Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Postimees

84. AASTAKÄIK

Nr. 234 Reedel, 30. augustil 1940 Üksiknumber 7 senti

Eesti rahwawägi Punaarmee territoriaalseks laskurkorpuseks

ENSW Rahwakomissaride Nõukogu otsus Eesti rahwawäe ümberkujundamise kohta

„Silmas pidades, et Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Konstitutsiooni (Põhiseaduse) paragr. 14, 132, 133 alusel NSWL kaitse organiseerimine ja kõigi NSWL-u relwastatud jõudude juhtimine allub Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liidu korraldusse tema kõrgemate riigivõimu organite ja riigi walitsemise organite näol, ja et NSWL Konstitutsiooni ja ENSW Konstitutsiooni järgi üldine sõjawäe teenistuse kohustus on seaduseks ja isamaa kaitsmine — iga NSWL-u kodaniku pühaks kohuseks,

ENSW Rahwakomissaride Nõukogu otsustas:

1) Eesti rahwawägi ümberkujundada Punaarmee territoriaalseks laskurkorpuseks, andes ta üle Baltimaa eri-sõjaringkonna wägede koosseisu.

2) Anda üle Eesti mere-sõjajõud, seal hulgas ka rannakahurwägi, Töölis-Talupoegade Mere-sõjalaewastiku koosseisu.

3) Ümberorganiseerida olemasolewad Eesti rahwawäe sõjawäelised õppeasutised punaarmee jalgwäe normaalkooliks.

4) Wäteenistuseks kohustlikkude ENSW kodanikkude arwele wõtmise ja sundteenistuse sooritamise küsimuste lahendamiseks ümber kujundada kohalikud sõjawäe walitsusasutised sõjakomissariaatideks alluvusega Balti erilisse sõjawäe ringkonda.

5) Säilitada rahwuskorpuses senine Eesti rahwawäe worm, kõrwaldades pagunid, ning wõies sisse Punaarmee komandeeriwa koosseisu eraldusmärgid.

6) Wõtta korpuse, sõjakooli ja merejõudude isiklikult koosseisult sõjawäeline wanne kahe kuu jooksul wastawalt NSWL-u Ülemnõukogu Presiidiumi kolmanda jaanuari 1939. aasta seadluse kohaselt.

7) Kõik relwastus, warandus, hooned, ehitised ine., samuti endise ENSW sõjaministeeriumi ja Eesti rahwawäe toimikud ja arhiiwid ühes neid teeniwate asutistega anda üle Balti eri-sõjaringkonnale. Kõik meresõjajõudude rannakaitse relwastus, warandus, hooned ja ehitised anda üle punalipu Baltimere laewastikule.

Käesolew otsus jõustub kuulutamise päewast".

Kompartei teated

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee otsus

EKP Keskkomitee oma istungil 27. augustil käesolewal aastal otsustas wabastada sms Lauristini EKP KK poliitilise sekretäri kohuste täitmisest seoses tema walimisega ENSW Rahwakomissaride Nõukogu esimeheks.

Samal istungil waliti EKP Keskkomitee esimeseks sekretäriks sms Karl Säre ja teiseks sekretäriks sms Nikolai Karotamm.

Tutwumis-selgituskoosolek parteiliikmetele

Eestimaa Kommunistliku Partei Tartumaa Komitee korraldab reedel, 30. augustil 1940 kell 20 Parteimajas Riia ja Wõru tänawa nurgal järjekordse NSWL Konstitutsiooni tutwumis-selgituskoosoleku parteiliikmetele.

Kõnelewad: Selda Pats: „Walimiste korraldus NSWL" ja Regina Birk „NSWL riigiaparaat ja tema funktsioonid".

Kuulake homme ringhäälingus:

Sms Stalin stalinlikust Konstitutsioonist

Kuulake homme ringhäälingus kell 22.30 saadet: Sms Stalin stalinlikust Konstitutsioonist. Lõiked J. W. Stalini aruandekõnest NSWL Konstitutsiooni projekti esitamisel Nõukogude 8-ndal erakorralisel üleliidulisel kongressil 25. novembril 1936. aastal (tõlkes ja heliiüleswõttes).

Algab sotsialistlik võistlus ringhäälingute vahel

Riigi Ringhäälingu teenijate äsjapeetud koosolekul otsustati wastu wõtta Läti ja Leedu NSW ringhäälingute kutse sotsialistlikule wõistlusele. Ühtlasi koosolek wõttis wastu tähendatud wõistluse ringhäälingu kawandi, mille esitamiseks sõidawad Riiga RR direktor Uusmann ja teenijate esindajatena Wiiding, Tamar. Koosolekul esinesid selgitawate sõnawõttudega sotsialistlikust wõistlusest sms Bogolepow, senisest kokkupuudetest Läti ja Leedu ringhäälingutega dir. Olbrei ja uuest Konstitutsioonist dir. Uusmann. Koosolek saatis terwitustelegrammi EKP-le, ENSW Ülemnõukogule ja Ülemnõukogu Presiidiumile ning Rahwakomissaride Nõukogule.

Loosungid Rahwuswahelise Noorte Päewa 26. aastapäewaks

1. Elagu Rahwuswahelise Noorte Päewa 26. aastapäew!

2. Elagu Rahwuswaheline Noorte Päew, kogu maailma noorte proletaarlastej a töötajate rewolutsiooniliste jõudude wõitlusliku ülewaatuse päew!

3. Elagu noorsoo parim sõber seltsimees Stalin!

4. Elagu NSWL rahwaste sõprus!

5. Elagu Kommunistlik Noorsoo Ühing — enamlaste partei ustaw tugi!

6. Elagu Kommunistlik Internatsionaal — wõitluse organiseerija imperialistliku sõja ja kapitalismi wastu!

7. Elagu Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini suur, wõitmatu liipp!

8. Elagu Nõukogude Liidu wälispoliitika, mis kindlustab rahu rahwaste wahel ja meie kodumaa julgeoleku!

9. Elagu armastatud Punaarmee, Nõukogude Liidu rahwaste rahuliku töö wõimas kaitsja, Suure Sotsialistliku Oktoobrirewolutsiooni wõitude truu walwur!

10. Elagu Eestimaa Kommunistlik Partei!

11. Elagu ENSW Walitsus!

12. Elagu Stalinlik Konstitutsioon!

13. ENSW-s on töö iga töötõimelise kodaniku kohus ja au — põhimõttel: „Kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma!"

14. ENSW kodanikel on õigus tööle, õigus puhkusele!

15. ENSW kodanikel on õigus haridusele.

16. Naisele antakse ENSW-s mehega wõrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

17. Üldine sõjawäeteenistuse kohustus on seaduseks.

18. Sõjawäeteenistus Punaarmees on ENSW kodanike austawaks kohustuseks.

19. Isamaakaitse on ENSW iga kodaniku pühe kohus.

20. Elagu leninism!

21. Elagu Rahwuswaheline Noorte Päew!

22. Elagu Punaarmee, rahuliku töö wõimas kaitsja!

23. Elagu ENSW Komnoored!

24. Suur aitäh seltsimees Stalinile õnneliku nooruse eest!

25. Elagu meie kodumaa — Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liit!

26. Elagu sangarlik Hiina noorus!

27. Elagu sms Dimitrow!

28. Stalinlik Konstitutsioon kindlustab meile tasuta hariduse.

29. Elagu Stalinlik Konstitutsioon, mis annab meile, noortele, hääleõiguse 18. eluaastast!

30. Terwitame NSW Liidu Ülemnõukogu otsust Eesti NSW wastuwõtmise kohta NSW Liitu!

31. Elagu seltsimees Zhdanow!

32. Elagu seltsimees Molotow!

33. Elagu seltsimees Kalinin!

34. Elagu seltsimees Woroshilow!

35. Elagu kogu maailma noorte sõber ja õpetaja seltsimees Stalin!

Täna kell 5 p. l. 1. sept. pidustuste peaproow Kadrioru staadionil

Täna kell 5 peale lõunat toimub Kadrioru staadionil 1. sept. pidustuste üldproow. Pidustuste üldkorraldaja Eestimaa Kommunistliku Noorsoo ÜK Keskkomitee kutsub kõiki tegelasi üles ilmuma proowile aegjasti, et harjutustega wõidaks wiiwitamatult alata. Wihma puhul toimub proow järgmisel päewal, s. o. laupäewal kell 5 peale lõunat. Kuna kõikide demonstratsioonitegelaste osawõtt proowist on wäga wajalik, palutakse neid, kes on tööl, pöörduda käitiste komissaride poole palwega neid töölt wabastada, alates kl. 15-st. EKNÜ loodab, et kõik komissarid ja tööjuhatajad wõimaldawad tegelaste koomnoorte wabastamisega peaproowi edukat läbiviimist.

Leninliku Kommunistliku noorsoo loosungeid

Moskwa, 30. (TASS) Leninliku üleliidulise kommunistliku noorsoo liidu keskkomitee awaldab järgmised loosungid 26. rahwuswaheliseks noortepäewaks:

1) Olgu terwitatud 26. rahwuswaheline noortepäew — kogu maailma nooruse rewolutsiooniliste jõudude wõitlusparaadi päew!

2) Elagu üleliiduline Kommunistlik (enamlaste) Partei ja keskkomitee!

3) Terwitus suurele Stalinile Nõukogude noorsoolt! Elagu meie armastatud õpetaja ja sõber rahwaste juht sms Stalin!

4) Koondame kogu oma töötawa noorsoo Nõukogude wõimu ümber. Elagu Nõukogude walitsus ja tema kogemusterikas juht sms Molotow!

5) „Komnoored — olge wäärikad pojad ja tütred meie emale — üleliidulisele Kommunistlikule Parteile!" (Stalin).

6) Terwitus kapitalistlike maade rewolutsioonilisele noorsoole! Elagu noorsoo Kommunistlik Internatsionaal!

7) Elagu Nõukogude Liidu wälispoliitika, mis kindlustab rahu rahwaste wahel ja julgeoleku meie kodumaal!

8) Elagu Bessaraabia ja Põhja-Bukowina wabastatud rahwad — Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liidu suure wennaliku rahwaste pere täisõiguslikud liikmed!

9) Elagu Moldawia Nõukogude Sotsialistlik liiduwabariik!

10) Elagu Leedu, Läti ja Eesti töötaw rahwas, kes ehitawad endile waba elu suures wennalikus Nõukogude Liidu rahwaste peres!

11) Elagu Leedu Nõukogude Sotsialistlik Wabariik!

12) Elagu Läti Nõukogude Sotsialistlik Wabariik!

13) Elagu Eesti Nõukogude Sotsialistlik Wabariik!

14) Elagu Moldawia, Eesti, Leedu, Läti NS liiduwabariikide töötaw noorsugu!

15) Elagu Nõukogude Liidu rahwaste sõprus!

16) Elagu meie wõimas kodumaa — Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liit!

17) Nõukogude noored, ärge unustage kapitalistliku ümbrust! Kindlustage kõigiti meie Punawäe tugewust ja meie kodumaa kaitsewõimsust! Elagu meie armas Punaarmee — Nõukogude Liidu rahwaste rahuliku töö wõimas tugi, sotsialistliku oktoobrirewolutsiooni wõitude truu walwur!

19) Elagu Nõukogude Liidu merewägi, Nõukogude Liidu piiride usaldusväärne kaitse!

20) Elagu Nõukogude wõimas lennuwägi! Komsomolete terwitus teraseile Stalini kotkastele — Nõukogude wapraile lendureile!

21) Olgu terwitatud mehised ja kartmatud wõitlejad piiriwalwurid — sotsialistliku maa teraste pilguga tunnimehed!

22) Elagu kommunistlik noorsoo liit — Enamlaste Partei truu abiline! Elagu Nõukogude noorsugu — meie kodumaa tulewik!

23) Komnoored, noortöölised, kolhoosiliikmed, intelligendid, walmistame Punaarmeele ja merewäele parima toetuse wastupidawaist tahtejõulisest distsiplineeritud wõitlejaist!

24) Meie ühised terwitused Nõukogude maa kehakultuurlastele!

25) Meie kooliõpilased, omandage teadmisi, walmistuge wõitluseks Lenin-Stalini asja eest!

26) Nõukogude üliõpilaskond, kõrgemate õppeasutiste komnoored, omandage teadmisi, wõidelge täiuslike Nõukogude spetsialistide ettewalmistamise eest Nõukogude Liidus!

27) Meie tuline terwitus Nõukogude rahwakoolilõpetajaile, meie noorpõlwe kaswatajaile!

28) Noor mees- ja naistööline, Nõukogude ametiasutuste teenijab! Kaswatage töödistsipliini, tõstke tööwiljakust! Püüdke saawutada toobangu suurenemist ja tema kwaliteedi paranemist. Püüdke saawutada Nõukogude Liidu kaitsewõimsust ja majandusliku tugewuse edasise tõusu!

28) Komnoored, olge eeskujuks ausaks sotsialistlikuks suhtumiseks tööse ja oma kohustusesse riigi wastu! Wõidelge sotsialistliku wõitluse ja stahhanowliku liikumise edasise tõusu eest!

30) Noored kolhoosiliikmed, mehed ja naised, wõidelge käesolewa aasta rikkaliku wiljasaagi eduka koristamise eest! Kindlustage kolhooside ühismajapidamist. Olgu terwitatud kolhoosides ja kolhoosiliikmete jõukas kultuurne elu!

31) Marx-Lenini teoria on wõimas relw heitluses kommunistliku wõidu eest! Komnoored, töötaw noorsugu, õppige tundma Marx-Engels-Lenin-Stalini suuri ideid!

32) Komnoored Nõukogude Liidus, koondugem tihedalt meie kuulsusrikka Enamlaste Partei ümber! Pühendame kogu oma jõu kommunismi suurele asjale!

33) Elagu Marx-Engels-Lenin-Stalini wõitmatu liit! Elagu leninism!

üleliidulise leninliku kommunistliku noorsoo-ühingu keskkomitee.

Sõjasündmusi

Sakslaste ja inglaste wastastikuseid õhurünnakuid. Inglased kaotasid 46, sakslased 15 lennukit, Saksa allweelaew uputas 7 Inglise relwastatud laewa

Berliin, 30. (TASS) DNB annab edasi Saksa ülemjuhatuse teadaande: Saksa pommilennukid ründasid edukalt mitmeid aerodroome ja sadamaid Lõuna-Inglismaal. Öö wältel teostai õhurünnakuid Liverpool'ile, Cardiff'ile, Bristolile, Chatham'i sadamaseadmeile. Sõjalisi objekte on pommitatud ka teistes punktides. Saksa lennuwägi on jätkanud ka Inglise sadamate mineerimist.

Mitmeis punktides on ajet leidnud õhulahingud, milles on alla tulistatud 38 waenlase ja 12 Saksa lennukit. Öö wältel heitsid Inglise lennukid süüte- ja fugasspomme Berliini elamiskwartaalile. Tsiwiilelanike hulgas on palju surnuid ja haawatuid. Mõnes kohas on puhkenud tulikahjusid. 1 Inglise lennuk tulistati alla, enne kui ta jõudis Berliini kohale.

On pommitatud ka keemiatehaseid Lein'is, tekitatud kahjud on tähtsusetud. Inglise lennuwäe poolt mitmeis paikades Kesk- ja Lääne-Saksamaal allaheidetud pommid ei tekitanud nimetamiswäärseid kahjusid. Kolmapäewase päewa jooksul waenlane kaotas 46 lennukit ja ühe õhukaitse-aerostaadi. Saksa lennuwägi on kaotanud 15 lennukit.

1 Saksa allweelaew on uputanud 7 relwastatud waenlase laewa, kokku 43.000 brt-ga.

500 Saksa lennukit Kagu-Inglismaa kohal

New York, 30. (TASS) „United Pressi" teatel wõttis 28. augustil Kagu-Inglismaale sooritatud õhurünnakust osa wähemalt 500 lennukit.

Briti suudab Saksa õhurünnakuid tagasi lüüa sügiseni

New York, 30. (TASS) „United Pressi" teatel on tuntud lennukite ehitaja Sewerski, käsitledes õhulahinguid Briti saarte kohal, seletanud, et Briti õhujõud on wõimelised tagasi lööma Saksa lennukite rünnakuid sügiseni, mis wahest päästab Inglismaa. Ka siis, kui sakslaste teated Inglismaale tekitatud kahjudest osutuwad tõeks, pole need kahjud wäga suured ega anna end tundnwalt tunda lähema kuu wõi kahe jooksul. Selleks ajaks wõiwad meteoroloogilised tingimused tuua ajutise seisaku lennuwäe tegewusse.

Itaalia sõjateade

Roma, 28. (TASS) Stefani annab edasi Itaalia wäejuhatuse teadaande: Meie õhujõudude üksused pommitasid eile päewal ägedasti õliladusid Haifas. Tabamusi said raudteejaam ja uus õlipuhastustehas. Kõikjal tekkisid suured tulikahjud. Meie lennukid pöörduvad kõik terwelt tagasi oma baasidesse.

Põhja-Aafrikas waenlase õhujõudude üksused sooritasid rünnaku Derna'le (Liibüas). Wigastada sai wähem transportlaew, mis oli laaditud metsamaterjaliga, muud kahjud on tühised. Kaks inimest sai surma ja wiis haawata.

Ida-Aafrikas wastase õhujõud sooritasid rünnaku Harrarile (Abessiinias), kus pommid tabasid sõjawäehaiglat, ja Dessiele (Abessiinias), kus purustati kohaliku garnisoni sanitaarpunkt. Surma sai kaheksa isikut ja ligi 20 on haawatuid. Üks waenlase lennuk tulistati alla. Massauas (Eritreas) purustati pommituse läbi wangla. Ainelised kahjud on tähtsusetud. Wangide hulgast sai surma üheksa inimest.

Õhurünnak Londonile mis on tõsiseim kogu sõja kestes

New York, 30. (TASS) Nagu teatab „Associated Press", pommitasid kolmapäewa hommikul Saksa lennukid Kirde-Shotimaal hooneid, kus olid majutatud sõjawäelased. Üks sõdur on saanud surma ja 4 haawata. 28. augustil teostati Londonile tõsiseim õhurünnak sõja algusest peale. Seda tõendawad tugewajõulised plahwatused, lennukimoorite lakkamatu müürin ja tulikahjuautode alatine kihutamine.

KOHWIK ATCEN TARTU

Reedel, 30. skp. ja laupäeval, 31. skp.

Greta Barrot'i kontsert kella 9—10,15 õhtul

Reedel, 30. skp. ROMANSSIDE ÕHTU

Mängib helikunstnik L. MILK'i trio

Tel. 33-70

N. Liidu pawiljoni pidew edu Leipzigi messil

Berliin, 30. (TASS) Nõukogude Liidu pawiljon Leipzigi messil saab pidewalt suure menu osaliseks. Esimesil päewil külastas pawiljoni mitutuhat isikut, teiste hulgas ka hulk turiste, kes olid saabunud näituseie teistest Saksa linnadest ja Euroopa mitmejugustest riikidest. 27. augustil külastas pawiljoni Ungari majandusminister Warga. Leipzigi kinoreporterid filmisid Nõukogude Liidu wäljapanekuid ja heliplaadistasid Nõukogude Liidu pawiljoni komissari Shirjajewi kõne Nõukogude Liidu wäljapanekute eesmärkide kohta Leipzigi messil.

Kokkupõrge Rumeenia-Ungari piiril

Moskwa, 30. (TASS) Nagu wälismaa agentuurid teatawad, awas Rumeenia sõjawägi 27. augustil tule Ungari piiriwalwureile. Rumeenia lennuk tulistas, sundides maanduma Ungari pommilennukit, mis sooritas õppelendu. Seejuures sai Ungari lendur raskesti haawata.

USA läheneb kiiresti maailmasõtta astumisele

New York, 28. (TASS) Ameerika ajakirjandus tõlgitseb awalikult USA ja Kanada ühise kaitse organiseerimist ja Inglismaa abistamist ettewalmistusena USA astumiseks sõtta. Maa- ja merewäe häälekandja, mis ilmub Washingtonis ja mis seisab tihedas ühenduses sõjawäeliste ringkondadega, kirjutab muuseas: USA läheneb kiiresti maailmasõtta astumisele. Kaitselise liidu sõlmimine Kanadaga, baaside rentimine Briti ajumaadel lääne-poolkeral, Inglismaa warustamine relwastusega ja ettewalmistused Ameerika häwitajate saatmiseks Briti merewäele on eelmänguks wõimsate mere- ja õhujõudude saatmiseks Inglismaale.

Teine wiisaastat N. Liidu majanduses

Tööstuse toodang tõusis sõjaeelsega wõrreldes 8-kordseks. Töö-wiljakus suurenes tööstuses kahe aastaga 30 protsenti

„Kaadrid otsustawad kõik“

Hiljuti oli meil siin wõimalik näha, et N. Liidu esimese wiisaastaku kawa teostamine tõi kõikidel majandusaladel suure toodangu tõusu. Eriti tähelepanu äratas tööstuse arenemine, nõnda et mõnel ala tõusis toodang 15- ja enamkordseks. Suurte jammudega jõuti edasi ka masinatööstuse alal. Käesolewal korral tutwume teise wiisaastaku, milline kestis 1933. a. kuni 1937. a.

Teise wiisaastaku tähtsamaks ülesandeks majandusalal oli N. Liidu majanduse tehnilise ümberkorraldamise lõpulewiimine. See ülesanne ka täideti. Tööstuses teostati wiisaastaku kawa 4 aasta 3 kuuga ja raudteewedude alal koguni 4 aastaga. Teise wiisaastaku ülesanded olid ka põllumajanduses 4 aastaga terawiljakaswatamise alal teostatud.

Nendel aastatel muutus põhjalikult tootmise tehniline aparaat, mida tõendab see, et 1937. a. tööstustoodang saadi üle 80 protsendi uutest ja täiesti ümberkorraldatud tööstustest. Ligikaudu 90 protsent 1937. a. põllumajanduse traktoreist ja kombainidest oli toodetud teisel wiisaastakul 1932. aastaga wõrreldes oli 1937. a. tööstustoodang tõusnud 120,6 protsendi, kuna oli nähtud ette ainult 114-protsendi suurenemine, nõnda et aastane toodangu juurdekasw oli 17,1 protsendi kawas ettenähtud 16,5 protsendi asemel.

Iseäranis hoogsalt oli teisel wiisaastakul masinatööstus arenenud. 1937. a. oli selle ala toodang ühes metalle ümbertöötawa tööstusega 27,5 miljonit rbl., kuna kawas oli ette nähtud ainult 19,5 milj. rbl.

Siin on huwitaw tähele panna seda, et kuna kapitalistlikes riikides oli 1937. a. tööstustoodang keskmiselt arwates 95 protsendi 1929. a. toodangust, oli ta N. Liidus 429 protsendi ja ületas 1913. a. toodangu 8-kordselt. Teist sellist suurt tööstustoodangu tõusu ei tunne maailma tööstuse ajalugu. Kuid see tööstustoodangu tõus on weel seda rohkem tähelepanu wäärt, et niihästi Maailmasõjas kui ka kodusõjas häwitati suur osa N. Liidu tööstusest, nõnda et paljudel aladel tuli täiesti uus tööstus luua. Kui aga kõigele sellele waatamata oli toodang siiski 8-kordseks tõusnud, siis näitab see, kui suure oskuse ja järjekindlusega on tööstust juhitud ja kui suure andumusega on töötatud.

Wiisaastaku kawa töötawa rahwa ainelise ja kultuurilise taseme tõstmiseks täideti täies ulatuses.

1937. a. oli laialdaste rahwahulkade tarbimishüwiste toodang wõrreldes 1932. a. rohkem kui kahekordne. Töötajate arw kaswas teisel wiisaastakul 17,6 protsendi. Tööliste ja teenijate aasta keskmine palk tõusis 1937. a. wõrreldes 1932. a. 113,5 protsendi, see on rohkem kui kahekordseks. Riigi wäljaminekud kultuurilisteks ja sotsiaalseteks ülesanneteks suurenesid 8,3 miljardist rbl. kuni 30,8 milj. rbl. Peale selle andis riik töötajate elukorterite ehitamiseks ja kommunaalmajapidamiseks teise wiisaastaku aastatel 16,3 miljardit rbl. Kolhoosi liikmete rahalised tulud päewatöödest tõusid nendel aastatel 4,5-kordseks.

Teise wiisaastaku wältel teostati kultuuri rewolutsioon. Alg- ja keskkoolide õpilaste arw tõusis 21,3 milj. kuni 29,4 miljonini, kusjuures 5.—7. klassi õpilaste arw kaswas 2-kordseks ja 8.—10. klassi õpilaste arw 15-kordseks. Kõrgemates õppeasutustes õppis 550 tuh. õpilast.

Teisel wiisaastakul „lahendati wiisaastaku peamine ajalooline ülesanne — likwideeriti lõplikult kõik ekspluateeriwad klassid, täielikult häwitati kõik põhjused, millised kutsusid esile inimese poolt inimese ekspluateerimise ja jagasid ühiskonna ekspluateeritawateks ja ekspluateerijaiks. Lahendati sotsialistliku rewolutsiooni raskem ülesanne: wiidi lõpule põllumajanduse kollektiwiseerimine“ (Rezoljutsii 18 sjezda WKP(b), lk. 7).

Nagu wastawaist andmeist näha, oli wiisaastaku lõpul sotsialistlik tootmiswahendite ja tootmischituste omandus 98,7 protsendi kogu tootmissõndidest. Tööstuse kogutoodangust oli sotsialistlik toodang 99,8 protsendi ja põllumajanduse toodangust ühes kolhoosnikkudele kuuluwate abimajapidamistega 98,6 protsendi, kuna kaubandus oli 100 protsendi sotsialistlik.

Majanduse tehniline ümberkorraldamine tegi paratamatuks pöörata tõsist tähelepanu wastawa töölisklassi loomiseks, kes oleks wõimeline uusi tehnilisi saawutusi ka täies ulatuses kasutama. Selleks oli küll juba warem astutud samme, kuid kwalifitseeritud tööliste arw suurenes tehnika edust aeglasemalt. Selles peitus sotsialistliku majanduse ülesehitamiseks tõsine hädaoht. Seisukord muutus weel keerulisemaks, et paljud tegelased ei suutnud sellest aru saada ja mõista, et tehnika on inimesteta surnud. Oli tarwis sellele tõsisele tähelepanu juhtida, et wastawa tööliskonna kaswatamine on esmajärgulise tähtsusega küsimuseks. Suure tõuke selle küsimuse lahendamiseks andis J. W. Stalini kõne Punaarmee Akadeemia lõpetajaile 1936. a. mais. Toome siin sellest suure ajalooline tähtsusega kõnest sühikese wäljawõtte.

„Meil on inimesed, wabrikud, töökojad, kolhoosid, sowhoosid, transport, sõjawägi, on kõige selle tarwis tehnika, kuid ei ole inimesi selleks küllaldase kogemusega, et tehnikast pigistada wälja maksimum sellest, mis temast wõib wälja pigistada. Enne meie kõnelesime, et „tehnika otsustab kõik“. See loosung aitas meid selles suhtes, et me likwideerisime tehnika alal nälja ja lõime kõige awarama tehnilise baasi kõikidel tegewusaladel meie inimeste esmaklassilise tehnikaga warustamisel. See on wäga hea. Kuid seda ei ole kaugeltki ja kaugeltki küllalt. Et tehnikat panna liikuma ja teda kuni lõpuni kasutada, selleks on waja inimesi, kes tehnikat waldawad, on waja kaadrit, kes on wõimeline seda tehnikat kasutama kõikide reeglite kohaselt. Tehnika ilma inimesteta, kes teda waldawad, on surnud. Tehnika inimeste juhtimisel, kes teda walitsewad, wõib ja peab andma imesid. Kui meie esimese klassi töökodades ja wabrikuis, meie sowhoosides ja kolhoosides, meie transpordis, meie punaarmees oleks küllaldasel arwul kaadrit, kes oleks wõimeline seda tehnikat rakendama, meie maa oleks saanud praegusest kolm ja neli korda suurema efekti kui praegu. Just seepärast tuleb nüüd rõhk panna inimeste, kaadrite, tööliste leidmisele, kes waldaksid tehnikat. Seepärast wana loosung „tehnika otsustab kõik“, mis on juba möödunud aja peegeldus, kui meil oli tehnika alal nälg, tuleb nüüd asendada uue loosungiga, loosungiga sellest, et „kaadrid otsustawad kõik“ (J. W. Stalin, Woprossõ leninisma, lk. 489 ja 490).

Sellel kõnel oli arwamata suur mõju. Juba mõni kuu pärast J. W. Stalini kõnet tärkas Donbassis stahhaanowlik liikumine kui sotsialistliku wõistluse kõrgem aste. 1935. a. nowembris peeti esimene üleliidline stahhaanowlaste koosolek, kus ka J. W. Stalin kõnega esines. Ta näitas, et on olemas side stahhaanowluse ja uuema tehnika wahel, et ilma uue tootmistehnikata ei oleks see liikumine mõeldaw. Stahhaanowlased on need, kes on täiesti omandanud uue tehnika ja kes oskawad temast wälja pressida maksimumi sellest, mis temast on üldse jaada. Edasi näitas Stalin, et see liikumine ünnitab meie tööstuses rewolutsiooni, sest ta wabastab meid wanadest waadeteid tehnika hindamisel. Kuid stahhaanowluse tähtsus ei piirdu sellega, ütles Stalin, et ta awab tee tööliste suuremaks töötulemuseks ja kaotab wastuolud waimse ja füüsilise töö wahel, waid ta loob ka eeldused sotsialismist kommunismi ülemineku jaoks.

Ehk küll teisel wiisaastakul oli tööstuse toodang tõusnud palju rohkem, kui oli kawas ette nähtud, kuid siiski leidis J. W. Stalin partei 17. kongressil, et „kõikidest tööstuse saawutustest, millised ta on aru ande ajajärgul andnud, tuleb kõige tähtsamaks saawutuseks pidada seda tõsiasja, et ta oskas sel ajal kaswatada ja wälja kujundada tuhandeid uusi inimesi ja uusi tööstuse juhte, suure hulga uusi insenere ja tehnikuid, sadasid tuhandeid noori kwalifitseeritud töölisi, kes on omandanud uue tehnika ja wiinud meie sotsialistliku tööstuse edasi. Ei wõi olla tähtlust, et ilma nende inimesteta ei oleks tööstusel seda edu, mis temal on praegu ja mille üle ta wõib uhke olla“ (J. W. Stalin, Woprossõ leninisma, lk. 443 ja 444).

Stahhaanowlus andis ka tõesti suuri tulemusi. Nõnda tõusis tööstuses 1935. kuni 1937. aastani töötajate arw 30 protsendi. Tuleb märkida, et kunagi warem ei ole ühes kapitalistlikus riigis töötajate arw nõnda lühikese ajaga selles ulatuses tõusnud, sest konjunktuuri paremate aastatel on töötajate arw tõusnud keskmiselt mitte üle 5 protsendi.

Nõnda tehniliste wahendite poolest ees kujulikult warustatult ja suure töötajate ning oskusega ajus Nõukogude sotsialistlik ühiskond 1938. a. kolmanda wiisaastaku kawa teostamisele.

—sepp.

1. Rahwusvahelise Noorsoopäeva sünd

Peame ka aitama kaasa töölisklassist wõrsunud noorsoo õpetamisele rahwaste wendluse ja sotsialismi waimus

1. septembril toimub 25. Rahwuswaheline Noorsoopäew. Esimest korda wõtab sellest osa ka eesti noorsugu.

Rahwuswaheline Noorsoopäew on traditsiooniline rewolutsioonilise nooruse wäljaastumine oma poliitiliste ja majanduslikkude huwide kaitseks, wäljaastumine imperialismi ja imperialistliku sõja wastu.

Rahwuswahelisel Noorsoopäewadel oli suur mõju noorsoo ülemaailmse rewolutsioonilise liikumise arengule, nende tekkimine ja läbiwiimine on tihedalt seotud nooruse rewolutsioonilise liikumise ajalooga.

Koos mehhaaniliste tootmiswahendite arenguga, nende massilise tarwituselewõtmisega hakkasid kapitalistid üha enam tarwitama naiste ja eriti noorte tööjõudu kui wäga odawat ja hästi „tasuwat“. Täiskaswanud tööliste rewolutsioonilise liikumisega hakkasid tekkima ka ekspluateeritawa noorsoo proletaarlikud organisatsioonid. Esimesed sellesarnased tekkisid Belgias (1886), Prantsusmaal, Shweitsis ja Austrias (1894—1896), hiljem ka teistes suuremates Euroopa riikides. Esimene rewolutsioon Wenemaal 1905. a. oli samuti tõukeks noorsoo rewolutsioonilise liikumise elustamisele.

W. J. Lenin oli esimene, kes õieti hindas proletaarlike noorsoo-organisatsioonide tähtsust. Ta ettepanekul seitsmendal 2. Internatsionaali kongressil wõeti wastu järgmine resolutsioon:

„Aidata kaasa töölisklassist wõrsunud noorsoo õpetamisele rahwaste wendluse ja sotsialismi waimus ja ka klassilise iseteadwuse kindlustamisele!“

Kongressi peaküsimuseks oli sotsialistide juhtumine imperialistide koloniaalpoliitikasse ja oodatawasse imperialistlikku sõtta. Rewolutsioonilise taktika asemel suurem osa kongressist osawõtjaist taotles tagurlikku poliitikat, nõudes „oma“ walitsuste toetamist sõja puhkemise korral. Resolutsioon, mille kongress W. J. Lenini ja Rosa Luxemburg'i nõudmisel wastu wõttis, jäi praktiliselt 2. Internatsionaali poolt teostamata. Lenini resolutsioon lõlas järgmiselt: „Peaks sõja puhkemine siiski teostuma, siis on sotsialistide ülimaks kohuseks sõja kiiremaks lõpetamiseks wahele astuda ja tekkinud poliitilist ja majanduslikku kriisi täielikult rahwa ülestõusmiseks ära kasutada, kiirustades sellega kapitalistliku wõimu langemist.“

Rõõbiti 2. Internatsionaali kongressiga oli korraldatud ka 1. rahwuswaheline proletaarlaste sotsialistlikkude noorsoo-organisatsioonide konwerents. Mõlemad peeti 1907. a. augustikuu lõpul Stuttgartis. Noorsoo konwerents ühines 2. Internatsionaali resolutsiooniga. Oma resolutsiooniis otsustas sellele omalt poolt „erilist tähelepanu“ pöörata. Kuid wõitlus militarismi ja showinismi wastu nõudis rohkemat kui waid „erilise tähelepanu“ pööramist, ta nõudis aktiiwset wäljaastumist kapitalismi wastu. Enamlased, Leniniga eesotsas, toetasid noorsoo kaswawat aktiiwsust. Noortes nad nägid tuge rewolutsioonilisele liikumisele, noored pidid olema ammutamatuks tagawaraallikaks wana kaadri täiendamisel.

Nii arwasid Lenin ja ta kaaslased. Reformistid aga jätkasid Stuttgartis loodud Noorsoo-Internatsionaali tegewuse piiramist. Esimese imperialistliku sõja puhkemisel 1914. a. 2. Internatsionaal faktiliselt enam ei tegutsenud. Noorsoo-Internatsion. büroo oma juhi Dannenbergiga resotsas, olles järgnenud 2. Internatsionaali juhtidele, oli sõja puhkemisel täiesti ettewalmistamata ja jäi igajugusest keskjuhtimisest ilma. Seepärast waid wähesem osa Stuttgarti Noorsoo-Internatsionaalist moodustas selles opositsiooni. Waid need liikmed, kes seisid Lenini ja enamlaste järjekindla ja mittelepliku poliitika otsese mõju all wõisid awalikult Rahwuswahelise Noorsoo-Internatsionaali reetliku poliitika wastu wälja astuda.

Waatamata Dannenbergi ja mitme organisatsiooni keeldumisele toimus Bernis 2. rahwuswaheline noorsookonwerents, 14 delegaadiga 10 riigist. See konwerents ei wõtnud weel omaks Lenini loosungit muuta imperialistlikku sõda kodusõjaks, rewoluutsiooniks. Berni konwerents nõudis sõja otsekohest lõpetamist ja relwade mahapanemist. Patsifismi, desarmeerimise nõudmine — see on aga wõrdne klassiwõitlusest loobumisega.

„Meie loosungiks peab olema proletariaadi relwastamine, et wõita, ekspropriieerida ja desarmeerida kodanlust,“ kirjutas Lenin.

Tähtsaks sündmuseks Berni konwerentsil oli otsus organiseerida ja pühitseda Rahwuswahelist Noorsoopäewa. „Rahwuswaheline sotsialistliku noorsoo Berni konwerents otsustas astuda samme selleks, et ühel ja samal ajal mitmete riikide noorsoo sotsialistlikud organisatsioonid, wõimaluse mööda koos ametiühingutega, korraldaksid Rahwuswahelist antimilitaristlikku Noorsoopäewa“, kõlab wastuwõetud resolutsioon. Peakeskuseks jäi nüüd Shweits. Siin hakkas ilmuma ajakiri „Noorsoo Internatsionaal“, siin elasid pagulastena ka Lenin ja hulk enamlasi.

3. oktoobril 1915. a. wiidi läbi 1. Rahwuswaheline Noorsoopäew. 100.000 noort wõttis osa demonstratsioonist kõigis maailma riikides. 1916. aastal toimus 2. Rahwuswaheline Noorsoopäew, millest wõttis osa Itaalia, Saksa, Austria, Hollandi, Norra, Taani, Shweitsi, ühendriikide ja teiste riikide noorus. Mõlema noorsoopäewa loosungites olid patsifistlikud Berni konwerentsi resolutsioonid: lõppegu sõda, relwad maha!

3. Rahwuswaheline Noorsoopäew 1917. a. kandis rewolutsioonilist ilmet. Itaalia, USA, Kanada, Rumeenia ja teiste riikide noorsugu wäljendas oma ühtekuuluwust. 3. Noorsoopäewast wõttis esimest korda osa ka Wenemaa. Noorsoopäew toimus Moskwas, kolm nädalat enne oktoobrirewolutsiooni, enamlaste rewolutsioonilise loosungite all. Rahwuswaheline Noorsoopäew mõõdus noore Nõukogude Wabariigi kaitsemise tähe all. Kapitalistlikkude riikide sotsialistlik noorsugu nõudis interwentide tagasitõmbumist, astus wälja loosungiga:

„Käed eemale Nõukogude Liidu küljest!“

See oli suureks toetuseks wõitlewale Nõukogude Liidu noorsoole.

1918. a. 7. Partei kongress, kus Stalini juhtimisel, Suur Oktoobrirewolutsioon Wenemaal, rewolutsioonid Saksamaal, Ungaris, Austrias, Soomes, wäimas rewolutsiooniline laine terwes Euroopas aitasid kaasa noorsoo klassilise iseteadwuse ja rewolutsioonilise waimu hoogsaks arenemiseks. Kaswas nõudmine uue, rewolutsioonilise noorsoo Internatsionaali järgi, nõue lõpetada senise, tsentrilisimil põhjenewa Rahwuswahelise Noorsoobüroo tegewus.

Lenini juhtimisel asutati 1918. a. Wenemaa Kommunistlik Noorsoo ühing. See astus samme Kominternis Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali moodustamiseks, millele järgnes 1919. a. mais Kominterni üleskutse kogu maailma noorsoole.

ühineda Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali lipu all.

Esimene Kommunistlikku Noorsoo Internatsionaali asutaw kongress astus kokku Berliinis 20. nowembril 1919. a. ja selle organisaatoreiks olid kus Lenin ja Stalin. Siitpeale toimusid kõik Rahwuswahelised Noorsoopäewad KNJ juhtimisel, s. o. alates 5. Rahwuswahelisest Noorsoopäewast 1919. aastal.

Kõik puhkekodud arwele

Töö Rahwakomissariaat palub kõiki rahwakomissariaate ja muid keskasutusi, linna- ja maawalitsusi, ametiühinguid ja muid asutusi ning organisatsioone saata andmeid nende poolt majandatud wõi majandatawate ja nende piirkonnas tegutsenud wõi tegutsewate puhkekodude kohta.

Teadetes palutakse märkida järgmisi andmeid: 1) puhkekodu nimi, 2) asukoht, 3) postiaadress, 4) kinniswara omanik, 5) kasutaja asutus wõi organisatsioon, 6) ruumide arw ja loetelu, 7) woodite arw, 8) tegutsemishooaeg, 9) kinniswara wäärtus (maa-ala suurus, palju hooneid ja millised), 10) wallaswara wäärtus ca, 11) kui suletud, siis kelle käsutuses wõi walduses praegu.

Andmeid palutakse anda ka kõigi endiste kaitseliidu wõi muude suletud organisatsioonide puhkekodude kohta.

Wastused palutakse saata hiljemalt 1. septembriks s. a. aadressil: Tallinn, Koidula 23, Töö Rahwakomissariaat.

Narwa riigi- ja omawalitsuse teenijad ühte perre

Narwa riigi- ja omawalitsuse teenijad koondubad kõik ühte perre. Selleks on Narwa asutatud Riigi- ja Omawalitsusasutuste Tööliste ja Teenijate Ametiühingu Narwa Osakond. Osakonna juhatusse on walitud 7 liiget. Esimeheks on Jüri Tiiwak. Juhatuse korralised koosolekud peetakse igal esmaspäewal, alates kell 19. Sent on juba nimetatud ametiühingusse astunud 350 liiku ümber.

Kuidas karastus teras

34

NIKOLAI OSTROVSKI

— He-he! — naeris Dolinnik. — Mina, vennas, näen kõik. Ma ei tea ainult keldrit. — jätkas ta, — vaid ma tean ka seda, et sa eile autojuhiga pool pudelit samagonni kinni pistsid.

Timošenko nihutas end toolil siia ja sinna. Ta kollakale näole ilmus puna.

— No vaata, kus on sunnik! — pressis ta vaimustatult. Kuid heites pilgu kulme kortsutavale Ignatjevale, jäi ta vait.

„Vaata, kus kuradi puusepp! Tal on oma tšeka“ mõtles Timošenko, vaadates revkomi esimehele.

— Sain selle teada Sergei Bruzžakilt, — jätkas Dolinnik. — Tal on sõber, kes olevat teeninud einelauas. See kuulnud kokkadelt, et Zon varustanud neid varem piiramatul määral kõigega, mis nad vajanud. Aga eile sai Sereža täpseid teateid: kelder on olemas, ainult see tuleb üles leida. Sina, Timošenko, võta Sereža ja teisi poisse kaasa. Et juba täna oleks leitud! Juhtumil, kui meil õnnestub, varustame töölisi ja diviisi toitluskomiteed.

Pool tundi hiljem läks kaheksa relvastatud meest trahteripidaja majja, kaks jäi tänavale sissekäigu juurde.

Peremees, lühike ja paks, nagu üheksapangeline vaat, täis punaseid harjaseid, võttis sissetulijaid vastu teenistusvalmilt ja küsis kähiseva kurgubassiga:

— Milles on asi, seltsimehed? Miks tulete nii hilisel tunnil?

Zoni selja taga seisid tema tütred, visates kitleid selga ja pilutades Timošenko taskulaterna valguses silmi. Kõrval toas aga riietus oiates ta kehakas abikaasa.

Timošenko seletas kohe sõnadega:

— Korraldame läbiotsimise.

Iga jalatäis põrandat otsiti läbi. Puid täislaotud sahvrid, köögid ja mahukas kelder. — kõik uuriti hoolega läbi. Ent ei avastatud mingeid salakeldri jälgi.

Väikeses kambrikongis köögi kõrval magas trahteripidaja teenija sügavat und. Ta magas nii kõvasti, et ei kuulnudki, kui sisse mindi.

Sereža äratas ta ettevaatlikult.

— Teenid sa siin? küsis ta uniselt tüdrukult.

Vaipa õlgadele tõmmates ja käega silmi valguse eest varjates vastas see imestunult:

— Teenin. Aga kes olete teie niisugune?

Sereža seletas ja läks ära, soovitades tal riietuda.

Kõrvalolevas söögitoas küsitles Timošenko peremeest.

Trahteripidaja hingeldas, kõneles ebaselgelt ja sülge pritsides:

— Mis te tahate? Teist keldrit mul ei ole. Viidate asjata aega. Kinnitan teile, et asjata. Mul oli trahter, aga nüüd olen kehvik. Petljuralased röövisid mu paljaks, puudus vähe, et ei tapnud. Olen väga rõõmus, et nüüd valitseb nõukogude võim, aga mis mul on, seda te näete, — ja ta laotas oma lühikesi pakse käsivarsi. Veresoonekestega silmad aga jooksid tšeka esimehelt Serežale, Serežalt kuhugi nurka ja lakke.

Timošenko hammustas närvlikult huuli.

— Tähendab, te jätkate varjamist? Viimast korda panen teile ette näidata, kus on kelder.

— Aga mis te nüüd, seltsimees sõjaväelane, — segas trahteripidaja abikaasa end vahele, — me ju isegi otse nälgime! — Ta näis tahtvat nutma hakata, aga sellest tal ei tulnud midagi välja.

— Ütlete, et nälgite, aga peate teenijat, — ütles Sereža talle vahele.

— Ah, mis teenija see nüüd! Lihtsalt vaene tütarlaps, kes elab meie juures. Tal ei ole kuhugi minna. Las Kristiina ütleb teile ise.

— Hüva, — hüüdis kannatuse kaotanud Timošenko, asume asja juurde.

Väljas oli juba päev, trahteripidaja majas käis aga ikka veel visa läbiotsimine.

Kuri, et kolmeteistkümne-tunnised otsingud ei andnud mingeid tulemusi, pidi Timošenko läbiotsimise juba lõpetama, kui Sereža, tahtes teenija väikesest toakesest lahkuda, kuulis tütarlast sosistavat!

— Arvatavasti köögis, ahjus.

Kümne minuti pärast avastati läbituhnitud vene ahjus keldri luugi rauduks. Tund hiljem aga lahkus vaate ja kotte täislaotud kahetonnine veoauto trahteripidaja maja juurest, mida ümbritses uudishimuliste salk.

*

Ühel kuumal päeval tuli Maria Jakovlena jaamast, käes väike komps. Ta nuttis kibedasti, kuuldes Artemi jutustust Pavkast. Talle olid saabunud rasked päevad. Polnud enam millestki elada, ja Maria Jakovlena otsustas punaväelastele pesu pesta, mille eest need hankisid talle sõjaväelase moonanormi.

Kord õhtul kostsid Artemi sammud akna all kiiremini kui harilikult. Ust lahti lükates hüüdis ta juba lävelt:

— Pavkalt on teateid.

„Kallis vennake Artem, — kirjutas Pavka. — Teatan sulle, et olen elus, kuigi mitte üsna terve. Kuul haavas mind puusast, aga ma paranen. Arst ütleb, et kondivigastusi pole. Ära minu pärast muretse, kõik möödub. Võib-olla saan puhkuse, siis sõidan haiglast vabanedes koju. Ema juurde ma ei pääsenud, aga läks nõnda, et olen nüüd seltsimees Kotovski nimelise ratsabrigaadi punaväelane, — Kotovski arvatavasti on teile oma sangarluse tõttu tuntud. Niisuguseid inimesi ma ei ole veel näinud, ja mu lugupidamine brigaadiülemast on suur. Kas ema on juba saabunud? Kui ta on kodus, siis palav tervitus ta nooremalt pojalt. Ja palun andestust rahutuse pärast, mis ma talle valmistasin.

Sinu vend.

Artem, mine metsniku juurde ja jutusta kirjast.“

Maria Jakovlena valas palju pisaraid. Aga poeg, kes polnud teel, ei kirjutanud isegi aadressi, kus ta lebab.

Sereža külastas sageli jaamas rohelist reisijate-vagunit pealkirjaga: „Divpok agitprop“. Siin töötavad väikeses kupees Ustinovitš ja Medevedeva. Viimane, kel alati pabeross hammaste vahel, naeratab suunurgakestega.

Tähelepanematult lähenes komnoorte raikomi sekretär Ustinovitšiga ja viis peale raamatupaki ja ajalehtede jaamast koju kaasa ebamäärase rõõmutunde lühikese kohtumise üle.

Poliitilise osakonna poolt avatud teater oli iga päev töölisi ja punaväelasi täis. Roopail seisis eredaisse plakateisse mähituna kaheteistkümnenda armee agitatsiooni-rong. Agitrongis kihas kogu ööpäeva elu: töötas trükikoda, anti välja ajalehti, lendlehti, proklamatsioone. Rinne oli lähedal.

Ka Sereža sattus juhuslikult ühel õhtul teatrisse ja leidis punaväelaste hulgast Ustinovitši.

Saates teda hilja õhtul jaama, kus poliitilise osakonna töölised elasid, küsis Sereža endale ootamatult:

— Miks tahan sind alati näha, seltsiline Rita? — Ja lisas: — Sinuga on nii hea olla. Pärast kohtumist on rohkem julgust ja tahaks lõpmata töötada.

Ustinovitš jäi seisma.

— Tead mis, seltsimees Bruzžak, lepime edaspidiseks kokku, et sa ei lasku lüürikasse. Mulle see ei meeldi.

Sereža punastas nagu koolipoiss, kes on saanud noomituse.

— Ütlesin seda sulle nagu sõbrale, — vastas ta, aga sina... Mida ma siis niisugust kontrrevolutsioonilist ütlesin? Ja muidugi ma sellest enam ei kõnele, seltsiline Ustinovitš!

Ja ulatades talle ruttu käe, läks ta peagu joostes linna.

Mitu päeva järjestikku ei ilmunud Sereža jaama. Kui Ignatjeva teda kutsus, puikles ta minemast, ja vabandas end tööga. Tal oli ka tõesti palju tegemist.

*

Kord öösi lasksid Šudikut, kes läks koju tänavat mööda, kus elasid peamiselt suhkruvabriku kõrgemad ametnikud, poolakad. Sellega seoses korraldati läbiotsimised. Leiti relvi ja fašistliku ühingu „Kütt“ ürikuid.

(Järgneb.)

Töörahwa reeturi kuulsusetu surm

„Prawda“ kirjutab:

Telegraaf töi teate Trotski surmast. Ameerika ajalehtede teatel on Trotskile, kes wiimastel aastatel elas Mehhikos, sooritatud atentaat. Kallaletungija — Jack Morton Vandenbridge — on üks Trotski lähemaid inimesi ja jüngreid.

Handa on warisenud inimene, kelle nime pölastuse ja needmisega lausub kogu maailma töötaw rahwas, inimene, kes paljude aastate kestes on wöidelnud töölisklassi asja ja ta awangardi — enamlaste partei wastu. Kapitalistlile maade walitsewad klassid on kasutanud oma truu teenri. Wälismaa luureasutused on jäänud ilma oma kauaaegsest paadunud agendist, mõrwade organisaatorist, kes ei pölanud ühtki abinõu oma kontrrewolutsioonilisteelt eesmärkide saawutamiseks.

Trotskil oli läidud reetmise ja truudusemurdmise, poliitilise lahekeelsuse ja silmakirjatsemise pikk tee. Mitte asjata ei ristinud Lenin Trotskit 1911. aastal hüüdnimega „Juudas“. See teenitud hüüdnimi on jäänud Trotskile jäiwalt.

Trotski alustas oma poliitilist tegewust rewolutsioonivastase wähemlasena. Juba 1903. aastal, Wene Sotsialistliku Töölispartei teisel kongressil astub ta ägedasti wälja Lenini wastu, kaitstes ja toetades Martowi ja teiste rewolutsioonivastaste wähemluse juhtide waateid. Marsti, Wene-Jaapani sõja algul, näitab Trotski weelgi awalikumalt oma taganeja ja rewolutsioonivastase nägu. Ta weereb loyfaka kaitsejaluse, see on „isamaa“, tsaari, mõisnike ja kapitalistide kaitsmise positsioonidele.

Trotski wõttis 1905. a. rewolutsiooni wastu kurikuulsa teoriaga „permanentsest“ rewolutsioonist. See oli proletariaadi desarmeerimise, tema jõudude demobiliseerimise teoria. Pärast 1905. a. rewolutsiooni ebaõnnestumist toetab Trotski wähemlasi-liikuidaatoreid. Wladimir Iljitsh Lenin kirjutas siis Trotskist:

„Trotski hakkas käituma kui alatuim karjerist ja fraktsionäär. ... Lobiseb parteist, kuid läitub kõigist teistest fraktsionääridest kõige halweminit.“

Nagu teada, organiseeris Trotski rewolutsioonivastase wähemlaste augusti-bloki kõigist Lenini wastu wäljaastunud gruppidest ja wooludest.

Augustis 1914. a. alanud imperialistliku sõja wõttis Trotski wastu, nagu seda wõis oodata, teisel pool barrikaade — imperialistliku tapatalgu kaitsjate leeris. Ta loovitas oma truudusemurdmist proletariaadile „pahempoolsete“ fraasidega wõitlusest sõjaga, fraasidega, mis olid mõeldud töölisklassi petmiseks. Kõigis sõja ja sotsialismi tähtsamais küsimusis astus Trotski wälja Lenini ja partei wastu.

Omamoodi hindas wähemlane Trotski enamlaste järjest kaswawat mõju töölisklassile, sõdurite massidele pärast kohanõukogude tõusu weebruari-rewolutsiooni, Lenini loosungite määratut populaarsust rahwamassides. Juulis 1917. a. astus ta koos oma mõttesaliste gruppiga meie parteisse, teatades, et on lõplikult „panduud maha relwad“.

Edaspidised sündmused näitasid aga, et wähemlane Trotski ei ole pannud maha relwi, et ja minutikski pole lõpetanud wõitlust Lenini wastu ja et ta astus meie parteisse selleks, et seda purustada seestpoolt.

Kewadel 1918. a., mõni kuu pärast suurt Oktoobri-rewolutsiooni, organiseeris Trotski koos nõndanimetatud „pahempoolsete“ kommunistide ja pahempoolsete sotsiaalrewolutsionääride gruppiga kuritegeliku wandenõu Lenini wastu, püüdes wangistada ja füüsiliselt häwitada proletariaadi juhte — Leninit, Stalinit ja Sverdlowit. Trotski — provokaator, mõrwade organiseerija, intriigaan ja awantüürist — jääb warju. Tema juhtiw osa selle kuriteo ettewalmistamises, mis õnneks nurjus, paljastub täielikult alles kahe aastakümne järele nõukogudewastase „parempoolsete ja trotskistide“ bloki protsessil märtsis 1938. a. Alles kahekümne aasta pärast härutati lõplikult lahti Trotski ja ta järeltoolsikute kuritegude räpane lõngakera.

Kodusõja-aastail, kui Nõukogude maa tõrjus tagasi walgekaartlaste ja interwentide lugematuid sõjahulki, nõrgestas Trotski igati Punaarmee wastupanu oma reetliku tegewusega ja lahjurlike päewakäskudega, mille tõttu Lenin keelas talle wiibida Ida- ja Lõunarindel. Üldiselt teada on fakt, kus Trotski oma waenuliku suhtumise tõttu wanadesse enamlikesse kaadritesse püüdis maha lasta terwet rida temale ebameeldiw. wastutawaid kommuniste-rindemehi, tegutsedes seega waenlase kasuks.

Samal nõukogudewastase „parempoolsete“ ja trotskistide“ bloki protsessil paljastati kogu maailma ees Trotski reetlik, truudusemurdlik tee: selle protsessi kaebealused, Trotski lähemad kaastöölised, tunnistasid, et nii nemad kui ka nende sõber Trotski olid juba 1921. a. peale wälismaa luure agentideks, olid rahwuswahelisteks spioonideks. Eesotsas Trotskiga nad teenisid imukalt Inglise, Prantsuse, Saksa, Jaapani luuret ja kindralstaape.

Kui Nõukogude walitsus 1929. a. sastis meie kodumaa piiridest wälja kontrrewolutsionääri ja äraandja Trotski, siis Euroopa ja Ameerika kapitalistlikud ringid wõtsid ta oma embusse. See ei olnud juhuslikkus. See oli reeglipärasus. Sest Trotski oli ammust-ammu läinud üle töölisklassi kurnajate teenistusse.

Trotski ise mässis enmast oma wõrku, jõudes inimliku languse piirini. Ta oma poolehoidjad tapsid ta. Temaga tegid lõpu needsamad terroristid, keda ta õpetas mõrwadele nurgatagant, töölisklassi ja Nõukogude maa äraandmisele, kuritegudele nende wastu. Trotski, kes organiseeris Kirowi, Kuibõshewi, M. Gorki isleda tapmise, langes ise oma intriigide, äraandmiste, truudusemurdmiste ja kuritegude ohwriks.

Nii kuulsusetult lõpetas oma elu see pölastuswäärne inimene, minnes hauda rahwuswahelise spioonii ja mõrwari pitseriga laubal.

Kohaliku Tööstuse Rahwakomissariaadi asukoht

Kohaliku Tööstuse Rahwakomissariaat asub tänasest alates Toompeal Kiriku tänaw 4 ja 6. Telefonid 465-02 ja 466-15.

Jälle üks raiskamine

Tartu Majanduse Ühisuse ametnik raiskas ligi miljoni

Tallinna-Harju kriminaalpolitsei lõpetas juurdluse järjekordses raiskamisloos, millisele wiimasel ajal sesses ettewõtete ažjaajamiste rewideerimisega rohkesti awastatakse.

Seekord awastati suurem omastamine Tartu Majanduse Ühisuse Tallinna osakonnas. Wahistati ja paigutati wanglasse Tartu Maj. ühisuse Tallinna lao walitseja Eduard Mihkli p. Reisberg, 65 aastat wana, kes oli aja jooksul omastanud ettewõtte raha 9483 krooni. Reisberg, kes oli Uus-Hollandi 11 ajuwa lao walitseja, tegutses ühtlasi rahade kasseerijana, mis wõimaldaski temal suure summa omastamise. Omastatud raha on Reisberg raisanud ja seda kõtte ei saadud.

„Raudtee peatehased“ — „Eesti Raudteede Kalinini-nimelisteks Tehasteks“

Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sms J. Wares ja raudteede ülem sms Molgunow esinesid selgitawa kõnega

Eile peeti raudtee peatehastes suur tööliste koosolek, kus kõneles ENSW Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sms dr. J. Wares ja kus tööliste üksmeelsel heakskiitmisel otsustati „Raudtee peatehased“ nimetada „Eesti Raudteede Kalinini-nimelisteks Tehasteks“, kuna sms Kalinin töötas neis tehastes 1901—1903. aastani. Sms Kalininile otsustati saata järgmine telegramm:

„Sms Kalinin!

Eesti NSW Raudtee peatehaste töölised, meistrid, tehnikud ja insenerid soowiwad üksmeelselt wõtta oma tehaste nimeks „Kalinini nimelised raudteetehased“ selle tähistamiseks, et olete meie keskel töötanud töölisena 1901—1903. aastani. Palume teie luba selleks ja loodame stalinliku tööga olla teie nime wäärilised.“

„Eesti Raudteede Kalinini-nimelistes Tehastes“ on praegu

weel hulk töölisi, kes koos sms Kalininiga töötasid.

Töölised Linke ja Burlandt mäletawad sms Kalininit kui suurimat proletariaadi eestwõitlejat selleaegses tööliskonnas. Tööline Rohtma ütleb muu seas Kalininist, et ta on olnud nagu päike talwises taewas. Töölised Paidi, Linke, Burlandt ja Rohtma ja ka teised, kes töötanud koos sms Kalininiga, on õnnelikud, et wiimased sündmused Eestis on kroonimud selle töö, millele pani alguse sms Kalinin ja nüüd wõiwad wanad sms Kalinini kaastöölised elada õnnelikena stalinliku Konstitutsiooni all.

Tööliskond, kes tehaste nõnemuutmise wõttis wastu tormilise kiiduawaldusega, otsustas saata terwitustelegrammi sms Kaganowitshile kui NSWL raudtee armeelaste juhile:

„Sms Kaganowitsh! „Eesti raudteede Kalinini nimelise tehaste“ töölised terwitawad teid kui NSWL raudteelaste armee juhti nue stalinliku Konstitutsiooni maksmahakkamisel Eestis, andes oma toetuse Konstitutsioonile stahhaanowlikus liikumises ja tööwiljakuses.“

Edasi saadeti terwitused seltsimeestele Melgunowile, Tarasnowile, Kallikormile ja ENSW Ülemnõukogule.

Üksmeelse otsusega wõeti wastu järgmine resolutsioon:

„Eesti Raudteede Kalinini-nimeliste Tehaste“ tööliste koosolek 29. augustil 1940. a. terwitab ENSW Ülemnõukogu, tema Presiidiumi ja Rahwakomissaride Nõukogu, olles kindlad, et Eestimaa Kommunistliku Parti juhtimisel rakendatakse Eestis täielikult ellu nues stalinlikus waimus kokkuseatud Konstitutsioon, mille päikesepaistelises walguses asuwad töötama „Eesti Raudteede Kalinini-nimeliste Tehaste“ töölised ja teenijad. Töötame anda nuele Konstitutsioonile oma parima stahhaanowliku liikumise ja tööwiljakuse. Elagu Eestimaa Kommunistlik Partei! Elagu NSWL miljoniliste raudteelaste armee juht sms Kaganowitsh! Elagu nue Konstitutsiooni algkuju geniaalne looja ja kõigi maade tööliste isa ja rahwaste suur juht sms Stalin!“

„Eesti Raudteede Kalinini-nimeliste Tehaste“ töölistele

esines kõnega ENSW Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sms J. Wares, kes kokkuwõttes ütles järgmist:

„Lugupeetud seltsimehed, raudteetehaste töölised. Kõigepealt lubage edasi anda oma soojemaid terwitusi ja õnnitlusi NL tööliskonnalt, talupoegadelt ja kõtawalt intelligentsilt. Lubage teid terwitada ka Ülemnõukogu Presiidiumi nimel (kiiduawaldused).

Ma ei ole selleks küllalt aega leidnud, et esineda mingisuguse programmikõnega, waid ma tulen lihtsalt teie keskele weidi reisijuttu puhuma. Mulle isiklikult oli reis Moskwasse kolmas selle aja kestel, kus traataed meid suurest N. Liidust eraldas. Meie reaktsioonilise walitsus lewitas 20 aasta jooksul ainult tendentsliikle wale- ja laimuteated NL üle. Siin nägid nüüd kõik töelist olukorda — suurt üleschitawat tööd kõigil aladel.

Kui 1928. ja 1935. aastail mind küll siinpool kui ka sealpool piiri küsiw. ja lahtlustaw. koheldi, siis nüüd oli tee täielikult lahti. Kingissepas ja Leningradis korradatud miitingud muutusid tormilisels sõprusawaldusels meie ja NL rahwaste wahel. Juba 1935. aastal kirjutasin ma oma matkawisandeis, et kui kunagi Peterburg oli aknaks Euroopasse, siis praegu on Leningrad aknaks Euroopale. Selle kaudu wõime waadata ja näha stalinliku Konstitutsiooni päikese tõusu ja selle kaudu wõime näha sotsialismi arengut.

Suureks poliitiliseks kooliks oli meile Moskwas Lenini muuseumi külastamine. Sealse materjali põhjal wõib õppida Kommunistliku Partei ajaloo ilmekamat ajajärku kõiges täiuses. Ma ei peatu pikemalt sündmuste juures Nõukogude Liidu Ülemnõukogus, kus meie delegatsioon teostas temale pandud ülesanded. Kinnitasin waid seda pidulikkust ja dwatsioonide tormi, mis järgnes meie wastuwõtmisele suure N. Liidu rahwaste perre täisõiguslikku liiduriigina. Ajalooline 6. august lõppes spontaanse Internatsionaali ja tormiliste terwitushüüetega wähemalt kümnes kuni 12 keeles. See ühine ligi 200-miljonilise rahwaste pere esindus tundis selles liitumises oma kaswu, oma õnne ja julgeoleku arengut. Meid koheldi kui täisõiguslikke ja wäärikaid wendi ning hinnati kõrgelt NL juhtide poolt. Meid lubati kõigiti toetada meie üleschitawas töös.

Kui tahame efirindlikuks liiduriigiks kujuneda, siis peab igaüks töötama oma wõimete ulatuses, mille eest ka tasu oleks wastaw. Nüüd ei loo töötaw rahwas, talupojad ja intelligents ainult töötulemusi, waid nad loowad ja ehitawad uut elu, uut sotsialistlikku ühiskonda ja riiki. Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini lipu all ja Kommunistliku Partei juhtimisel saagu nueks Eesti — nue Konstitutsiooni päikese säras.

Elagu Eesti töötaw rahwas ja teda juhtiwad ametiühingud ja Kommunistlik Partei! (Aplaus.) Elagu ENSW riik suures NSWL ühises peres! Elagu N. Liidu teedekomissar sms Kaganowitsh! Elagu Eesti sõber sms Zhdanow! Elagu NSWL Walitsus, eesotsas sms Molotowiga! Elagu N. Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees, kunagine tallinlane sms Kalinin! Elagu geniaalne töörahwa õpetaja ja teenäitaja sms Stalin!“

Puhkesid elawad kiiduawaldused.

Sms J. Waresse kõnele

järgnes raudteede ülema sms Molgunowi sõnawõtt,

kes ütles kokkuwõttes järgmist:

Seltsimehed! Lubage teile Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liidu raudteelaste poolt edasi anda südamlikud ja sõbralikud terwitused (kiiduawaldused).

Seltsimehed, loodan, et Eesti Nõukogude Sotsialistliku Wabariigi raudteelased, wabanedes kapitalistlikust korrast, näitawad kõigile eeskuju stahhaanowlikus töös ja saawad esimesteks raudteelasteks meie sotsialistlikus wabariigis (kiiduawaldused). Stalinliku Konstitutsiooni päikese all ja sms Kaganowitshi juhtimisel hakkab meil edenema transport nii, nagu see ei ole ilmnenud 22 aasta jooksul waremalt (kiiduawaldused). Elagu meie geniaalne juht, Enamlaste Partei juht sms Stalin! (Kestwad elawad kiiduawaldused.)

Koosolekul lauldi ja mängiti Internatsionaali.

Wäikekäitiste liitmisest tekstiiltööstuses

Tootmiskulud wähenewad, tööwiljakus ja produktsioon tõuseb, tööliste olukord paraneb

On küllalt kõneldud ja kirjutatud produktsiooni anarhilisusest kapitalistlikus majanduses. Tallinnas ringi liikudes wõis iga tähelepanelik waatleja oma silmaga näha, kui tihti leidus mitmesuguste tekstiiltööstuste silte. Juba wäljastpoolt wõis märgata, et selle sildi taga asuwais ruumides wõis olla waid paar masinat. Weel nigelamaks kujunes pilt sisse astudes.

Tööstuste natsionalisseerimisel oli selge, et need käitised sel kujul püsima ei wõi jääda. Juba ongi Kergetööstuse Rahwakomissariaadi Tekstiiltööstuse Osakonnas

walminud kawad pisikäitiste ühendamiseks.

Ühendamine ei toimu mehaaniliselt, waid sisuliselt kindla kawa alusel: ühte käitisse koondatakse sukakudumise masinad, teise trikoomasinad jne. Lühidalt — luuakse tööjaotus üksikute käitiste wahel.

Praegu on üksikasjaline kawa walmis siidi- (ja siidi-puuwilla) kudumiskäitiste ühendamiseks. Ühendamisele tuleb 11 käitist Tallinnas. Kudumismasinad neist pisikäitistest paigutatakse ja pannakse tööle „O. Kilgase“ ja „Eesti Siidi“ ruumidesse, kus selleks ruumi leidub ja milleks üksikasjalised plaanid walmis.

Tehtud kalkulatsioonidest selgub, et nende käitiste kulud ruumide, kütte, juhtimise, kontori, mustrite jne. alal olid seni 12.600 kr. kuus, ühendatud käitises oleksid need aga umbes 5.100 kr., seega otsest kokkuhoidu umbes 7.500 krooni kuus. Sel wiisil puhtadministratiiwsed kulud wähenesid aastas umbes 90 kuni 100 tuhat krooni. Ümberkolimise kulud on umbes 5000 krooni ja need olekssid taja juba kuuajalise töötamise järel. Kolimine teostatakse järk-järgult üldist tööd katkestamata.

Pisikäitiste ühendamisel läheb palju lihtsamaks kogu tekstiiltööstuse juhtimine, arwepidamine ja kontroll, selle

lülitamine üldisse majandusplaani.

Palju lihtsam on ka tööstuse toormaterjaliga warustamine, mille suurtes kogustes kohaletoomine on hõlpsam ja odawam. Samuti on kergem tellimuste jaotus ja turu korraldamine. Ja mis kõige tähtsam — suures käitises, kus toodetakse üht laadi kaupa, on wõimalik tööd organiseerida ja ratsionaliseerida. Seega samade masinatega töö otstarbekama organiseerimise, eriti aga ühtlaste standarditud produktide walmistamise tõttu on wõimalik

tõsta tööwiljakust, suurendada produktsiooni,

mis omakorda tähendab ka kulude kokkuhoidu.

Aga käitiste ühendamisega tõuseb mitte ainult produktsiooni hulk, waid ka k w a l i t e e t. Suures käitises on meil wõimalik tööle rakendada tehnilisi juhte-eriteadlasi, mis pisikäitistes on wõimatu. Kwaliteedi parandamist soodustawad samuti paremad ruumid ning töö otstarbekohane korraldamine.

Lõppeks ei saa jätta märkimata seejuures

tööliste olukorra paranemist.

Olgu kohe öeldud, et kõik töölised wiiakse üle ja üksi ei jää tööta. Küll aga makseti pisikäitistes, mille administratsioonikulud olid wõrreldes produktsioonihulgaga wäga suured, töölistele äärmiselt madalaid palku, mis nüüd kindlasti paranewad.

Töötawa rahwa eelolewaid koosolekuid Tartumaal

Eelolewal puhkepäewal toimub Tartumaal paariskümnes eri kohas kohalikkude ÜMÜ osakondade korraldusel selgituskoosolekuid, kus selgitatakse uut ENSW Konstitutsiooni. Kuna seekordsetel selgituskoosolekutel tuleb käsitlemisele meie uus Põhiseadus, siis wõib arwata, et kõige laiemad kodanikkude hulgad maal selle wastu erilisit huwi tunnewad ja korraldatawatest koosolekutest kõikjal kõige rohkearwulisemalt osa wõtawad.

Laupäewal, 31. augustil on koosolekud:

Wastse-Kuuste algkooli ruumis on koosolek kell 20. Kõnelewad sms Pshenizhikow ainel „ENSW Põhiseadus“ ja ÜMÜ Tartumaa organisaator A. Koolmeister ainel „Marksismi-leninismi wajadusest igapäewases elus“.

ÜMÜ Woore osakonna erakorraline peakoosolek on kell 20 Roela Rahwaraamatukogu Seltsi ruumes.

Puhkepäewal, 1. septembril:

ENSW Ülemnõukogu saadik ja Moskwa delegaat linnanõunik M. Sõshtshikow ja Kallaste linnawanem Kussow kõnelewad:

Kallaste rahwamajas kell 12.
Ninaküla rahwamajas kell 14.
Kolkja rahwamajas kell 16.
Warnja koolimajas kell 18.

ENSW Ülemnõukogu saadikud ja ÜMÜ Tartumaa organisaator L. Illisson ja Moskwa delegaat W. M. Haldre kõnelewad:

Weski wallas Maaritsal kell 12;
Kambja rahwamajas kell 15;
Kuuste wallamajas kell 17.30;
Haaslawa „Priiuse“ rahwamajas k. 20.

Eestimaa Kommunistliku Partei esindaja sms A. Koik ja töölistegelane A. Musta kõnelewad ENSW Põhiseadusest ja organiseerumisest:

Kudina wallas Maarja-Magdalena rahwamajas kell 12;
Torma rahwamajas kell 15;
Kuremaa walla Palamuse rahwamajas kell 17.30.
Kaarepere rahwamajas kell 20.

Eestimaa Kommunistliku Partei esindaja sms A. Lõhmus ja ÜMÜ Tartumaa abiorganisaator sms A. Koolmeister kõnelewad:

Rõngu rahwamajas kell 10;
Palupera koolimajas kell 12;
Rannu Tamme koolimajas kell 14;
Puhja rahwamajas kell 17;
Ulila rahwamajas kell 20.

Tartu Töölisühingute Keskliidu esindaja sms A. Maran kõneleb ENSW Põhiseadusest:

Laewa rahwamajas kell 12;
Kursi walla Puurmani algkoolis kl. 15;
Saadjärwe Tuletõrje rahwamajas k. 18;
Äksi wallas Lähtel kell 21.

Teadaanne ajutistele

Wiimasel ajal on ajutistesse ette wõetud kontrollkäike isikute poolt, kes nimetawad endid Eesti Ametiühingute Keskliidu naiskomisjoni esindajaiks, kellede olemasolust aga naiskomisjon siiski midagi ei tea. Et jäärajeid eksitusi ära hoida, palutakse kõigilt isikuilt, kes ilmuwad ajutistesse Eesti Ametiühingute Keskliidu naiskomisjoni wolinikena, nõuda wolituse ettenäitamist.

Teadaanne weoautode omanikkudele ja waldajatele

Kommunaalmajanduse Rahwakomissar andis 28. augustil Jõuwankrite seaduse ellurwiimise määruse täiendamise määruse.

Selle määruse kohaselt peawad kõik weoautode waldajad nende kasutamisel olewate weoautode kohta omal kulul esitama Maanteede ja Autotranspordi Talitusele alljärgnewad andmed:

1) Weoauto waldaja perekonnanimi ja nimi ning elukoht.
2) Weoauto tüüp, mis aasta mudel ja alaline asukoht:
3) Millal ostetud ja mis hinnaga.
4) Weoauto wäärtus waldaja hindamisel.
5) Kas wajab remonti, mis põhjusel ja kui suures ulatuses.
6) Kummide seisukord (mitu uut, mitu keskmises heduses ja mitu üsna kulunud).
7) Missugusteks wedudeks kõlwuline ja kas on järelwanker.
8) Missugustel wedudel töötab praegu (kas NSWL baasides, riiklikel, ühistegelistel wõi juhuwedudel).
9) Kellele tehakse tööd ja kas on lepingutega seotud, kui ja, siis kokkuwõtlikult lepingu tingimused ja tähtaeg.
10) Weoauto brutoteenistus juulikuus 1940:
11) Kui töötab oma käitises, siis märkida mitu tundi päewas weoauto keikmiselt tegewuses on:
12) Kas soowitakse tarbe korral tasu eest weoauto rakendada tööle NSWL baaside wõi omawalitsuste weotöödele.
13) Weoauto waldaja wõi tema asemiku allkiri, andmete täitmine, koht wõi kuupäew.

Andmete esitaja wastutab nende tõepärasuse eest.

Tähendatud andmed tuleb esitada Kommunaalmajanduse Rahwakomissariaadi Maanteede ja Autotranspordi Talitusele, Rahukohtu tänaw 1.

Andmete esitamisel weoauto brutoteenistuse kohta tuleb aluseks wõtta käesolewa aasta juulikuu tulu.

Kõik eeltähendatud andmed tulewad Maanteede ja Autotranspordi Talitusele esitada hiljemalt 2. septembriks.

Ilmus

André Maurois

Kunst elada

Kuulsa prantsuse kirjaniku ja esseisti teos tegeliku elu probleemidest — kunstist mõtelda, armastada, töötada, käsutada ja wananeda, millele on lisandatud Alain'i õpetus kunstist olla õnnelik. Paljude aastasadade jooksul kogutud inimeste elutarkus on autori poolt esitatud süsteemikindlalt ning weetlewas esituswiisis. Tölk. A. Aspel. Elaw Teadus 104/105. 208 lk. Hind 2 kr., köites 2 kr. 50. s.

Eesti Kirjanduse Selts

Aia 19, Tartu, tel. 43-50, posti jooksew arwe 20-36.

Üksikisiku pisimurede ja „minalike“ wa'ude kallal nokitsemisest

Hiljuti Tartus toimunud üleriigilised õpetajate täienduskursused lõppesid omawahelise kooswiibimisega, kus esinesid ettekannetega õpetajad ise. Kuigi õpetajad olid innukalt osa wõtnud kursusest, ei ilmestanud ülalnimetatud kooswiibimise eeskawaline osa uut waimu ega mentaliteeti. Me kõik teame, et õpetaja on see, kes peab rahwa kaswatajate reas astuma esirinnas. Ta on sellega ka nue maitse ja elutunde kaswataja, kuulutaja ja lewitaja. Sotsialistlik üleschitustöö on seda wäärt, et ta peaks tiiwustama igaühte, eriti aga neid, kes suudawad ühiskondlikult mõelda. Kuigi iga inimene on ühiskondlik olend ja wõib eksisteerida ainult ühiskondliku olendina, ometigi ta ei mõtle mitte igakord ühiskondlikult. Indiwidualism on kapitalismi produkt ja samal ajal ka selle kaasnähe. Selle tõttu nokitseb kapitalistlik kunst ja teadus — kogu elutunne tihti üksiku isiku „mina“ ja tema murede ja walude kallal, kuna ju ka üksik oma kapitaliga walitseb hulka. Selle tõttu ta jätab külmaks laiad massid, jääwad tühjaks teatrid ja kirjandust loewad wähesed, sest nad ei puuduta nende hädajid ega haara ka nende huwiwalda. Seepärast ei tähenda sotsialistlik üleschitustöö oma esimeses faasis mitte ainult kapitali formaalset üleminekut üksikuilt üldsuse teenistusse ja kasutamisse, waid ka siiemist pööret — pööret elutundes — indiwidialistliku elukäsitluse üle parda heitmist ja sotsialistliku eluwaate omakswõtmist igas pisi- ja suurküsimuses. See tähendab inimese silmapiiri awardumist. Sotsialistlik üleschitustöö — sammsammuline minek üksiku heaolult kogu rahwa heaolule — toob seepärast kaasa erakordse waimustuse ja hoo. Laiad massid, kes olid surutud seina äärde ja nälgisid, hakkawad osa saama kultuurielu walgusest ja leiba oma töest.

Seepärast on saabunud aeg, kus ei saa ainult üksikud laulda „oma õnnest“ ega „suigutada“ ega petta „oma õnnega“ teisi, waid kus kogu loow rahwas wõib laulda awarast südamest täie rinnaga ja jõulise häälega kõikide loojate õnnest.

Selle tõttu jäi pealtwaatajaile wäga pentsik tunne tollest õpetajate omawahelisest õhtust. Kui meie kõik oleme waimustatud uuest töest, põleme tegewusihast ja loomingust wõrikus, põllul ja laua taga, miks me siis lõbustust otsime kurbades nutulauludes, mängime leinawiise ja klimberdame klaweril meloodiaid, mis isegi ei rõõmustanud kammerteatreis feodaalisandaid. Nüüd pole aeg unistada „üksteise silma waatamisest“, waid kõlama peab hoogne ja sütitaw töömeeste ja -naiste täiel rinnal lauldud laul. Iga ettekanne, milline see ka ei oleks, peab kandma seda tunnet.

Kiituseks peab ütlema, et tollel õhtul oli ka üksikuid ettekandeid, mis sobisid, mis sütitasid ja waimustasid. Kuid ettekannete üldine tundelaad ja meeleolu oli hoota, oli kurb ja rõõmutu, kandes kapitalistliku indiwidualismi ja umbusalduse pitserit. Ta oli harilik, mitte uus.

Ent ujun, et mõnel õpetajal oli wõimalus näha kursuste ajal toimunud ENSW Tartu garnisoni ettekandeid „Wanemuise“ kontsertsaalis, kus esinesid sõdurid: reamees ohwitseri kõrwal ja ümberpöördult. Siin wõis näha aina uut: meie endist puist ja kohmakat sõdurit polnud! Kõiki oli haaranud julgus loominguks, isegi publikust oli kadunud umbusaldusliik wirisemise raudwahesein nii esinejate kui ka rahwa wahelt. Kõik olid haaratud hoost ja waimustusest, mida pakkusid ettekanded. Oli awarat naeru ja pingelisi owatioone. Ei keegi laulnud ühe isiku pisimuredest, ei keegi nokitsenud „minalike“ walude kallal.

Jääb seepärast soowida, et meie awalikud ettekanded muutuksid kõikihaarawaiks. Peaks kaduma meie lõbustuste kawast indiwidualistlik „mina“-huwide teenimine kui waba loomingut pidurdaw nähe. Peaks asemele astuma sotsialistliku üleschitustöö waimust kantud kõikihaaraw dünaamiline hingestaw mentaliteet.

A. Kalwo.

Uue kultuuri ülesehitusele asudes

tuleb kõigepealt palju lammutada, et ehitamine oleks üldse võimalik. Meie kultuurirevolutsiooni hõlbustajaks on NSVL-u teiste liiduvabariikide kogemused. Meie juhtijaiks Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetus ja seda kandev Kommunistlik Partei

29. augustil eines raadios ENSV hariduse rahvakomissar sms. N. Andresen järgmise lõnga:

Missugust pööret tähendab Eesti ühiskondlikus elus uue Konstitutsiooni vastuvõtmisega kätte võidetud vabaduste kindel wormiline ja lähema arengu sihtjoonte kättenäitamine, seda ei suudeta weel kaugeltki alati hinnata. Konstitutsiooni tundmaõppimine on siit peale ka iga Nõukogude vabariigi lodaniku kohus ja teadlik Nõukogude lodani on see, kes tunne Konstitutsiooni ja selle tuuma — Lenini-Stalini õpetust.

Uus Konstitutsioon annab igale lodanikule palju õigusi, kuid asetab talle ka suuri kohustusi.

See on töötava rahva Konstitutsioon töötava rahva enese huvides. Erilised wäljawaated on uue Konstitutsiooni ajal Eesti kultuurilisele ümberkorraldamiseks. Kui lodanlik Eesti sõltuvuses olles imperialistlest maadest ja koloniaalmaa raskusi kandes ei suutnud pinnaks olla rahva kultuurilisele tõusule, siis Nõukogude Eesti üks esimesi suuri ülesandeid on rahva kultuuriliste püüete toetamine ja wormilt rahvusliku, sisult sotsialistliku kultuuri õitsengule viimine. Ettewalmistusi selle tõusu võimaldamiseks on tehtud kogu waheajal 21. juunist 25. augustini. Nüüd on aeg kiiresti asuda olewate võimaluste kasutamisele.

Kodanlik Eesti on jätnud Nõukogude Eestile oweti raske päranduse, esmajoones laokile jäetud majanduslik elu näol. Kuid mitte wähem ka kultuuri reaktsiooni raskete armidega.

Uue kultuuri ülesehitamisele asudes tuleb kõige pealt wäga palju lammutada, et ehitamine oleks üldse wõimalik.

Märgin siin ainult senise trükisõna arengut. Wäga mitmesuguste wahenditega olesoetatud hulk sisuliselt alawäärtuslikku kirjandust, mille ainsaks sihiks oli waenu lewitamine Eesti töötajate, esmajoones töötajate teadliku wabastusliikumise ja Nõuk. Liidu kui kõigi töötajate kodumaa wastu. Ei ole midagi imekspandawat, kui muu hariduse rahvakomissari kohale asudes tuli esimene allkiri anda raamatukogudest ja raamatukauplustest kõrwaldatawate raamatute esimesele walikule. Siit alates loodame nii rahwa waimse esinduse — kirjanike ja teadusmeeste — terwele arusaamisele kui ka asutatawa riikliku kirjastuse organiseerimiswõimele rahwa warustamises tõelisele wäärtusliku kirjandusega.

Kõige enam oli reaktsiooniwaim juhitud kooliraamatutesse ja noorte lugemiswarasse.

Endastmõistetawalt tuleb kool puhastada ja noorpõlw wabastada sellest reaktsiooniwaimust. Warsti algaw õppetöö koolides wajab hulga uusi Nõukogude koolile kohandatud raamatuid ja nende raamatute andmine eriti ideoloogilistes ainetes — kirjandus, ajalugu — on meil kõige kiirem ülesanne.

Kõigile on arusaadaw, et Konstitutsiooni 91. paragrahw ENSV kodaniku õigustest hariduse ei saa tulla sel õppeaastal täiel määral teostamisele. Nõukogude Liidus on kehtiw 7-aastane sunduslik algharidus. Sellele eelneb aga üle määratu maa korraldatud tihe lasteaedade wõrk, nii et algkooli astuwad lapsed on juba teatud ettewalmistusega, mispärast nende töö saawutused on suured. Meie ei suuda sel õppeaastal teostada 7-aastast koolisundust. Küll aga katsume wõimalikult igal pool 7 õppeaastat soowijaile wõimaldada. Üleminek 7-aastasele koolisundusele järgmisel õppeaastal ei peaks olema seotud suuremate takistustega, kuid eelkooliaegset ettewalmistust ei saa meie lähemalgi ajal anda. Üksikudki lasteaiad olid meil seni harulduseks. Uute lasteaedade wõrgu organiseerimine ei õnnestu isegi ühe aastaga. Eelkoolicaliste laste arengu juhtimine jääb meil seetõttu mõneks ajaks lonkama.

Kuid ma loodan, et just lasteaedade wõrgu organiseerimisele kogu meie töötaw rahwas pöörab suurima tähelepanu.

Ei ole ka meie kool weel nende ülesannete kõrgusel, mida esitab Nõukogude Liit. Uued töömeetodid — aga weel palju enam, uus mõtlemissuund wajab õpetajailt põhjalikku tööd enese kallal. Õpetajate lühiajal. kursused on seni näidanud wäga head tahtmist paljude poolt. Meil on lootus, et õpetajate parem osa suudab esmajoones ennast ümber kaswatada nõukogude õpetajateks, sest alles pärast põhjalikku ümberõppimist ja ümberkaswatamist on nüüdsel õpetajate generatsioonil wõimalik edukalt kaswatada uut sotsialistlikku generatsiooni. Kuiwõrra õpetaja aastakümnete kaupa on olnud meie ühiskonnas progressiiwsete waadete ja käs wõi hämara walguse kandjaks, tuleb loota, et nüüdse õpetajaskonna parem osa suudab muutuda tõelisteks nõukogude õpetajaskonnaks.

On üsna arusaadaw, et alg- ja keskhariduse kiire korraldamine õppeaasta alguseks peab jätma warju teised ülesanded, millega on wõimalik paar nädalat wõi kuu oodata ja neid teisi ülesandeid hariduse alal on määratu palju. Meie kultuurirewolutsiooni suureks hõlbustajaks on suure Nõukogde Liidu teiste liiduwabariikide senine kogemus, meie juhtijad on Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetus ja seda kandew Kommunistlik Partei. Ja nende abil meie suudame luua Nõukogude Eesti kõrge kultuuri taseme. Elagu Kommunistlik Partei! Elagu töötawa rahwa suur õpetaja sms Stalin!“

Pööre USA Kaug-Ida poliitikas

Läbirääkimised korrapärase lennuühenduse awamiseks USA ja Hollandi India wahel

Tokio, 29. (TASS) Leht „Kokumin“ teatab, et Washingtonis on toimunud läbirääkimisi korrapärase lennuühenduse awamiseks USA ja Hollandi India wahel. Lehe teatel tõendawat need läbirääkimised, et USA walitsus siirdub kindlamale poliitikale Kaug-Idas. „Kokumin“ rõhutab, et seda pööret USA walitsuse Kaug-Ida poliitikas oli märgata juba USA Kaug-Ida laewastiku endise juhataja kontradmiral Yarnelli jaapanivaenulises deklaratsioonis 24. aug. Lõpetades leht märgib, et Jaapan jälgib tähelepanuga USA samme.

Inglise agentide aktiivne kihutustöö USA astumiseks sõtta

New York, 29. (TASS) Ameerika ajakirjandus teatab, et senaator Wheeler, esinedes 26. aug. senatis lõnega, süüdistas Inglise majandustegelast Paishi püüetes kiskuda USA-d sõtta. Wheeler seletas, et hiljuti Paish olewat palunud teda heaks kiita Ameerika häwitajate saatmist Inglismaale ja püüda saawutada muudatusi Johnsoni seaduses, mis lubaks Suur-Britanniat saada laene USA'lt. Wheeleri teatel Paish olewat seletanud: „Tänu minule, kisti USA wiimasesse sõtta. Mul on kawatsus kiskuda USA'd ka sellesse sõtta.“ Lehtede kirjasaatjaile Paish möönas, et temal on olnud kõnelusi Ameerika ametlike esindajate ja senati liikmetega sõjaküsimuse üle. Ühtlasi Paish tunnistas, et temal oli suur mõju USA otsusele astuda sõtta 1917. aastal ja et tema arwates on tema praegusel külaskäigul „analoogilised tulemused“. Ajakirjanduse teatel olewat senaatorid Lundeen ja Glass nõudnud Paishi wäljasaatmist USA-st. Senaator Holt seletas, et hulk Inglise agente tegewat aktiiwset kihutustöö USA astumiseks sõtta.

Kanada soowib laenu Ühendriikidest

New York, 28. (TASS) Ottawast teatatakse, et Ühendriikide ja Kanada ühise kaitsenõukogu istung on lõppenud. New Yorgi linnapea La Guardia on selgitanud, et nõukogu uuris kõiki küsimusi kaitse asjus, kaasa arwatud ka majanduslikud küsimused. Kanada esindajad olid arwamisel, et majanduslikud suhted Ühendriikide ja Kanada wahel omawad praegu palju suurema tähtsuse kui puhtsõjalised küsimused. Kanadalased soowiwad muuseas Ühendriikide crapooletuse seaduse pehmendamist, mis wõimaldaks Kanadal saada laenu Ühendriikidest.

USA senat wõttis wastu sõjawäeteenistuse seaduse

Washington. (TASS) Ühendriikide senat kiitis 58 häälega 31 wastuseismisel heaks sõjawäeteenistuse seaduseelnõu, mis näeb ette kõigi 21 ja 31 aasta wanuste meeskodanike registreerimise. Senat lükkas tagasi mitmed parandusettepanekud, nende hulgas ühe, mis nägi ette, et need, keda leitakse kõlblikud olewat sõjawäeteenistusseks, peaksid wäeteenistusse kutsumise korral teenima ainult Ühendriikide territooriumil.

Haridus- ja kultuurioludest NSV Liidus

K. Kommunistliku Partei esindaja N. Timsoni ettekandest õpetajate üldkongressil 27. aug. 1940 „Estonia“ teatris

Lühike kokkuwõte sms N. Timsoni lõnest õpetajate üldkongressil ilmus juba meie kolmapäewases lehes (nr. 232). Kuna aga see ettekanne sisaldas rohkesti huwitawat materjali N. Liidu kooliolude kohta, siis toome siin täiendawalt weel need osad, millisesid ülalmainitud kokkuwõte ei sisaldanud.

„Postimehe“ toimetus

Peale suuri sotsialistlikke oktoobrirewolutsiooni Wenemaal seisis ees suur töö kultuuri wäerindel. Tarwis oli peale proletaarlikku rewolutsiooni, mis andis wõimu töötawa rahwa kätte, ka läbi wiia kultuuriline rewolutsioon, see tähendab wõimaldada töörahwa hulkadele saada haridust, anda selleks wõimalust kõigile, kes soowiwad õppida.

Nõukogude Liidu Walitsus andis selle töö läbiwiimiseks kõik wõimalused, mille tagajärjel on saadud suured saawutused hariduse taseme tõstmises. Majand. alus rahwaharid. tasapinna tõstmiseks on täiesti riigi poolt, seega töötawa rahwa poolt antud. Et kõike seda hulka õpilasi wõimaldada koolidesse wastu wõtta, selleks ehitatakse intensiiwselt uusi koolimaju juurde. Nii on näiteks 2 aasta jooksul 1937—1938. a. ainuüksi ühes Leningradi linnajaos ehitatud üles 237 uut kooli, kus wõiwad õppida 200.000 õpilast, kusjuures koolimaju ehitatakse eriprojektide järele, milledes on ette nähtud terwe rida spordisaale, õpetajate tubasid ja terwe rida teisigi tarwilikke ruume.

Kooliõpetajad Nõukogude Liidus suurel aukohal.

Nii näiteks on terwe rida õpetajaid walitud üleliidulisse Nõukogusse, kus neil awaneb wõimalusi teha ka otseseid ettepanekuid haridusetöö juhtimiseks ja majanduslikude küsimuste lahendamiseks.

Nõukogude Liidus on wiidud läbi õpetaja atesteerimine, mis näitab, kuidas ta on töötanud, kuidas ta õpilased on õpetatud aineid omandanud, kuidas õpetaja poliitiliselt on arenenud, kuidas ta õpetab, kas ta õpetab marksismi ja leninismi, kas ta iga päew loeb ajakirjandust, et olla kursis igasuguste sündmustega, mida ta peab teadma kui haritud inimene jne. jne.

N. Liidu koolides on kehtiw sotsiaalne wõistlus ka õppetöös,

mis tähendab seda, et õpetaja klassi minnes oleks igaks tunniks ennast hästi ette walmistanud, et ta kõiki oma õpilasi põhjalikult tunneks, et ta ise iga päew, iga kuu oma hariduse tasapinda tõstab jne., kusjuures üks kool wõistleb teise kooliga, üks õpetaja teise õpetajaga ja kõige selle wõistluse juures on üksainus siht — koolide õppetöö arendada kõrgemale ja saawutada paremaid tagajärgi.

Õpetajad Nõukogude Liidus teawad, kui suure tähtsuse omab nende kaswatus- ja poliitiline töö, mispärast paljud õpetajad astuwad Komparteisse. Samuti on organiseeritud üle kogu riigi ka marksismi-leninismi tundmaõppimise instituudid, ringid ja koosolekud, kuna õpetaja peab teadma peajooni Marxi-Lenini õpetusest, ta peab oskama tarwitada oma tööprotsessis Marxi-Lenini õpetuse aluseid ja meetodeid, alles siis on ta Nõukogude Liidu õpetajana täiesti omal kohal. Nende teadmiste omandamiseks on loodud kõik wõimalused. Antakse lektorid, ruumid, õppekawad ja raamatud.

Palk

arwestatakse õpetajaile nende hariduse järgi. Kõrgema hariduse õpetajad saawad ka kõrgemat palka kui keskkooli hariduse õpetajad. Samuti on palk töö staažhi järele. 10 kui 2 wõi 3 aastat töötanud jne. Wanadele a. koolis töötanud õpetaja saab kõrgema palga õpetajatele maksetakse riigi poolt pensioni 60—70 protsent selleest palgast, mis ta on wiimased 3 aastat saanud, kusjuures õpetaja, kes on pensionil, wõib weel edasi töötada, saades palga, mis tal on ette nähtud.

Koolijuhataja ja tema õigused.

Mis puutub sisemisse elusse ja töösse Nõukogude Liidu koolides, siis wõib öelda järgmist: kooli õppetöö protsessi peajuhtimine on direktori käes, kes isiklikult wastutab kõigi tööde eest koolis. Direktoril on abi, kelle kompetentsi kuuluwad õppekawad, õpetajate tunni programmid, tunni-plaanid, distsipliini ja korraküsimused, õpilaste klassist klassi ülewiimine jne.

Pedagoogikanõukogu.

Kõik õppetöö küsimused lahendab kooli pedagoogiline nõukogu, millest wõtawad osa ka nende ühiskondlike organisatsioonide esindajad, mis asuwad kooli juures. Need on partei grupi esindajad, mis on eranditult kõigis Nõukogude Liidu koolides. Neid partei grupi liikmeid on wastawalt seadusele koolides 1, 2, 3, 4, 5 ja enamgi. Nad moodustawad partei grupi. See partei organisatsioon koolis on ka kõrgem töölisklassi organisatsiooniline worm, kes juhib poliitikat ja kõigil aladel kooli arenemist ja tööd koha peal, kooli piires.

Peale nende wõtawad pedagoogikanõukogust osa weel ametiühingute esindajad, kes on walitud üldisel kooli tegelaste — õpetajate ja teenijate koosolekul, ning lastewanemate komiteede esindajad.

Noorte organisatsioonidest

mainitagu esmajoones komnoorte organisatsiooni. On olemas komnoorte rajooni komiteed ja juhtnöörid koolidele tulewad rajooni komiteedest ja nende juhtnööride järele peawadki koolid talitama. Teiselt poolt, kui koolis on partei grupp, siis komnoorte organisatsioon annab juhtnööre, aga seda ainult partei grupi poolt koolipiirides. Kui direktor on ise partei liige wõi kandidaat wõi komnoor, siis muidugi antakse juhtnöörid tema poolt. Kui direktor ei ole aga ei partei ega komnoorte organisatsiooni liige, wõtab ta selle peale waatamata osa komnoorte töest. Direktoril on õigus komnoorte istungitest ja koosolekutest igal ajal osa wõtta ja esitada küsimusi, mis on koolis päewakorras, ja direktor wõib ka ettepanekuid teha.

Nõukogude Liidu õpetajate ülesanded

on fikseerinud partei ja Nõukogude Liidu walitsuse poolt. Üks kõige tähtsam küsimus, millega tuleb arwestada õpetajatel, on marksismi-leninismi põhijoonte tundmaõppimine, milleta ei ole wõimalik kommunistlikku kaswatustöö teha koolides. Õpetajatel tuleb iseseiswalt raamatutesse süweneda ja Marxi-Engelsi-Leninni-Stalini mõtetega põhjalikult tutwuda. Ent mitte ainult läbi lugeda ja tutwuda, waid ka põhjalikult omandada. Nende küsimuste juures tuleb mõelda, kuidas neid lahendada ja rakendada. Marxi-Leninni teooria annab juhtnööre, kuidas tuleb töötada ja tegutseda. Õpetajatel ei ole tarwis seda teooriat pähe õppida, waid läbi uurida ja nendes weenduda ja suure hooga kaasa töötada, kusjuures wõib organiseerida ka õpetajate omawaheliši kollektiiwseid arutlusi.

Õpetajate ülesanne on kaswatada uut Nõukogude Liidu noorust kommunistlikus maailmawaates, kes armastab oma tööd, oleks maailmawaatelt kollektiiwne, kes unustaks kodanliku, isiklikku ja individualistlikku maailmawaate, kes armastab oma rahwast ja oleks walmis wõitlema oma sotsialistlikku riamaa ja rahwa eest.

Kriitika.

Selles mõttes seisab meie õpetajatel ees tähtis töö. On tarwis kritiseerida ebasoowitawaid elunähtusi, kuna Nõukogude walitsus ei karda kriitikat. Kriitikas on jõud. See kindlustab Nõukogude Liidu korda. Arusaadaw, kui kritiseerib kapitalist, kulak, hallparun, siis selle kriitika meie tunneme kohe ära, meie oskame teda eraldada sellest kriitikast, mis tahab parandust tuua.

Õpetaja peab tegema ülesehitustööd.

Õpetajad ei wõi jääda neutraalseks üldises ülesehitamistöös, kuna nad on intelligentne kiht, kelle peale töölisklass wõib toetuda, kes kõrwaldawad kulakute ja hallparunite mõju talurahwasse, tunes nad proletariaadi, töölisklassi mõju alla, et koos elu üles ehitada kogu töötawa rahwaga.

Kõik Nõukogude riigid töötawad ühes moraalses ühenduses ja suures sõpruses, mida Nõukogude Liidu kord neile kindlustab. Komparteil on wõtnud endale suure ülesande — kaotada klassiwahed ja wõidelda koos kommunistliku ühiskonnaga, kus on wõimalus kõigil inimestel elada paremates tingimustes.

Ka mina kutsun teid üles sellisele wõitlusele kui Komparteil esindaja ja Lenini kooli õpetaja, kes töötas Leningradis 10 aastat patriootilise Leningradi õpetajana ja wõttis osa kõigist töist, mida walitsus peale pani, täites oma kohustusi suure rõõmuga. Elagu Kommunistlik Partei! Elagu sms Stalin, maailma proletariaadi juht!

Rootsi walimiste eel

Kodanlikud erakonnad nõuawad kõrgemaid hindu põllumajandussaadustele

Ette näha töötaolu tõhutut suurenemist

Stokholm, 30. (TASS) Rootsi alamkoja eelseiswaist walimistest wõtawad osa järgmised erakonnad: kommunistlik partei, sotsiaal-demokraatlik erakond, rahwuslik liberaalne erakond, talupoegade erakond ja parempoolsed. Kodanlikud erakonnad nõuawad kõrgemaid hindu põllumajandussaadustele ja soowitawad walijail mitte käsitleda wälispoliitilisi probleeme.

Rootsi rahwamajandus teeb praegu läbi suuri raskusi. Ehitustegewuses on märgata seisakut. Ametlike andmete järgi on Rootsis umbes 200.000 töötut, kuid tegelikult on see arw weel palju suurem. Sotsiaalasjade minister seletas, et eelolewa aasta alguseks on ette näha töötaolu tõhutut suurenemist.

Toiduainete hindade tõus Norras

Oslo, 29. (TASS) „Aftenposten“ teatab, et Norras kõrgendatakse lähemal ajal toiduainete hindu. Sõjaliste operatsioonide alguset saadik Norras on toiduainete hinnad tõusnud umbes 20 protsenti.

Läti 133.000 soowiawaldust maasaamiseks

Riia, 30. (TASS) Läti põllumajanduse rahwakomissar soowitas kõigil maareformikomiteedel rahuldada maata ja wähese maaga talupoegade maasaamise palweid soowiawalduse sisseandmise järjekorras. Maareformi peakomiteele on tulnud 438 keskusest üle 133.000 soowiawalduse maasaamiseks.

Elaw huwi N. Liidu kirjanduse wastu

Daugawpils, 30. (TASS) Läti töötaw rahwas osutab suurt huwi Nõukogude Liidu poliitilise kirjanduse ja ilukirjanduse wastu. Daugawpilsis awatud N. Liidu raamatukauplust külastab iga päew töölisi, õpetajaid, mitmesuguste organisatsioonide esindajaid ja talupoegi ümberkaudseist küladest. Eriti on suur nõudmine Kommunistliku Partei lühikursuse järele. 700 eksempl. sellest müüdi läbi silmapilkselt. Rohkesti ostetakse ka Nõukogude Liidu laulikuid, wene keele iseõpetajaid ja wene-läti sõnastikku.

Elu Nõukogude Liidus

1940. a. korraldati 49-as N. Liidu linnas loendamatuid õhu- ja gaasikaitse kursusi, millest wõtsid osa sajad tuhanded inimesed

Moskwa, 28. (TASS) N. Liidu „Ozoawiahimi“ keskõnukogu presiidium on koostanud kokkuwõtte 1940. aastal 49-s Nõukogude Liidu linnas korraldatud õhu- ja gaasikaitsekursustest. Üle miljoni inimese on wõtnud osa sõjalistest marsside ja töötanud gaasimaskides. Sajad tuhanded inimesed on läginud õhu- ja gaasikaitse probleemidele pühendatud loenguid, arutandeid ja sõjaliste filmide etendusi.

Sotsialistlik wõistlus metallitööliste wahel

Moskwa, 28. (TASS) Sotsialistliku wõistluse tagajärjel metallitööliste wahel on keskmine päewane toodang, wõrreldes juulikuuga, suurenenud N. Liidus augustikuu wiimasel nädalal malmi alal 7,3 protsenti, teraste alal 4 protsenti ja waltsimise alal 2,1 protsenti.

Suur ülesehitustöö Lwovis

Lwow, 29. (TASS) On möödunud peagu aasta, mil Lwow muutus Nõukogude Liidu linnaks. Tol ajawahemikul on uuesti üles ehitatud sajad majad, mis Poola-Saksa sõjas olid muutunud waremeiks. 2000 töötajat perekonda, kes warem elasid wiletsais wäikekortereis, on nüüd kolinud mugawaisse majadesse. Kõik wabrikud ja tehased, kus töö warem seisis, on nüüd uuesti käima pandud. On awatud 23 uut ettewõtet. Tööliste arw Lwowi ettewõtteis on peagu kahekordistunud. Poola rezhiimi all oli Lwowis ainult 14 haiglat. Polikliinikuid, arstlikke nõuandepunkte ega lasteaedu polnud üldse olemas. Praegu on linnal 33 haiglat, 27 polikliinikut, 38 nõuandepunkti naistele ja lastele, 12 sõime ja 75 arstlikku nõuandepunkti. Suremus on tunduwalt langenud ja sündimus kaswab. Möödunud juulikuus registreeriti Lwowis 534 sündi 133 wastu jaanuaris. Abiellumiste arw on kahekordistunud.

Kišhinewi ringkonnas alustati tööd 184 toiduainetetööstuse ettewõttes

Kišhinew, 28. (TASS) Kišhinewi ringkonnas on 267 toiduainetetööstuse-ettewõtet, milledest suur arw ei töötanud juba palju aastaid. Nüüd on alustatud tööga jälle 184 ettewõttes.

Bulgaaria aeroklubi soowib kontakti Tshkalowi nimelise aeroklubiga

Moskwa, 30. (TASS) Tihkalowi-nimeline aeroklubile on saabunud kiri, milles Sofia aeroklubi juhatus Bulgaaria lendursportlaste nimel awaldab soowi lähema kontakti loomiseks kogemuste wahetamiseks lennuasjanduse alal. Tihkalowi aeroklubi on andnud selleks nõusoleku.

Äge torm Franz-Josephi saarel

Moskwa, 30. (TASS) Nagu Rudolfi saarelt teatatakse, on Franz-Josephi maa kohal puhkenud äge torm. Kõuekärgatused ja wihmawalingud kestawad palju tunde järjest. Aikese ajal temperatuur, mis on 5 kraadi alla nulli, on tõusnud 6 kr. üle nulli.

Tuhandete rublade wäärtuses kaupu Bessaraabiasse ja Põhja-Bukowiinasse

Moskwa, 30. (TASS) Nõukogude Liidu kaubanduse rahwakomissari abi Tshupin, saabudes tagasi Kišhinewist, seletas „Prawda“ kirjasaatjale muuseas: „Bessaraabia ja Põhja-Bukowiina elanikkonna wiletsus Rumeenia bojaaride rezhiimi tagajärjel leiab ilmekaimat awaldust arwudes äritegewuse kohta. Möödunud aastal iga Bessaraabia linnaelanik ostis keskmiselt 260 rubla eest kaupa ja maaelanik 31 rubla eest. Sellega rahwa ostujõud suureneb üha. Juuli- ja augustikuu kestel on saadetud Bessaraabiasse ja Põhja-Bukowiinasse kümnete tuhandete rublade wäärtuses puuwillariiet, willast riidekaupa, siidriiet, mütsi- ja sukakaupa, jalatseid, walgustuspetrooleumi ja teisi kaupu. Kogu riigis organiseeritakse tarwitajate ühinguid ja awatakse sadu uusi kauplusi.

Natsionaliseerimine Czernowitzis

Czernowitz, 30. (TASS) Czernowitzis on käimas suurte kaubandus- ja tööstusettewõtete natsionaliseerimine. Kõigis Põhja-Bukowiina ettewõtteis on sisse seatud Nõukogude Liidus kehtiwad palgad ja toodangunormid.

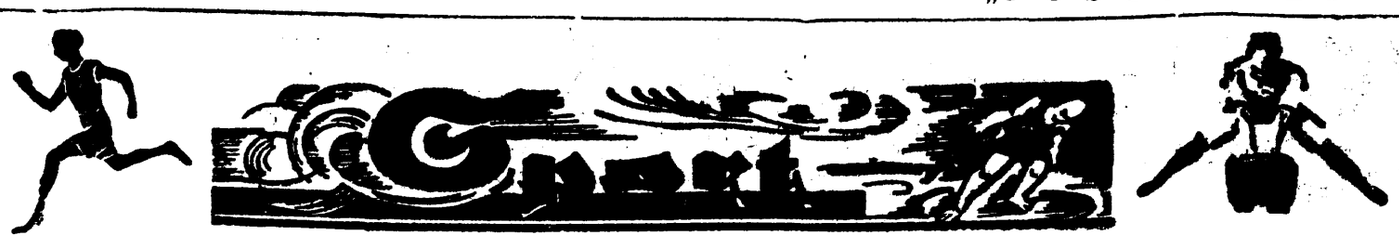

Linnaste vasarat 55,78, Armi kolmikut – 14,96

Suurtagajärgi Kadrioru staadionilt

Eesti NSV võitis Läti NSV kergejõustikus 118:74

Kaks maailmaklassi kuuluvat tippsaavutust püstitati eile Tallinna Kadrioru staadionil. Eesti NSV ja Läti NSV kergejõustiku maavõistlusel vasaraheitja O. Linnaste ületas tunduvalt oma senist tippsaavutust ja sai uue Eesti NSV rekordina 55,78! Suurvormis on ka R. Armi, kes kolmikhüppes ületas eile oma hiljutise rekordi ja küündis eile üsna lähedale 15 m piirini, uueks rekordiks tuli temalt 14,96. Mõlemad kõnesolevad rekordid on ühtlasi paremad Nõukogude Liidu üleliidulistest rekorditest (need on vastavalt 53,08 ja 14,80). Olgu tähendatud, et Linnaste eilne suursaavutus on olemasolevatel andmetel praegu tänavu Euroopas paremuselt teine ja Armi rekord — kolmas. Soodsate ilmastikuolude tõttu kujunes teine maavõistluspäev tulemustelt üldis, silmapaistvaks ja lisaks 2-le suurele tippsaavutusele olid eilsed resultaadid teistelgi aladel silmapaistvalt head. Maavõistluse võitis Eesti NSV ülekaalukalt tulemusega 118:74. Eilsel võistluspäeval võitis Eesti NSV teatejooksu 4×100 m ja saavutas kaksikvõidud kolmikhüppes, kettaheites, odaheites, vasaraheites ja üllatuslikult ka 1500 m jooksus. Läti sai kaksikvõidud 10.000 m jooksus ja kõrgushüppes ning võitis ootamatult ka teatejooksu 4 . 400 m.

Teist võistluspäeva maavõistlusel alustati vasaraheitega, mis kujunes ühtlasi kõige võimsamaks alaks. Linnaste kõrval, kes peale rekordsaavutuse heitis veel korra üle senise rekordi (umbes 54 m) oli tubli ka vanameister Annamaa, kes stabiilse mehena ületas seekord 50 m piiri ja saavutas tulemuse üle 52 m. Ka mõlemad lätlased ületasid Läti NSV senist tippsaavutist märgatavalt, kusjuures Läti uueks rekordiks tuli 48,57, senise 46,76 asemel. 110 m tõkkejooksus võitis etteteatult Talmre, kuna teine Eesti esindaja tartlane Narits jäi kolmandaks (komistas jooksu lõpposas).

Suur üllatus tuli 1500 m jooksus Eesti kasikvõidu näol,

kuna siin ootuste kohaselt võis tulla Läti kaksikvõit. Saavutus on seda hinnatavam, et Eesti NSV poolt ei esinen. ei meister Vectõusme ega Prööm, vaid niiöelda teiseklassiline koosseis Tungal ja Juhansoo. Lätit esindasid nende kuulsused Vitols ja Tirner. Kõrgushüpe kujunes maavõistluste nõrgemaks alaks. Kõik võistlejad ületasid 1,75, kusjuures lätlaste paremuse otsustas see, et nad selle kõrguse olid ületanud esimesel katsel. Kettaheites kujunes võistlus üsna tasavägiseks, kusjuures Linnaste ei küündinud sel alal oma hiljutise rekordi lähedale . Kreegil oli tugevasti tegemist, et pääseda teisele kohale. 10.000 m jooks oli etteteatult lätlaste saak kakskõidu näol. Külm püsis lätlastega koos kuni viimase ringini, kuid pidi paratamatult alla vanduma lõunanaabrite tugevale lõppspurdile.

Kolmikhüppes Armi

saavutas esimese hüppega 14,41 ja siis teisel hüppel rekordi 14,96. Kolmandal katsel sai tal jalg pisut kannatada ja seetõttu ei saanud ta edasi võistelda. Odaheites vanad rivaalid Issak ja Sule olid seekord tublis võistlushoos ja said mõlemad häid tagajärgi üle 68 m. Issak võitis seejuures ainult 21 sm-ga. Issaku heidete seeria oli: 68,5 , 61,5, 67,5, 66, 63, 63. Sule seeria: 64, 66, 68,5, 58,5, 68,5.

200 m jooksu võitis Aumere, kuid vastne meister Nurk suruti üllatuslikult kolmandaks. Teatejooksu 4×100 m võitis Eesti kõige napimalt. Kolmandas vahetuses oli Eestil varumees Kudu ja siin pääsis juhtima Läti. Võidu otsustas Eesti NSV-le alles ankrumees Vuht. Maavõistluse viimasel alal

4×400 m jooksus läks võit üllatuslikult Lätile,

kuna meie poolt esines nõrgem meeskond. Puudus Nurk, samuti ei teinud kaasa Vectõusme. Saatuslikuks sai õieti teise vahetuse mees Sibul, kes eksikombel jooksis teisel rajal, pikendades oma võistlusmaad 6—7 m võrra.

Pealtvaatajaid oli teisel päeval kogunenud vähemalt 2500. Pingerohkele võistlusele elati kaasa suure huviga ja tormiste ovatsioonide osaliseks said uued rekordimehed O. Linnaste ja R. Armi. Eriti kauakestvad kiiduavaldused puhkesid ka ootamata kaksikvõidu puhul 1500 m jooksus.

Teise võistluspäeva tehnilised tulemused:

Vasaraheide: 1) Linnaste (E) 55,78 (uus rekord), 2) Annamaa (E) 52,20, 3) Celga (L) 48,57, 4) Zaulitis (L) 47,78.

110 m tõkkejooks: 1) Talmre (E) 15,7, 2) Sponbergs (L) 16,4, 3) Narits (E) 17,8, 4) Deičs (L) 20,0.

1500 m jooks: 1) Tungal (E) 4.04,2, 2) Juhansoo (E) 4.05,0, 3) Vitols (L) 4.05,2, 4) Tirners (Läti) 4.06,6.

Kõrgushüpe: 1) Markavs (L) 1,75; 2) Borskis (L) 1,75; 3) Jürimäe (E) 1,75; 4) Kiisa (E) 1,75.

Teatejooks 4×100 m: esimene ENSV (Ivanov, Talmre, Kudu ja Vuht), 44,2; 2) Läti NSV (Liberts, Bernsons, Feldhuns ja Kravinskis) 44,3.

Kettaheide: 1) Linnaste (E) 45,86, 2) Kreek (E) 44,67, 3) Poltraks (L) 44,53, 4) Jekabsons (L) 44,22.

10.000 m jooks: 1) Ilgacs (L) 33.13,8, 2) Lilje (L) 33.15,4, 3) Külm (E) 33.30,0. 4) Lulla (E) 33.55,0.

Kolmikhüpe: 1) Armi (E) 14,96 (uus rekord); 2) Salun (E) 14,25; 3) Lesinš 13,28, 4) Markavs (L) 13,11.

Odaheide: 1) Issak (E) 68,66; 2) Sule (E) 68,45; 3) Zauers (L) 60,45; 4) Jurgis (L) 58,10.

200 m jooks: 1) Aumere (E) 23,0; 2) Kravinskis (L) 23,2; 3) Nurk (E) 23,4; 4) Feldhuns (L) 23,6.

Teatejooks 4×400 m 1) Läti NSV (Rucinš, Voitekuns, Krashtins ja Veiss) 3.31,0, 2) ENSV (Kukk, Sibul iPisang ja Vill) 3.31,6.

Õiendusena esimese võistluspäeva maavõistluse kirjeldusele on märkida, et Armi võitis kaugushüppe tulemusega 6,77(mitte 6.88).

Wilja kokkuost alanud

Wõetakse wastu wilja ka neilt, kes tähtajaks pakkumisi ei esitanud

Põllumajandussaaduste Kokkuostu Komitee Teravilja Osakonna korraldusel algas 27. augustil rukki ja nisu kokkuost põllupidajailt. Praegu teostub wiljaost Tallinnas, Wiljandis, Pukas, Jõgeval ja Järwa-Jaanis, kuna täna alustatakse kokkuostu ka Tõrwas. Antslas ja Põlwas algab wiljaost 2. jeptembril. Järk-järgult laieneb wiljaost ka teistele keskustele, kusjuures nende tähtpäewad selguwad juba lähemail päewil.

19. augustiks tuli põllupidajail esitada andmeid wiljapakkumiste kohta. Tähtajaks ei jõutud aga igal pool pakkumisi esitada, kuna puudus weel ülewaade selle kohta, kuipalju rukist ja nisu müüa saadakse. Teravilja Osakonnast seletatakse meile, et müüdawa wilja mitteregistreerimine ei takista selle müümist. Kokkuostupunktides wõetakse wilja wastu ka neilt põllupidajailt, kes ei ole pakkumisi esitanud.

Kokkuostu alguies on wilja toodud wõrdlemisi tagasihoidlikult.

Klassiloterii puhastulu töötawa rahwa kultuurilisteks ülesanneteks

Kinnipandud piletite wäljaostmise tähtpäew 14. sept.

Praegu toimub Klassiloterii müügikohtades üle riigi 10. Klassiloterii wiimase klassi wõitude wäljamaksmine. Suuremad wõidud maksab wälja Kesktmüügikoht Riigi Trükikojas. Kolme esimese päewa kestes wõeti wälja kõik suurwõidud peale 31.000-kr. preemiawõidu, mis teatawasti läks Wäike-Maarjasse.

Wõidud maksetakse wälja pileti ettenäitajale täies ulatuses ilma igasuguste kitsendusteta.

Sanuri on iga wõitja enda asi, milleks ta kasutab wõidusumma.

10 Klassiloterii kestes on rahwale wõitudena jagatud kogusummas 10,2 miljonit kr.

Ka äsja toimunud rahajagamine andis nuji õnnelikke wõitjaid. Neist nii mõnigi kawatseb wõidurahaga luua oma kodu, milleks ta praegu on eriti soodsad wõimalused seoses teoksilolewate wäikeelamute ehitusaktsiooniga. Kuid on ka neid, kes raha wiiwad panka teenima protsente. Nüüd sissemaksetawad hoiused ei kuulu moratooriumi alla. Neid wõib sealt alati saada kätte ja kasutada oma äranägemisel.

Ühel ajal 10. Klassiloterii lõpetamisega on täimas 11. Klassiloterii tiraažhi realiseerimine. Kinnipandud piletinumbrite wäljaostmise tähtajaks on 14. september. Pärast seda tähtaega wälja ostmata jäänud piletid lähewad wabamüügile. Kinni panemata jäänud piletid on praegu wabamüügil. Nende ostmine areneb elawalt. Kuna Ametiühingute Keskliit on andnud nõusoleku piletite müüki organiseerida kohapealsete töölisühingute kaudu, siis esineb

nute piletiostjatena peamiselt töötaw rahwas,

kelle majanduslikud wõimalused wahepeal on paranenud. Klassiloterii puhaskasu läheb töötawa rahwa kultuurilisteks ülesanneteks.

Kõik Tartu kehakultuurlased ühiselt rongkäigule

Staadionil teate- ja meeskonnajookse, kõievedu, jalg-, korv- ja võrkpall

Eile õhtupoolikul toimus Tartu ülikooli võimlas Tartu ja Tartumaa spordiseltside esindajate ühine nõupidamine seoses pühapäeval toimuva 26. rahvusvahelise noortepäevaga. Nõupidamisest võtsid osa kõikide Tartu spordiseltside esindajad ja esindajaid ka maakonnast. Nõupidamisel otsustati, et noortepäeva puhul toimuvast rongkäigust võtavad sportlased osa suurearvuliselt, iga organisatsioon oma lipu all. Soodsa ilma puhul on rongkäigust osavõtjad riietatud spordidressi. Ühtlasi kinnitati koosolekul ka sportliku osa kava, mis oli välja töötatud vastava komisjoni poolt.

Staadionil toimuksid järgmised spordivõistlused: 4×100 m teatejooks, millest osa võtavad Tartu ASK, Sõpruse, Visaduse, Kalevi ja Jõgeva Kalju meeskonnad. 1500 m meeskonnajooksust võtavad osa Jõgeva Kalju, Kalev ja Sõprus, iga organisatsioon 44 võistlejaga. Järgnevalt on kavas veel takistusribaületamine, milles võistlevad ainult komnoored. Kõieveos katsuvad omavahel jõudu Taara, Kalev ja Jõgeva Kalju, kuna noortevaheline kõievedu toimub komnoorte ja jalgpallinoorte vahel.

Spordivõistluste kavas on ka jalgpallivõistlused, kus mängitakse 15-min. poolaegadega. Vastasteks on siin ENSV meister Olümpia — Tartu koondus ja Punaarmee — ENSV rahvaväe Tartu garnison. Tartu koondusmeeskond Olümpia vastu on koostatud järgmiselt: väravas Rae, kaitses J. Savo ja Roojärv, poolkaitses Nirk, Luik, Nigol ja edurivis Anman, Kasan, Tassa, Põder ja Marli. Rahvapeo ajal toimub korvpallivõistlus punaarmeelaste ja Kalevi vahel, kuna võrkpallis on punaarmeelaste vastaseks komnoored. Sportliku osa üldkorraldajaks on H. Väärand ja peakohtunikuks J. Laidvere.

Sportlaste kogunemine rongkäigust osavõtmiseks toimub kella ½11 Pritsimaja ette. Kohtunike riietusena on soovitav valged püksid ja kingad, tennissärk ja tume, võimalikult mustast riidest kuub.

Korraldajad loodavad et Tartu sportlaskond ilmub rongkäigust osa võtma 100-protsendiliselt.

Noorte linnameeskond – punaarmee 5:0

Võistlus oli noortele katsevõistluseks Tartu-Narva linnavõistluseks

Eile õhtul toimus Tähtvere spordiväljakul Tähtveres viibivate punaarmee osade meeskonna ja Tartu noorte linnameeskonna vaheline jalgpallivõistlus, mille võitis noorte meeskond tulemusega 5:0, poolaeg 0:0. See võistlus oli ühtlasi katsevõistluseks Tartu noortele jalgpallimeestele lõpliku meeskonna koostamiseks pühapäeval Narvas toimuva Tartu-Narva noorte linnavõistluse vastu.

Esimest poolaega algas noorte linnameeskond koosseisus: väravas Türk (Raudla), kaitses Haljaste (Raudla) ja Adrat (Olümpia), poolkaitses L. Rämmal (Raudla), Raamat (Kalev) ja Prähla (Olümpia), edurivis O. Rämmal (Raudla), Spungin (TJK), Bauer (Kalev), Tiik (Raudla) ja Russak (Olümpia). Kogu 1. poolaeg möödus üldiselt noorte linnameeskonna ülekaalu all, kuid viigiliselt lõppenud poolaja tulemuse põhjustas punaarmee meeskonna väravavaht, kelle tubli esinemine väravas kutsus pealtvaatajais tihti välja tugeva käteplagina.

Teisel poolajal oli noorte meeskonnas ette võetud mõningaid muudatusi: kaitses mänginud Adrati asemel tuli mängu Maanus (Olümpia), kuna edurivis Spungini asemele tuli mängu ta vend, ka TJK-ist. Noored asusid mängima suure hooga ja juba 32. sek. lööb vs Tiik 1:0.

Teine värav tuli 5. min., millal Bauer keskpoolkaitsjalt saadud ilusa kaarpalli peaga väravasse juhtis. Järgnes terve rida noorte rünnakuid punaarmee väravale, millised aga kõik likvideeris Punaarmee südi väravavaht. Alles 10. minutil õnnestus vs. Tiikil punaarmee kaitsest läbi murda ja värav lüüa. Pall oli löödud täiesti püüdmatult lati alla. Järgnes punaarmeelaste rünnak noorte värava alla. Peale löödud palli aga püüdis kindlalt vv Türk, lüües palli koheselt välja, mille edurivi ilusa kombinatsiooniga viis punaarmee värava alla, kus Russak löi 4:0.

Järgnes vahelduvat mängu, kuni 37. min. punaarmee meeskonna kaitsja karistusruumis puudutas palli käega, mille peale vahekohtunik määras 11 m kiristuslöögi. Kaitsja Haljaste lõi aga palli latti, kust see väljale tagasi põrganuna punaarmeelaste poolt juhiti auti.

Mängu lõppminutid möödusid juba täielikus videvikus, mistõttu palli jälgimine muutus üsna raskeks. Sellele vaatamata meistertasid noored „pimeduse katte all“ veel ühe värava, nii et kogu mäng lõppes noorte linnameeskonna võiduga 5:0. Viimase värava lööjaks oli Russak.

Noorte linnameeskond mängis ühtlaselt hästi, kusjuures 1. poolajal kaitses mänginud Adrat oli 2. poolajal teda asendanud Maanusest tublisti parem. Punaarmeelasest vahekohtunik vilistas mängu erapooletult.

Tartu ASK töötavale rahvale spordikursusi korraldama

Tartu Akadeemilise Spordiklubi juhatuse viimasel koosolekul võeti vastu Spordiklubi tegevuskava eelolevaks semestriks. Eeloleval semestril asub Tartu ASK juures tööle 6 eritoimkonda ja 4 sektsiooni, nimelt kergejõustikus, käsipallis, veespordis, jalgpallis, talispordis, võimlemises — toimkonnad ja sektsioonid poksis, jiu-jitsus, vehklemises ja raskejõustikus.

Võimlemises ja käsipallis algavad peatselt treenid ülikooli võimlas. Veespordis korraldatakse septembris sõudekursus ja talvel on ette nähtud ujumistreening Emajõe sauna basseinis. Kursused korraldatakse ka poksis, vehklemises ja jiu-jitsus. Kursusi püütakse korraldada ka töötavale rahvale kõigil neil aladel, millistel Tartu ASK omab kogenenud juhte.

Samuti otsustati koos teiste spordiseltsidega korraldada Raadi tiigile eeskujulik uisutee, kuhu rajatakse hokiväljak, iluuisutamise väljak ja kiiruisutamise rada. Samas tahetakse korraldada ka suuremaulatuslik talispordipäev.

20. ja 21. septembril otsustati korraldada Tartu üliõpilaskonna esivõistlused kergejõustikus. Otsustati osa võtta 1. septembri noortepäeva pidustustest ja eeloleval hooajal kõigil aladel korraldada teaduskondade vahelisi võistlusi, võistlusi teiste linnade üliõpilaskondadega jne. Distsipliini rikkunud sportlaste suhtes pöörduti Kehakultuuri Liidu Tartu töötoimkonna poole.

Viru ujumisesivõistlustel püstitati rekordeid

Narva Joaoru supelbasseinis peeti kohaliku töölispordiseltsi Vasara korraldusel Viru esivõistlused ujumises. Osavõtjaid oli Narvast, Narva-Jõesuust, Rakverest, Sondast ja Kundast. Võistlused avas Viru maakondliku spordiliidu uus esimees A. Lepik.

Tehnilised tagajärjed: 100 m vabalt meestele: 1) P. Saar (Narva Hokiklubi) — 1.07,0 (uus Viru rekord), 2) H. Allikas (Rakvere ÜENÜ) — 1.21,5. 200 m rinnuli meestele: 1) L. Rätsep (Rakvere ÜENÜ) — 3.14,2 (uus Viru rek.), 2) N. Grishkanin (Narva Hokiklubi) — 3.34,7. 400 m vabalt meestele: 1) P. Saar — 6.05,0, 2) J. Pere (Sonda) — 7.36,5. 100 m selili meestele: 1) P. Saar — 1.33,6, 2) L. Rätsep — 1.42,8. 100 m vabalt naistele: H. Raba (Rakvere ÜENÜ) — 1.46,0. 100 m selili naistele: 1) A. Polton (Rakvere ÜENÜ) — 2.10,3, 2) E. Tammemägi (Rakvere ÜENÜ) —2.15,7. 100 m rinnuli naistele: 1) E. Tammemägi — 2.03,4, 2) L. Valdre (Rakvere ÜENÜ) — 2.08,0. 4×100 m teateujumise võitis Narva Hokiklubi ajaga 5,42,2. 2. kohale jäi Sonda meeskond — 6.05,0. Esivõistluste üldvõitjaks tuli Rakvere ÜENÜ osakond.

Kümnes ENSV ujumisrekord N. Neumannilt

Tartus korraldautd ujumisvõistlustel Tartu naisujuja Nora Neumann saavutas uue ENSV rekordi 500 m vabaltujumises naistele, kattes distantsi ajaga 9.13,2. Endise rekordi, mis seisis N. Neumanni nimel ja oli püstitatud 1500 m ujumises, ületas paar nädalat tagasi Haapsalu „Läänela“ ujuja Reeder. Seega on nüüd Nora Neumanni nimel 10 ENSV ujumisrekordit. Võistlustel saavutati veel järgmisi tulemusi: 500 m rinnuli meestele: E. Värk (TVK) 8.39,0, kusjuures tema 400 m vaheaeg oli 6.49,0. 50 m vabalt poistele: Ü. Roorand (TVK) 32,5.

Mööduuud pühapäeval Elvas korraldatud ujumisvõistlustel Nora Neumanni poolt saavutatud tagajärg 200 m vabalt ujumises naistele 3.11,8 on samuti uueks ENSV rekordiks. End. rekord oli Rennu (Tall. Kalev) nimel ajaga 3.13,8.

Eile õhtul Tartus korraldatud võistlustel Tartu Veespordi Klubi meeskond, koosseisus Beck, Kivastik, Männi, Värk, Rebase, Roorand, Nõvandi, Hünerson, Ahas ja Auling saavutas 10×50 teateujumises 14-kr. veest hoolimata ajaks 5.22,3, milline tagajärg on üsna lähedane Tartumaa rekordile.

Kapten F. Kull Olümpia esimeheks

Olümpia uus juhatus oma viimasel koosolekul jagas ametid omavahel järgmiselt: esimees kapten F. Kull, abiesimees ja varahoidja V. Alla, laekur R. Pakassaar, sekretär Vares ja ametita juhatuse liige A. Kajak.

Rõngu Koit sai uue juhatuse

Käesoleva nädala algul viibisid Rõngus Tartumaa Spordiliidu esimees E. Millert ja Eestimaa Kommunistliku Partei Tartu komitee esindaja E. Parts, et koha peal isiklikult selgitada Rõngu spordiselts „Koidu“ juhatuses tekkinud lahkhelisid. Kohal määrati „Koidule“ uus juhatus kooseisus esimees A. Leibur, abiesimees A. Ilves, sekretär A. Kahro, laekur E. Ilves ja varahoidja A. Grips. Uus juhatus on enesele ülesandeks seadnud Rõngu spordielu senisest veelgi intensiivsemaks muutmise, milleks kavatsetakse igasse külla ellu kutsuda spordikomiteed, mis alluksid „Koidule“. Üldiselt on kavatsuseks viia sport laiade masside sekka ja sellega loodetakse ka toime tulla, kuna Rõngus on selleks juba vajalikud eeldused supelbasseinide ja spordiväljakute näol ja pealegi on Rõngu „Koit“ olnud seni suuremaid spordikeskusi maakonnas.

OLÜMPIA LIIKMETE KOGUNEMINE

Olümpia liikmete kogunemine on puhkepäeval kell ½11 Tuletõrjemajas rongkäigust osavõtmiseks. Liikmete osavõtt kohustuslik.

PÄRNU KALANUSSPORDI KLUBIL UUS JUHATUS

Pärnu Kalevi Kalandussp. Kl. erakorralisel peakoosolekul valiti uus juhatus järgmises koosseisus: esimees E. Andre, abiesimees H. Tali, sekretär T. Arula, laekur A. Laurits ja abiks J. Tamm. Majavanemaiks valiti A. Linnas ja Herelo.

Õnnetusi ja kuritöid

Postiwedaja wõitlus maanteerööwliga

Mustlase kallaletung maanteel

Tahtis rööwida Wäike-Maarja postkontori portfelli

Kolmapäewal kella 10 ja poole 11 wahel tungiti kallale Wäike-Maarjasse põitwale postiwedajale Gustaw Lossile, 53 a. wana, elukoht Rakwere. Kallaletungijaks oli tundmatu mustlane, kellega tekkinud wõitluses jäi üheialaga postiwedaja wõitjaks ja päästis rööwida tahetawa Wäike-Maarja postkontori jaoks määratud nahkportfelli.

Rakwere—Wäike-Maarja wahel sõidab wäikese kaherattaga kaarikuga iga päew postiwedaja G. Lossi, kes annab ja wõtab peale ka wahepeal asuwate postkontorite postisaadetisi. Kolmapäewal lähenes postiwedaja Asjamalla wallawalitsusele, kus asub ka postkontor. Umbes 2 km sealt eemal Rakwere poole tulid talle wastu mustlased 3 hobusekoormaga.

Üks mustlasnoormees eraldus teistest ja läks postiwedajale wastu, hakates kõnelema. Postiwedaja peataski oma hobuse, mispeale tundmatu mustlane ootamatult hüppas talle kallale ja tahtis pögeneda waukrist haaratud suure nahkportfelliga. Lossi suutis oma kehaweast hoolimata mustlasele kaela hüpata ja rebis rööwlilt portfelli tagasi. Tekkinud rabinas läi mustlane postiwedajale mingisuguse põwa asjaga, arwatawasti kiwiga pähe, tekitades seejuures umbes 10 cm pikkuse peahaawa.

Hakkaja postiwedaja aga ei kaotanud weelgi jõudu, waid wõitles senikaua rööwliga, kuni kallaletungija märkas juhuslikult lähenewat jalgratturit, leepeale pögenes. G. Lossi läks omal jõul Asjamalla wallamaija ja informeeris sündmusest ametiwõimusid ja Rakwere ja Wäike-Maarja postkontoreid.

Kohalik konstaabel Tall asus koos külaelanikega pögenikku jälitama, keda aga ei õnnestunud kätte saada. Warsti jõudis sündmuskohale ka Rakwere kriminaalpolitsei, kes omakorda hakkas tegema haaranguid ümberkaudseis metsades, kuid hilisõhtuni kestnud otsimise peale waatamata ei suudetud pögenikku tabada. Küll läks kriminaalpolitsei korda teha kindlaks rööwija nimi, mistõttu tema tabamine enam ei tohiks sünnitada ülepäämatuid raskusi.

Tulikahju priimuse plahwatusest

Tallinnas Tuule 16 (Järwe jaama läheda!) ajuwas majas puhkes eile õhtul tulikahju. Kahe korteriga elumajas häwitas tuli maja ülemise korra korteri, milles elas majaomanik Trummets. Tuli puhkes kella 6.30 ajal ja tuletõrjel tuli tulest lõplikuks jagusaamiseks pidada wõitlust üle 3 tunni. Tallinna kutselise tuletõrje kõrwal olid sündmuskohal ka Alewi ja Nõmme tuletõrjujaid. Tuli sai alguse priimuse plahwatusest. Täpsem kahjusumma on ejõlgu teadmata.

Pull puskis talitajaid

Kurja pulli läbi said kehawigastusi Räpinas Meelwa külas wallawanema Joh. Paabuski abikaasa ja sama talu naisteenija Emma Trei. Emma Trei läks põllul paelas olewat pulli talitama, kes wihastus ja tormas ootamatult naisterahwa kallale, lüües wiimase maha ning aius ohwrit maad mööda edasi rullima.

Kisa peale ruttas perenaine appi. Nüüd tormas pull perenaise kallale, keda samuti muljus maha ja tõstis sarwedega õhku. Pulli ja naiste wahel. wõitlust märkajid sigidal wõõlismaja elanikud. Alles nende kohale jõudmisel suudeti kurja pulli ohwrid päästa ja toimetada arsti juurde. Emma Treil, kes wiibib haiglas, on raskekujuline sisemine wigastus. Perenaisel on murdunud rinnakonte.

Tõstamaal põles talu elumaja

Kolmapäewa hommikul kella ½9 ajal süttis Tõstamaa wallas Andres Markisoni Soosilja talu elumaja, rehetuba, karjalaut ja kats küüni, mis olid ehitatud ühise katuse alla. Tuli sai alguse kõetud rehetoast, kus parajasti kuiwatati wilja. Walju tuule tõttu tuli lewis kiiresti edasi ja peagi seisis kogu hoone leekides.

Kustutustöödest wõttis osa tuletõrje ja Pärnust tuletõrje lendjalt mootorpritsiga. Hoonet ei suudetud päästa ja see põles maani maha. Loomad ja wäärtuslikum osa wallaswarast suudeti tulest päästa. Omanik hindab kahju 4000 krooni. Hoone oli kindlustatud 2000 krooni eest.

Suurem murdwargus Kiltsis

Kolmapäewa öösel tungiti sisse Kiltsis asuwasse Rakwere Tarwitajateühisuse Kiltsi peakauplusse. Kolmapäewa jookul Rakwere kriminaalpolitsei selgitas kuriteo üksikasju, samuti ka ärawiidud kraami hulka ja wäärtust. Selgus, et waras oli tunginud ärri akna purustamise teel. Siis oli ta tunginud äri kontoriruumi ja teinud seal katset suure rahakapi lahtimuukimiseks. See tal aga ei õnnestunud ja kappi jäi wargale kättesaamatuks üle 1500 krooni raha.

Kontorist läks waras kauplusruumi, kus sai kaasast kätte 90 krooni wahetusraha. Peale selle wiis sissetungija ära 17 paari kingi, riideid, portfelle, kohwreid, lõhnaõli jne., kogusummas 550 krooni wäärtuses. Mõnede asjaolude järgi tuleb oletada, et kurjategija oli omal alal hästi wilunud.

Hobustekari põhjustas liiklemisõnnetuse

Saaremaal põhjustas wabalt ringijooksew hobuste kari Lümanda walla Koimla küla lähedal maanteel raske liiklemisõnnetuse, kus sai wigastada Kuresaare walla Iraje küla elanik 29-aastane Johann Klaar.

Klaar sõitis oma teenija Ella Walmiga mootorrattal Tiiwimetsa—Koimla wahelisel maanteel. Ootamatult tuli teeäärsest metsast wälja kari hobuseid, kes jooksid sõitwa mootorratta juurde ja hakkasid sõitjate sunnas tagumiste jalgadega üles lööma. Kartes hoope näkku saada, hoidis Klaar üht kätt näo ees, kuna teisega juhtis sõidukit. Kuna ühe käega polnud wõimalik sõidukit juhtida, sõitis mootorratas kraawi. Tagajõtmel olew Ella Walm kukkus üle juhi pea, tükk maad mootorrattast eemale, kuid ei saanud tõsiseid wigastusi. Klaar tuli toimetada Punase Risti autoga aga haiglasse, kuna tal olid jalaluud saanud raskesti wigastada.

Tartu politseikroonika

Röötwimine Mäe ja Pika tänawa nurgal

Kunste w. elutsew August Weber awaldas kriminaalpolitseile, et temalt olewat teisipäewa õhtul kella 22 ajal Mäe ja Pika tänawa nurgal ära riisutud rahakott ühes 20 kr raha ja dokumentidega.

Rusikaga näkku

Politsei on koostanud protokolli Kesk tän. 9 elawale eisler Kristowasile, kes 26. jkp. löönud samas majas elawaile Lowiisc ja Aleksander Hechtile rusikaga näkku, mille tagajärjel A. Hecht saanud näost kergelt wigastada.

Tegi kontserdil „kontserti“

Marja tän. 15 elaw Rudolf Parw wõeti ametiwõimude poolt wastutusele joobnud olekus „Wanemuise“ kontserdisaalis toimunud kontserdil lärmitsemise eest.

Joobnud mehe ja naise rusikasõda tänawal

Alfred Kuuse ja Jenny Müürsepp, mõlemate elukoh. Rebase tän. 13, riikusid awalikku rahu, kakeldes joobnud olekus oma elukoha tänawal.

Kolm wargust

Wallikraawi tän. 16 elutsew Linda Raudjalg teatas politseile, et maja seinalt olewat ära warastatud marmorplaat. Kahju 30 kr.

Wello Sinre, elukoht Kungla tän. 10, awaldas ametiwõimudele, et tema lukustatud keldrist olewat walewõtme abil siisje tungides ära wiidud 8 kg wõid ja 20 paari kanamune, kokku 21 kr. wäärtuses. — Kawastu w. elutsewal Fanst Riitsorowil warastati eile Wara w. Matjama külas 160-kroonine jalgratas.

Warguši

Miili Laanesaarel on Teguri tän. 4 ajuwast tallist ära warastatud 3 kana ja kõrwits. Kahju 8 kr. — Mäe tän. 20 elutsewa Leili Raagi korterist on ära warastatud mitmesugust pesu. — Jaan Kukkel wiis waras Riia maanteel 9 ajuwate kuuride lakast mitmesugust riidekraami 91 kr. wäärtuses. Sia warastatud kraamist kuulus Marta Treierile. — Praskowja Tjhetihal on Mäe tän. 12 ajuwast korterist ära warastatud musti kleit. Kahju 15 kr.

Omanikuta hobune raudteetammil pikali.

Politseis on koostatud protokoll selle kohta, et neljapäewal oli Aida tänawa otsa kohal raudteetammi ääres üks hobune rakkes pikali. Hobusel omanikku kohal ei olnud.

Põllumajandus

Nisu ja orasheina risttolmutamisel uus nisusort

Uus nisu annab suure saagi ja teda pole waja külwata igal kewadel

Kaugelenlatuwa tähtsusega katsed N. Liidus

Läinud aastal Moskwas awatud Nõukogude Liidu põllumajanduse näituse wäljapanekute kirjeldusi sirwides paneb igat loodusteadlast kahtlemata imestama see tohutu põllumajanduslike katsejaamade töö, mis wiimasel ajal on tehtud Nõukogude Liidus põlluwiljade selektsiooni ja sordiparanduse alal. Nimestiku järgi on näituse pawiljonides ja põldudel katsejaamade ja uurimisinstituutide poolt esitatud ligi 50 uut nisu, 30 odra, 30 kaera, 20 maisi sorti, hulk uusi puuwilla, kanepi, kartuli, peedi ja teiste wiljade sorte ning kuulsa aretaja Mitshurini nimelise instituudi wäljapanekud wiljapuude ja -põõsaste alal wõtawad üksi enda alla wiiehektaarilise pindala.

Kuna hiljuti surnud Mitshurini saawutused aretamise alal on tuntud kogu maailmas, ei ole noorema põlwe aretajate-õpetlaste töödest wälismail ja meilgi Eestis kuigi palju teada. Mõtlen siin esijoones akadeemik N. W. Tsitsini ja A. J. Derzhawini töödele ja saawutistele mitmeaastaste kultuurtaimede (rukki, odra, riisi, tatra) ja eriti mitmeaastase nisu aretamisel. Wiimase saamise lugu on üks õpetlikumaist peatükkidest aretamise ajaloos, mispärast see tohiks huwi pakkuda igale mõtlejale inimesele.

Akadeemik Tsitsin asus juba noore üliõpilasena tööle sordiparandamise katsepõldudel. Tema esimesed sammud sel alal olid suunatud uue parema nisusordi aretamisele seniste walitud sortide risttolmutamisega.

Kunstlik risttolmutamine on wäga laialt tarwitamisel uute kultuurtaimede aretamisel. Seda toimetatakse järgmiselt: puhkemata õiest eemaldatakse kõigepealt tolmukad, et ei saaks toime tulla isetolmumine. Seejärel kaetakse õis kinni õhukesest marlist kotikesega, et hoida taime risttolmumisest. On õis juba puhkenud, siis kantakse tema emaka suudmele walitud taimelt pintsliga tolmu, misjärel õis uuesti tuleb katta kotikesega.

Tsitsin püüdis sel teel saada lõpuks sellist nisu, mis oleks olnud kohandatud N. Liidu kaguosa suwikuiwale kliimale.

Peale ülikooli lõpetamist külastas noor agronoom Tsitsin kuulsat aretajat Mitshurinit, et wiimasega nõu pidada uute katsete kohta. Mitshurin oli tol ajal juba wana ja alatiste külastajate segamisest tüdinenud, seepärast ei pööranud ta noore agronoomi jutule kuigi suurt täheleanu. Mitsurinile omase karmuse ja otsekohesusega lausus ta Tsitsinile jutu lõpetamiseks:

„Nisu risttolmutamine nisuga pole suur kunst. Seda wõib toimetada iga agronoom. Teie leidke nisuga risttemiseks säärane objekt, mis tasub nähtud waewa. Arge tallake wanu radu, pigem astuge uusi. . .“

Need elukutselise ja paljukogenud katsetaja lihtsad sõnad jäid Tsitsinile meelde eluajaks. Tsiitsin wõttis antud näpunäidet tõsiselt ning sest ajast peale hakkas ta otsima taimede hulgast sellist, mis oleks wastanud tema poolt esitatud nõuetele, s. t.

mis oleks igasugustes tingimustes elujõuline, külma- ja põuakindel, seemneterohke jne. Ühe sõnaga säärane, mille risttolmutamisel nisuga saaks tugewa järglase.

Rea ebaõnnestunud katsete järel langes Tsitsini walik wiimaks orasheinale, mille kasuks rääkis ka see, et orashein on mitmeaastane taim.

Nagu teada, seisawad orasheinad kui kõrstaimed nisudele üsna lähedal, kuuludes mõlemad kõrreliste sugukonda, millisel asjaolul on risttolmutamisel suur tähendus. Kuid orashein on umbrohi. Ta kaswab kõikjal — põllul, aias, liiwakünkal, mägede tipus, nii kuiwas kui märjas pinnases. Tänu oma suurele wastupidawusele ei tee talle liiga kange külm, suwine soojus, põud, tuul ega üksi muu loodusejõud. Ta on kiire ja wisa paljunema — ta wõib kaswada seemnest, aga ka juurika pungadest ja juurtest. Sügawalt künes lõikab sahk tema juured küll katki, ent üksikud juurikaraasud langewad uuesti mulda ja elu kestab edasi. Kestmiselt wõib üks orasheina põõsas anda suwel 4000—5000 seemet, kuid nisu mitte üle 150 seemne.

Sellist tugewat taimeriigi esindajat nagu orashein tahtis Tsitsin paaritada nisuga. Seega tahtis ta nisule edasi anda kõiki orasheina häid omadusi — elujõudu, külma- ja põuakindlust, seemneterohkust jne. Ent teisest küljest pidi uus taim omama ka kõiki nisu häid omadusi, nagu jämedat ja rasket tera, walget magusat iwa jne.

Esimesed katsed, mis Tsitsin toimetas nisu risttolmlemisel orasheinaga 1928. a., ei andnud mingeid tulemusi. Wärd ehk risttemisel saadud järglane ei osutunud elujõuliseks. Kuid esimesed ebaõnnestumised ei kohutanud Tsitsini, ei wähendanud tema tööindu ja -rõõmu ka kaastööliste pilge ja umbusk. Tsitsin walis katsealusteks uusi orasheinaliike uskudes, kui ei kõlba üks, siis wast sobib teine. Aja jooksul sattus ta nõnda töötades Põhja-Kaukaasiasse „Giganti“ nimelisse sowhoosi. Siin tööle asudes oli Tsitsinil juba enam õnne.

Nisu ja orasheina risttolmutamisel saadud wärd osutus seekord elujõuliseks ja andis walmides 60 seemet.

Selle wäikese seemnewaruga algas Tsitsin oma edaspidiseid katseid uue sordi aretamisel.

1932. a. määrati Tsiitsin Omski teraweiljade uurimise instituudi kaastööliseks. Suurte raskustega wõideldes tuli tal siin jätkata oma katseid. Kuna nisu ja orasheina liike on wäga palju, siis tuli tal kõige sobiwamate leidmiseks teha tuhandeid katseid risttolmutamisel. Nende tööde tulemusena selgus, et ainult wiis liiki orasheinast olid wõimelised andma elujõulisi wärde. Tsitsinile oli see selgus suureks saawutuseks.

1935. a. Moskwas peetud põllumajanduslikkude stahhaanowlaste kongressil wõis Tsitsin juba esineda ettekandega oma töö tulemustest. Demonstreerimiseks olid tal kaasas enda aretud mitmeaastased nisutaimed ja weerand kilo seemneid. Onneks wõttis samast koosolekust osa ka jms. Stalin, kes asjasse süwenedes lõpuks tähendas: „Katsetage julgesti. Wajaduse korral oleme walmis toetama.“

Nüüd oli Tsitsinile selge, et tema senine töö ja waew polnud raisatud asjata.

Sms. Stalini julgustawad sõnad andsid edasitöötamiseks uut hoogu ja jõudu, sest Tsitsinil awanes nüüd wõimalus katsetele anda laiemat alust. Wiimastel aastatel on akadeemik Tsitsin juba saawutanud soowitud mitmeaastase nisu püsiwormid. Üks tema uutest nisudest kannab numbrit 34085 ja teine nr. 23086, kusjuures wiimane on täiesti külmakindel ja on määratud kaswatamiseks N. Liidu põhjaosas.

Tsitsini aretaud mitmeaastane nisu kujutab loomulikult üsna uut kõrswilja, mille igast terast kaswab alguses tugew põõsas mitmekümne warrega. Lagedal kaswades wõib iga säärane põõsas anda umbes 300—400 seemet ühel kaswuperioodil. Kuid lõunapoolses piirkonnas annab ta ühe suwe wältel koguni kaks ja enam lõikust. Kui N. Liidu lõunaosas esimene lõikus kuidagi kuiwuse tõttu nurjub, wõib wilja maha niita loomatoiduks, teine lõikus garanteerib ikkagi täiswäärtusliku saagi. Mitmeaastane nisu ei kannata praeguste nisuhaiguste all. Teda pole waja külwata igal kewadel, waid ta wõib kaswada ühtejärge neli-wiis aastat, kusjuures tuleb jälgida, et põõsad ei kaswaks liiga tihedaks ja üksteist ei lämmataks.

Praegu toimub üle terwe N. Liidu hoogne katsetamine uue nisuga mitmel sajal katsepõllul.

Saagid, mis senini on saadud Omski, Dnepropetrowski ja Leningradi oblastites, näiwad olewat tublisti kaks korda suuremad kui senistel kõige paremate nisusortidel. Käesolewal aastal kogutud uue mitmeaastase nisu seeme antakse juba tulewal aastal kolhoosidele külwamiseks ja katsetamiseks suures mõõdus.

A. P.

N. Liidu põuaste maa-alade niisutamine

Kesk-Aasia stepid ja kõrbemaad põllu- ja heinamaadeks

Wiljarikkad on Kesk-Aasia stepi- ja kõrwemaad, kuid määratud alad neist on alles elutud, sest puudub wesi. Uzbeki, Kauahi ja Turkmeeni rahwad on sajand. jooksul püüdnud kõrwaldada weepuudust, kuid alles nüüd, Nõukogude walitsuse ajal, nad said jõudu loodusega wõitlemiseks.

Möödunud aasta sügisel rajati Uzbekistanis tähelepanuwääriw ehitis — Stalini nimeline Suur-Fergani kanal. See sündis kolhoosiliikmete algatusel ja N. Liidu walitsuse toetusel. Suurejooneline ehitus walmis ennekuulmatu lühikese ajaga — 45 päewaga. Uzbeki rahwa algatus haaras kaasa kogu maa. Liikumine põuaste maade kiire niisutamise läbiwiimiseks lewineb iga päewaga. Ehitatakse aina uusi kanaleid ja määratuid basseine.

Uzbekistanis ehitas 350.000-liikmeline armee juba käesolewal aastal wiis suurt uhtumiskanalit,

millede pikkus on 447 km. 27. juunil awati Lõuna-Fergani kanal, mis asub kõrgete nõlwade ja kaljude wahel. Kanali ulatus on 109 km. Ta annab niiskust 12.000 ha ja wõimaldab paremini niisutada puuwillawälju ja aedu kogu Fergani ümbruskonnas. Kuu aja eest awati 160 km pikkune Põhja-Fergani kanal, mis annab wett tuhandeile hektaaridele puuwillawäljadele Papski ja Tshutski piirkonnas. Warsti lastakse wesi ka Tashkendi suurkanalisse.

Käesolewal aastal algasid ka ümberkorraldused wäga wiljarikkas Horemsi puuwilla-oaasis, mis asub Amu-Darja madalikel. Sinna ehitatakse suur Tashsakinski magistraalkanal, mille esimene jätk walmis juba kewadel, ja neil päewil alustati uue osa ehitamisega.

Tashsakinski kanal on kõige wõimsamaks kanaliks N. Liidus,

ta läbilaskewõime on 184 kantmeetrit sekundis.

Buhhara ja Samarkandi maakondade kolhoosiliikmed ehitawad Zerawshani orgu Katta-Kurgani basseini 668 miljoni kantmeetri weemahuga. Sellele basseinile ei leidu wõrdset maailmas ja ta kõrwaldab weepuuduse 26-st rajoonist.

Kazahstanist lõuna pool lewineb piiratuna weerikkast Sõr-Darjast määratu kõrb Bet-Pak-Dala (Näljastepp), mille pindala on üle miljoni hektaari. Nüüd hakkab siin arenema teine Fergana. Kõrweawast kuumusest ja tuultest kuiwanud maa elustub. Jälgides ferganlaste eeskuju. Kazahhani kolhoosiliikmed tõmbasid kõrwest läbi kolm nn. Tugainõ haru — kolm kanalit, mis hargnewad Kirowi magistraalist; wiimase pikkus ulatub nüüd 130 km. Üle 30.000 hektaari „Näljastepi“ pinnast on seega muutunud wiljakandwaks maaks ja kõrwe wallutamine kestab.

Teostub Turkmeeni rahwa sajandite-pikkune unelm

— wiljatu Kara-Kuma kõrwe niiskumine. 17. juulil lasti wesi Kelifi õõnsusesse — Amu-Darja endisesse sängi. Liiwalagendikkude niisutamine annab Turkmeenimaale kuni pool miljonit ha lopsakat karjamaad. Praegu on lahendamisel küsimus, kuidas warustada weega Aishabadi raudteed Tshardzhou-Maras. Amu-Darja wee juhtimine Murgabi ja Tedzheni basseinidesse wõimaldab suurendada pikakiulise puuwilla kaswatamist.

Samuti on alustatud ka N. Liidu suurema basseini — Tadzheni basseini ehitamist, mille weemaht on 150 miljonit kantmeetrit. Basseini ehitamisel töötab ligi 7000 kolhoosiliiget. Kirgiisimaal on poole aasta jooksul ehitatud 24 kanalit 210 km pikkuses. Wabariigi lõunaosas on elustatud Tuja-Mujani (Kaameli kael) stepp. Kara-Kalpaki töötaw rahwas ehitas Lenin-Jab-Su-Eli nimelise kanali, mis wõimaldab harida 40.000 hektaari uut wiljapõldu. Azerbeidzhi kolhoosiliikmed ehitasid Samur-Dinitshi kanali, mis niisut. üle60.000ha maad. Praegu on järjekorras selle kanali pikendamine kuni Bakuuni. Põuased maa-alad kahanewad kõikjal ja nende niisutamine sünnib kiirusega, mis on wõimalik waid sotsialistlikus riigis.

Nõukogude rahwa tahtel muutuwad kõrwed ja lagendikud, alistuwad liiwawäljad, jõed pöörduwad uutesse sängidesse ja seal, kus waremini walitses tühjus, puhkeb õitsele elu.

Sügis uudismaal

Otstarbekohase hoolitsemisega kindlustame rohumaadelt püsiwa ja korraliku saagi

Ligi 30.000 uudismaaharijat oli registreeritud käesolewa aasta kewadeni preemia saamiseks. Wiie wiimase aastaga, niikaua on meil premeeritud uudismaaharimist ja on arwulisi andmeid, on üles haritud 70.000 ha uudismaad. Wäärtuslikku kõrsjööta kindlustab juba paljudele põllumeestelekarjakaswatajatele kultuurrohumaadelt saadaw walgurikas hein.

Kuidas rajada kultuurrohumaad, sellest on põllumehed juba teadlikud. On tehtud tähelepanekuid ja on toimunud see töö ka konsulendi järelewalwel, kes uudismaa premeerimise otstarbel pidewalt külastanud talu.

Hoopis wähem on agronoomilist nõu küsitud ja wigu seda rohkem tehtud kultuurkamara eest hoolitsemisel. Hoolitsemisest tingitud wead ei paista ka nii silma, neid wigu oleme harjunud looduslikkude olude süüks weeretama — wiimastel aastatel on selleks olnud põud ja erakordsed talweilmastiku olud.

Täiendaw seemendus

Ikka armastatakse meil lubamatut kokkuhoidu teostada seemnesegudes. Timuti-ristiku segu tuleb küll külwamisel odawam ja annab ka paaril esimesel aastal rahuldawa saagi, tawaliselt aga juba kolmandal aastal langeb saak niiwõrd, et on wajalik kamara ümberkünd ja uusseemendus. Seega tuleb siin kokkuhoid mitu korda kulukam kui korraliku püsirohumaa seemnesegu kasutamisel. Juhul aga, kui sellist timuti-ristiku „käestläinud“ kamarat õigeaegselt ümber ei künta, ei saa enam juttu olla kultuurrohumaast.

Seemnesegudes kord tehtud puudusi saab osaliselt pehmendada täienduskülwidega, mida wõib praegu weel rahuldawate tulemustega teostada. Kuigi uusseemenduse aeg on juba hiline, siis täienduskülwid on õnnestunud rahuldawalt septembris ja isegi oktoobris ja seda talweõrnade seemnetegi juures, kuna siin olemasolew rohukamar annab wajalikku kaitset nooreksjääwale orasele.

Kui omas majapidamises kaswatatakse heinaseemet, siis on täienduskülwide jaoks hea eduga kasutatawad heinaaganad. Põldumbrohud heinamaadele ohtlikuks ei kujune, sellepärast ei ole waja hirmu tunda heinaaganais leiduwate põldumbrohu seemnete pärast.

Heinakamaras tühikud tulewad raudrehaga mullale kratsida ja teha täiendaw külw. Kui seda teostada igal sügisel ja kasutada ka paremaid püsiheinaseemneid, siis wõime odawa ja kahtlase wäärtusega heinakamara nii aastate jooksul muuta korralikuks püsirohumaa kamaraks.

Karjatamise järgede kaotamine

On üldiselt teada, et otstarbekam on rohumaad kasutada waheldumalt niites ja karjatades. Sellega ergutame rohukaswu ja tasandame kamara ebaühtlaseks muutmist. Karjatamisega käib aga kaasas paratamatult puudusi, mida peame kõrwaldama. Neist esimesena märgime rammutukkade niitmist. Rammutukkade häwitamisega hoiame koplis rohu ühtlaselt söödawana ja takistame kamara muutumist ebaühtlaseks. Igakordse karjatamisega kaswab rammutukkade hulk. Nii on mag. agr. Käspre tähelepanekutel suwise mitmekordse karjatamisega 52,2 protsk. karjamaa pindalast rammutukkade all, seega kasutamata. Rammutukkade niitmisega takistame ka umbrohtude walmimist ja nende seemnete külwi rohumaal.

Sügisel peame niitma rammutukad ja neilt saadud heina kuiwatama — wõi laotama tühikutele, kuhu täiendaw seemendus tehud.

Rammutukkade häwitamisega käsikäes peab käima ka wäljaheidete laotamine. Sellega kasutatakse ära loomade poolt koplisse jäetud wäljaheited. Kui wäljaheited jääwad laotamata, siis häwineb nende all taimestik, wäljaheidete wäetaw mõju aga läheb kaduma. Wäljaheidete laotamist on otstarbekohane teostada niiske ilmaga, lüües neid reha seljaga rohkem paljaksnäritud kohtadele. Kuusikul A. Käspre poolt teostatud arwutused näitawad, et ühe weise poolt suwe jooksul karjamaale jäetud wäljaheidetes on lämmastikku wastawalt 112 kg wääwelhapu ammooniumile, kaalit wastawalt 71 kg kaalisoolale ja fosforhapendit wastawalt 40 kg superfosfaadile. See on wäljaheidete hulk, mis wastab umbes 12-le ühehobuse-koormale heale laudasõnnikule.

Eeltoodust on selge, et ei tule tühiselt käega lüüa loomade wäljaheidetele rohumaal, waid tuleb neid korralikult püüda kasutada ära heintaimede wäetamiseks ja kamara elustamiseks.

Laudawäetise andmine

Eriti tänawusel põuasel suwel kippus karjamaa pind loomade alalise sõtkumise all tuimaks ja paatunuks muutuma. Seda soodustas weel asjaolu, et rohukasw oli napp ja loomade poolt alaliselt wäga madalalt ära söödud.

Selle pahe kõrwaldamiseks on parimaks abinõuks hästi peenikese laudasõnniku (wõi kompostmulla) andmine. Ei ole niiwõrd oluline antaw laudasõnniku hulk kui just selle sagedus.

Laudasõnniku andmise aeg ei ole kitsalt piiritletud lühikesele ajale. Wara kewadel on hea eduga antud laudawäetist. Siis on aga talus harilikult kibe-kiire kewadtööde aeg ja jääb sõnnik harilikult andmata, kuna on ka raske leida sobiwat ilmastikku.

Soodus sõnniku andmise aeg on hilissuwi — august kuni september. Eriti tänawu on ka ilmastikuolud selleks soodsad. Sõnnik tuleb anda wäikese wihma ajal, et temast wäetusained uhtuksid mulda ja kõrreline osa lõödaks hästi ligi kamarat. Sellega peale wäetawa toime pakub sõnnik ka kaitset kamarale talweks.

Need oleksid tähtsamad küsimused rohumaade hoolitsemise töödest. Tasuwus . siin on kaheldamatult mitmekordne, eriti kuna neid töid on wõimalik teostada tööde waheajal ja wihmaste ilmadega.

Kui meie tahame, et meie uudismaade ülesharimisse inwesteeritud suur kapitalihulk annaks wäärilise tasuwuse, siis peame tõsiselt tähelepanu pöörama rohumaade korrashoiule.

Agr. **Aksel Mark.**

Aed- ehk türgiubade seemne kaswatamine

Kes soowib ise kaswatada aedoa seemet, mis teatawasti oftmisel on wäga kallis, jätku selleks otstarbeks esimesed kaunad warre alumistelt osadelt. Need korjatakse siis, kui kaunad juba nahksed ja terad neis silmanähtawad. Seemnetaimed kistakse ühes juurtega üles, seotakse pundardesse ja lastakse hulk aega kuiwada, s. o. järelwalmida. Seeme eraldatakse käsitsi poetamisel, sest peksmisel wõib teri kergesti wigastada. Seemet hoitakse alal õhurikkas kuiwas kohas hõredates kottides.

Meie oludes saab kaswatada niihästi kõrge kui ka madala aedoa seemet, küll aga peab meil seda arwestama, et see walmib meil hästi ainult warastel sortidel.

Seakaswatuses on oluline hoolitsew käsi

Tartu näitusel hinnati ka suurte sugulawade sigadetalitajaid

Möödunud Tartu näitusel oli üksikasjalikke ning põhjalikult ettewalmistatud wäljapanekuid seakaswatusest. Nagu selgitawatest sõnawõttudest selgus, on seapidamisel eriti oluline korralik hoolitsemine. Seda hoolitsewat kätt ja abi on eriti tarwis sigalas siis, kui on tulnud pesakond noori põrsaid.

Seakaswatuse eriteadlane agr. Ed. Reissar märkis, et sigade pidamise heaks eduks on tarwilik kõige suurem isiklik hool, mispärast on saanud seakaswatus suurte edusammudega areneda meie wäiketalundites. Mõnelgi juhul on olnud raskusi hoolikate ja töökate sigadetalitajate saamisega suurematesse majapidamistesse.

Tartu näitusel anti kolmele suuremale sigade-sugulawa talitajale eriauhinnad, et wäljendada tunnustust nende poolt tehtud tööle ja hoolele. Nendeks eeskujulikeks töölisiks — sigadetalitajateks on olnud Miina Au — töötab E. P. R. Imastu Sõjainwaliidide sugusigade lawas, Ella Küppas — Wana-Antsla sugusigade lawas talitaja ja Ann Ewert — Polli mõisa sugusigade lawa talitaja.

Need kolm naiskodanikku on tähendatud majapidamisttes hoidn. korras seakaswatuse ja tänu nende hoolsale tööle on tähendatud majapidamised püsinud laua aastaid meie sigade sugulawade hulgas esikohal. Kõik kolm naiskodanikku — sigadetalitajat on töötanud tähendatud tööalal üle 10 aasta. Kõik on juba ealistes aastates, kusjuures kõige wanemaks on nendest Miina Au, kellel aastate arw hakkab jõudma juba 70 lähedale.

Nende kolme hoolsa ja tööka inimese tegewuse ja töö kohta märkis agr. E. Reissar: „Rõõm on neid inimesi nende töö juures näha ja kokku puutuda. Mina, kes olen töötanud seakaswatuse nõuande alal juba kaheksa aastat, wõin uhkusega wäita, et neilt tegelikelt inimestelt olen wõinud palju õppida, mis on tulnud kasuks minu kutsealale.“

Tartu näitusel kohtume Wana-Antsla mõisa sugusigade lawa talitaja Ella Küppasega. On juhuslikult waheaeg ning westlusse sattudes märkis kõnetataw rõõmuga, et ta on saanud nii pikka aega sel alal töötada. „Aga mul ju jõudu on ja aastaid ka — nii et töötamiseks seisab weel aega ees“ — wäitis kõnetataw julgelt.

Ja kõnetataw wõiks palju rääkida sellest hoolest ja murest, mida talitajale toowad kaasa noored põrsad, kui neid on tulnud uus pesakond.

Eesti Nõukogude Sotsialistlikus Wabariigis tuleb wõtta ka meie põllumajanduslikkudel tootmisaladel ette teatud uuendusi ja parandusi. Seakaswatus koos karjapidamisega jääwad kindlasti meie põllumajanduse landwamateks alusteks. Seda ka täie õigusega, kuna nende jaoduste turustamiseks on olemas meil piiramatud wõimalused ja need turud ei asu enam merede taga, waid meie suures Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liidus.

Pildil Wana-Antsla mõisa sugusigade lawa talitaja E. Küppas, kes seda ametit on pidanud juba 12 aastat. Wasakul eriteadlane agr. E. Reissar ja E. Küppasest paremal Tartumaa seakaswatuse konsulent agr. E. Ruubel. E. Küppas pildistamisele tulekul ei saanud seda teha üksinda, waid ta pidi kindlasti kaasa wõtma ka wäikese põrsakese Wana-Antsla sugulawast, mis tema hoolitsusel on kaswanud juba nii suureks.

«Minu ülikoolid»

Film maailma suurima kirjaniku Maksim Gorki hilisemast noorusest kino „Ateenis“.

Peab kohe alul ütlema, et meil on siin tegemist filmiga, mis võib esimesel pilgul meie tavalises kinoskäijas esile kutsuda arusaamatusi ja protestegi. Need, kes on pea alaliselt näinud ainult hiilgavais tualettides paradeerivaid kinodiivasid, kompvekipaberlikke iludusi ja plakatlikke kavalere, need võivad oma uinutatud mõtlemises takerduda küsimuse juurde, milleks meile näidatakse seda põhjakihti, neid paljasjalgseid, räbaldunud ja karvaseid inimesi? Ühesuunaliselt mõtlevad väikekodanlased, kes on püüdnud kõiges imetleda ja jäljendada suuri härrasid, on ehk veel enam shokeeritud, olles valmis hüüdma: „Karauul — tendents, paljas ja lage tendents! Kas sääraseid inimesi üldse on olemas?“

Asjaolu, et niisuguseid küsimusi võib tekkida meie publikus, aina põhjustab kindlakujulisemalt soovitust, et seda filmi mindaks vaatama, et selle üle pisutki jääksid mõtlema esmajoones need, kes tahavad mõista uut aega, tänapäeveaid murranguid, uue elu vältimatuid nõudlusi. Tavaliselt libisetakse kunstiteoses esinevaist ebameeldivalt ärritavaist nähtusist üle lohutusega, et need on ju väljamõeldised. Kuid kõige vähem on säärane lohutus maksev kõnesoleva filmi puhul, sest siin seisame vastamisi dokumentaalse, konkreetse tõelikkusega, mis on leidnud, võiks öelda, kolmekordse kinnituse. Kõike seda, mida näeme filmis, on suur kirjanik ise oma noorpõlves läbi elanud, läbi kannatanud. Kõigest sellest on ta annud usutava ja veenva pildi oma teostes ning lõpuks näeme seda nüüd haarava kunstilise väljendusjõuga uuesti elustuvat filmis.

See Maksim Gorki noorusaegset elutõelust kujutav ning kirjaniku samanimelise teose põhjal lavastatud film näitab meile, kui lootusetu oli töölisnoorel pääseda kõrgemasse õppeasutusse, kuidas needki, kes sinna pääsesid, muutusid enamikus abstraktseiks targutajaiks, tehes sõnu kannatuste ilust ning kaotades õige mõtte oma väljaastumisteski. Gorki ülikooliks jäigi karm ja viletsusrohke elukool. Teame ning filmiski näeme seda, et Gorki tuli sellest koolist välja selgunud ning võitlusjulgete mõtetega, kuid me ei saa ega või unustada, millisel arvul noori väärtuslikke inimesi murdus neis oludes enneaegselt, olles sunnitud tööloomadena orjama oma isandaid. Masendava kujukusega tõusevad esile need stseenid, mis näitavad, kuidas isegi väikesed peremehest isandad armastavad ja hellitavad oma sigu enamal määral kui oma tööorje, töötavaid inimesi.

Nagu meil hiljuti nähtud „Rahvavalgustaja“ sügavast ideelikkusest võidi mööduda teatud üleolekuga, et meie olud on ju hoopis teised, nii võidakse kõnesolevagi filmi puhul eneseuhkust köditades lausuda: need on ju venelased, nende juures on see kõik võimalik! Säärast kõrki enesearmastust esineb veel mõne sellisegi tegelase juures, kes ise ilusate sõnadega püüab rahvaid lähendada ja üksteise mõistmist süvendada. Ometi teame, kuidas meiegi maal parunite ajal mõisates ehitati uhkeid talle ja lautu, kuid kitsaste, pimedate moonakamajade eest ei hoolitsetud kusagil. Tänapäeval on paljudes taludes suudetud ehitada õhu- ja valgusrikkad ruumid loomadele, kuid töölismajade ehitamisest on tehtud ainult sõnu. Töölised on pidanud leppima pimeda ja halvema toanurgaga või popsionniga. Loomade jõusööda küsimust on uurinud ja arutanud teadlased, valitsused ei ole keelanud siin oma abi, kuid tööliste toiduks on tänapäeval veel paljudes kohtades peamiselt lõss ja leib.

Igal ajal ja igal maal on isandad tunnud ja süvendanud küll armastust loomade vastu, kuid tööliste vastu ei ole neil seda olnud kunagi. Reaktsioonilised kildkonnad on kõik teinud, et varjata tõtt tööliste suhtes. Kooli, usu, kunsti, avaliku arvamuse kaudu on nad süvendanud vaadet, et tööliskond selle elujärje alamal astmel moodustab väärtusetu põhjakihi, kellest iga korralik kodanik eemale hoidugu. Tõsi on aga see, mida näeme filmis ja mida Gorki esmajoones õppis tundma oma elukoolis, et tööloomaks surutud inimesteski ei vaibu teadushimu ja sügav seltsimehelikkus ega kustu see tuli, mida nimetatakse valgustavaks mõtteks. Tarvis on neis seda ainult sütitada inimliku kohtlemisega, mõistva armastusega. Tööliskonna olukorra õige mõistmine on varakult õpetanud Gorkit inimest armastama ning võitlust pidama ülekohtuste kannatuste kaotamiseks. See armastus töötava inimese vastu on toonud Gorki kommunistliku partei võitlevaisse ridadesse, kus ta Lenini ja Stalini lähema kaaslasena on juhtivalt aidanud luua kodanliku maailma poolt halvustatud tööliskonna suurt Nõukogude ühisriiki, mis on juba nüüd võimsamaks tõenduseks, kuidas tööliskond õigel juhtimisel on suutlik nii kultuuri, majanduse kui ka riigikaitse alal ületama kodanliku maailmakorra saavutusi.

Lõpuks meie praegusel erakorralisel murrangulisel ajal see film on tähenduslik ja õpetlik eriti neile, keda senised vildakud olud ja valekasvatus on võõrutanud töötavast rahvast. See film kõneleb otse hingetungivalt, et vähe on sellest, kui meie ümber orienteerume ainult enestes oma abstraktses mõtlemises ning rutame avaldama pooldavat tegumoodi uue elu rajamisel. Tarvis on suuta uue pilguga näha konkreetset tõelust, tarvis on töötava kaasinimese vastu tunda siirast ja tõelist armastust, et olla uue elu väärikas kaasalooja.

Filmi kunstiline käsitlus, osade kujundamine ja üldine mängutase on silmapaistvalt kõrge, ainult kahjuks lõpupoolel esineb helikoopias mõningaid eksitavaid tehnilisi defekte, mis aga siiski ei takista filmi sügava sisu mõistmist.

E. H.

Töötava rahwa elu

A. Le Coqi tööliste wõimas poolehoiuawaldus uuele Konstitutsioonile

Natsionaliseeritud a.-ş. A. Le Coq'i õllewabriku tööliste koosolek terwitab ENSW ülemnõukogu ja tema presidiumi, samuti Rahwakomissaride Nõukogu. Oleme kindlad, et EKP juhtimisel need asutised wiiwad raudse järjekindlusega ellu uue Konstitutsiooni, mis on koostatud stalinlikus waimus. Tõotame anda selleks endi täie toetuse. Elagu Eestimaa Kommunistlik Partei! Elagu uue Konstitutsiooni algkuju geniaalne looja ja rahwaste juht sms Stalin!“

Koosolek lõppes wõimsa Internatsionaaliga.

Tartu wallas töötab 3 ÜMÜ osakonda

Hiljuti olid Tartu wallamajas koos ÜMÜ Tartu walla osakonna juhatus, Wesneri-Kobratu osak. j. ja Tartu osak. j. Kõik kolm ÜMÜ osakonda asuwad Tartu wallas ja ühisel koosolekul oli kaalumisel tegewusringide piirkonna kindlaksmääramine ja ühinemiswõimaluste kaalumine. Suure walla tõttu ei olnud mõtet osakondadel ühineda ja sellepärast jäädi töötama endiselt. Määrati kindlaks waid igale osakonnale tema tegewuspiirkond. Ainult ülewallalistel pidustustel wõi muul puhul töötawad kõik osakonnad koos.

Tartu osakonnale määrati tegewuspiirkonnaks Wajula mõis ja Marama ümbruskond.

Tartu walla osakonnale Lohkwa, Kõrwekülä ja Aruküla.

Wesneri-Kobratu osakonnale endine Wesneri walla osa ja Wedu ümbruskond.

Ühise üritusena on kõigil osakondadel kawatsus pidada sügisel lõikuspidu.

Elwa Tööliste Üldühingule lipp

Elwa Tööliste üldühing muretseb enesele lipu. Selleks on käimas korjandus. Ühingu liikmete pere kaswab jõudsasti. Praegu on liikmete üldarw üle 300.

Eelolewal puhkepäewal toimub Elwa Tööliste Üldühingu korraldusel Elwa seltsimajas pidu. Eeskawalise osa sisustamisel annawad kaasabi ka kohalikud komnoored. Lawastatakse A. Toberi juhatusel T. Braksi „Aruwälja talus“.

Uus RO juht Elwas. Elwas on toimunud Rahwa Omakaitse juhi kohal muudatus. Uueks RO juhiks on linnawanem M. Mikk. Soowijaid RO-sse on rohkesti, kuid üldiselt teostatakse tugewat selektsiooni.

Kaewurite hariduselu paremale järjele

Pääsu kaewurite kooli soowitakse awaramaks

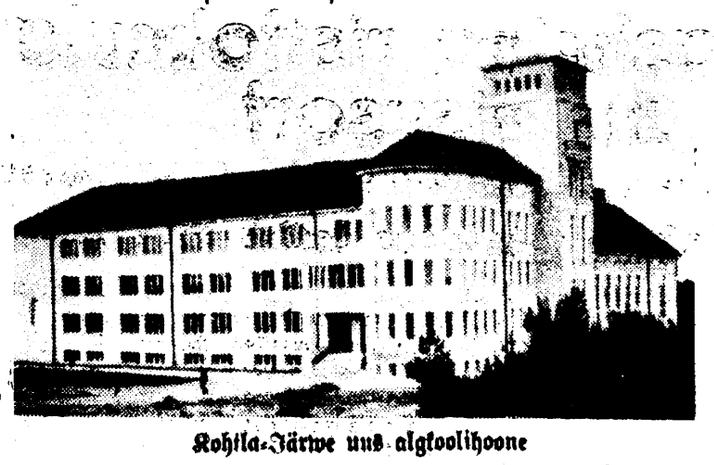

Kohtla-Järwe uus algkoolihoone

Kuna uue sotsialistliku walitsuse üheks laiemaid hulki puudutawaks paremuseks teiste uenduste seas on ka hariduse wõimaldamine kõigi tööliste lastele, siis wõiwad awaramateks muutunud hariduswõimalustele eritt tänulikud olla kaye meie suurkaewanduse, Kiwiõli ja Kohtla-Järwe lastewanemad, kuna nüüd wastawalt elanikkonna kasuksele soowile on astutud terwendawaid samme hariduse wõimaldamise alal. Mõlema kohapealse algkooli juurde kutsutakse algawal õppeaastal lisaks 6-klassilisele algkoolile ülu weel algkooli lõpetajate täiendusklass, mille järele seni juba ammugi suurt wajadust tunti. Kuna ka kaewanduskooli wastu kohapealses tööliskonnas suur huwi walitseb, siis soowitakse, et nüüd, kui teeb hariduse omandamiseks on muutunud awaramaks, muudetaks ka senist kaewanduskooli eelklassidesse pääsemise korda, kuna siin warem juureks lakistuseks olnud just 2-aastase tööpraktika nõue märwõi sõltõstuse harus. Peetakse soowitawaks, et 2 aasta pikkust praktika aega lühendatakse 1 aastale. Tung oma lastele hariduse andmiseks on suur kogu tööliskonnas. Kuluka õppemaksu laotamine on nüüd tööliskonnale awanud wõimaluse oma lastele hariduse andmiseks, kuni ülikoolini.

Maal kulgeb elu normaalselt

Tartumaa ÜMÜ organisaatori büroo poolt on kohalikkude ÜMÜ osakondade kaudu kogutud selgitawat informatsiooni maal toimuwa wiljapõllu töode, taliwiljade külwamise, töödistsipliini ja teiste elunawalduste kohta. Maa ÜMÜ osakondadelt saadud informatsiooni põhjal on pekstutööd kõikjal teostatud õigeaegselt, wälja arwatud juhtudel, kui seda on takistanud ettenägematud põhjused. Neid takistawaid põhjusi on üldiselt wõttes aga esinenud ainult üksikutes kohtades.

Mis puutub taliwiljade külwamisse ja põldude harimisse, siis üldiselt wõttes on need kõikjal kulgenud normaalselt. Kuid siiski on wiljakülwi alal esinenud mõningaid soowida jätwaid nähteid. Üksikutes lohakamates suurtalundites ei kaetada taliwiljapõldude wäetamiseks tänawu põllurammu sellisel määral, kui see on toimunud waremalt. Mõningatel juhtudel on nende omanikud seletanud, et nendel puuduwat raha kunstwäetise ostmiseks.

Kariloomade müümises ollakse üldiselt tagasihoidlik ja enamikul juhtudel on müüdud ainult neid loomi, kes on jäänud waneaks. Ainult üksikutel juhtudel on esinenud ka noorte loomade müümisi. Kariloomade müümist senisest suuremal arwul on mõnes kohas põhjustanud ka loomasõda wähesus, kuna tänawune heina saak on paljudes kohtades isegi mullusest saagist wäiksem.

Suurtalunikkude ja tööliste omawaheline suhtumine on kõikjal rahuldaw. Töödistsipliin on küllalt kõrge, wälja arwatud üksikud juhud, kus on tulnud ette ka töödistsipliini rikkumisi.

Walga naised korraldawad käsitöönäituse

Ülelidulise noortepäewa puhul korraldawad Walga töötawad naised 1. sept. naiste käsitöönäituse. Näitusel pannakse wälja kudumis- ja õmblustööd, mis on kokku toodud Walga naiste poolt töötawate naiste komitee wastawa üleskutse peale.

Walga Töörahwa Üldühing uutes ruumides

Kolmapäewal wildi Walga Töörahwa Üldühingu kantselei seniseit ajutiseit asutohast linnawalitsuses üle Kesk tän. awaramaisse ruumidesse. Ühingu kantselei on awatud igal tööpäewal kella 9—13 ja 17—19. Praegu on ühingul loomisel tõne-, kirjanduse- ja muusikaring. Ringide tegewuseit osawõtjate registreerimine on juba alanud.

Walga töölisnoorte marksistlikud kursused

Walga linna töölisnoorte marksistlilud kursused toimuwad sms A. Tarnaste juhtimisel. Praegu käiwad eeltöös pioneeride organiseerimiseks, mida toimetab linnas sms A. Kallaste, maakonnas sms Ainsaar.

Nõmme töötawa rahwa ühing

korraldab reedel, 30. sp. ühingu ruumes Pärnu mnt. 90/92 rahwakoosoleku. Koosolekul kõneleb sms Estam — palgateenijate organiseerimisest ja sms Toming — praegusest politiilisest silmapilgust ja Nõmme töötawa rahwa kultuurielu korraldamisest.

Praegu on Nõmme töötawa rahwa ühingu juurde asutatud näite-, muusika-, male- ja labaring. Nõmme töötawat rahwast palutakse ringide tegewusest osa wõtta.

Poola kaewurid wabanesid üleliigsest ametimehest

Kiwiõlist lahkus koha peal juba pikemat aega katoliku usu preestrina tegutsenud poola õpetaja E. Ruth, kes asus uuele kohale Ratwerre. Kuigi poola koloonia Kiwiõlis ulatus waewalt paarisajale inimesele, asutati sinna omal ajal katoliku kirik, palgati preester ja teisigi waimulikke, kes siis hirmu ja armuga ähwardades püüdsid sundida poolakaid kirikus käima. Oma tõsisteluste suurendamiseks norisid siis waimulikud rahalisi toetusi ka töölisteilt, lasksid oma majapidamise töid teha töölislastel ja mängisid ehtsalt endist poola aadlit.

Kiwiõli kaewuritele pesemis- ja riietumiswõimalusi

Kiwiõli kaewanduse tööliste ühingu osakonna poolt hakatakse nüüd lahendama kaewurite seni puudulikku ja terwist kahjustawat töölukorda, kuna märgade riietega töölt tulnud kaewuritel seni puudusid peale töölõppu wõimalused ümberriietumiseks ja pikki teekondi töökohalt kõju tuli sageli sooritada külma ilmaga märgades tööriietes. Töö juures määrdinud riietewahetamine ja kuiwatamine oli palju tülitekitaw ka kodus, kuna wäikses korteris selleks sageli ruumid puudusid.

Nüüd tahetakse ehitada ajakohane pesu- ja riietushoone, kus kaewuritel peale töölõppu oleks kõik wõimalus end puhtaks pesta ja tööriided ringi wahetada puhta ning kuiwa riietuse wastu. Säärase wõimaluse soetamist on kaewurite poolt nõutud juba ammugi, kuid endiste kaewanduste juhatuste poolt siiski selle hädawajalikkusimuse lahendamiseks mingi ei tehtud.

Rahwuswahelise noortepäewa pidustused Walgas

Rahwuswahelise noortepäewa pidustused algawad Walgas laupäewal, 31. aug. õhtupoolikul kõigis käitistes peetawate miitingutega, kus käsitletakse järgmise päewa kawa ja noortepäewa tähtsust. Õhtul algusega kell 18 toimub walitud kinoetendus kino „Rezis“.

Pühapäewal, 1. sept. algawad pidustused kell 10.30 rongkäiguga „Säde“ aiast turuplatsile, kus toimub miiting. Turuplatsilt siirduwad noored rongkäigus garnisoni spordiwäljakule, kus kell 12 algawad sportlikud pidustused Walga Spordiklubi, punaarmee, ENSW rahwaarmee ja Walga raudtee spordiringi meeskondade wahel. Peale wõistlusi kantakse ette rahwatantse.

Pühapäewa õhtupoolikul kell 18 algawad „Säde“ aias pidustused käsipalliwõistluste ja rahwapeoga. Pidustustest on kutsutud osa wõtma noori kõigist Walgamaa keskustest, wälja arwatud Tõrwa linn, kus korraldatakse iseseiswad pidustused koos ümbruskonna noortega.

Tõrwast

Tõrwa rahwas näeb N. Liidu filme. Läinud puhkepäewal demonstreeris Tõrwa punaarmee rahwale kunstilist suurfilmi „Maksim Gorki“. Film wõeti wäga elawalt wastu. 31. aug. ja 1. sept. linastab Ambla kino Tõrwas „Traktoristid“.

Tõrwa linna maaküsimus on lahenemas. Praegu omab linn 23 hektaari maad, mis on kasutamise mõttes wälja antud 80 perekonnale linna piirides. Maasoowijaid on registreeritud üle 300 perekonna; neist 200 tahawad maad kasutada peamiselt aiamaana, jäädes eluisema linna piiridesse, kuna 106 perekonda tahawad Tõrwast asuda maale. Kodanikud, kes soowiwad maad aiamaana kasutada, on esitnud palwe ½—1 ha maaalale. Need palwed saaksid rahuldatud, kui linna piiridesse haarata Wanamõisa, Tuši, Kangru, Tikste, Pääbu, Akki ja osaliselt Kõrgemäe wäljarenditud maa-alad. Renditud maade rent oli äärmiselt kallis, kõikudes aastas 90—100 kr. ümber.

Tamsumäele mõõdetakse haigla ja tööliste puhkekodu maa-alad.

Pärnust

Kohtunik J. Sang lahkub. Pärnu 2. jaoskonna kohtunik J. Sang esitas lahkumisepalwe. J. Sang on olnud pikemat aega kohtuametiste teenistuses ja ta on wälja teeninud pensioni.

Kartulimaade arw Pärnus tõuseb üle 2000. Pärnu linnawalitsus annab peale seniste kartulimaade linna elanikele uusi maatükke linna administratiiwpiires ja wäljaspool seda. Seni on Pärnus selliseid kartulimaid 1890, peamiselt Raekülas ja linna ning Sauga mõisa wahelisel maa-alal. Wäikesed põllumaatükid wõimaldawad paljudele kehwadele perekondadele suurt abi ja nõudmine nende järgi on alati olnud suur.

Linnawalitsus otsustas kartulimaadeks uusi maid wälja anda. Seega tõuseb kartulimaade arw Pärnus kaugelt üle 2000.

Uus ehitusinsener. Pärnu linnawalitsus otsustas ehitusosakonna koosseisu täiendada ehitusinseneriga. Selleks kohale palgati inj. Georg Kotka, kes lõpetanud Tallinna Tehnikumi ja oli wiimati Wirumaa maainseneriks.

Paidest

Paidesse ajutamisel tellistiwitööstus. Tööstuse juhtimise Keskkomitee asjatundjate poolt käidi Paides selgitamas olukorda, kas oleks wõimalik koha peal luua tellistiwitööstust. Wastawad ruumid tööstuse loomiseks on olemas, puuduwad ainult wastawad masinad. Ka on weel selgitamisel, kas koha peal leidub wajalist toormaterjali — savi.

Kohati hoogvihma

Reedeks ennustab metoboss keskmise kiirusega läänekaarte tuuli, vahelduva rohkusega pilvitus, kohati hoogvihma, temperatuur suurema muutuseta. Eestis oli eile keskpäeval 12—15 kr. sooja. Eile kl. 6 p. l. oli sooja Tartus 12, Tallinnas 13, Pärnus 13 ja Narva-Jõesuus 14 kr. Emajõe veeseis oli eile 32 sm alla nullpunkti.

Ringi ümber kodumaa

Tartumaalt

RO pere paisub Tartumaa wäikelinnades. Lõuna-Tartumaa wäikelinnades käib mõnda aega Rahwa Omakaitse organiseerimine, mis on andnud häid tulemusi. RO mehed on üldise korrapidamise alal täitnud eeskujulikult oma ülesandeid.

Elwas on toimunud RO juhi kohal muudatus. Uueks RO juhiks on linnawanem M. Mikk. Wiimane märgib, et soowijaid RO-sse on rohkesti, kuid kõiki ei saa siiski wastu wõtta.

Otepääl lasuwad RO juhi ülesanded sms A. Pae peal. Ka Otepääl on arwukalt kodanikke koondunud RO ümber.

Lõuna-Eestis kartuliwõtmisega alustatud. Lõuna-Eestis alustati käesolewal nädalal kohati juba kartuliwõtmisega. Seda tehakse esmajoones neil maadel, kuhu käesolewal sügisel tahetakse teostada taliwiljade külwi. Warasemad sordid on juba täis kaswanud, pealegi kuna esimeste hallaöide tagajärjel madalamatel kohtadel kartulipealsed on tõmbunud mustaks. Tänawune kartulisaak näib kujunewat üldiselt heaks.

Paljudes taludes Lõuna-Eestis on jõutud ka tõuwilja koristamisega lõpule. Mõnel pool on ka tõuwilja masindamine lõpetatud. Samuti on linakitkumine läbi.

Ropka rahwamaja remonttöö lõpetatud. Ropka rahwamaja remonttöö, millega alustati juba kewadel, lõpetatakse 1. septembriks. Remonttöö teostas Oskar Laanemaa. Tuletõrje Ühing korraldab 1. septembril kell 21 uuesti remonteeritud rahwamajas segaeeskawaga peo.

Maalt sõidetakse noortepäewale. Eelseisva noortepäewa wastu walitseb elaw huwi ka maanoorte hulgas. Puhkepäewal sõidab tublisti noori Tartusse, et saasa elada noorte wõimsale eneseawaldusele. Spordiorganisatsioonid saadatwad Tartusse oma esindused ja meeskonnad.

Tartu wallas soowib saada maad 520 kodanikku. Neist soowib suurdeldiget 225 ja 30 ha 295 inimest. Üldse soowitakse maad kokku 6203,94 hektaari. Juurdelõikeid soowitakse saada 1972,64 ha suurutses. Tegelikult on aga Tartu wallas maareserw 3563 ha.

Walgamaalt

Puka töörahwas tahab tuletõrjelt rahwamaja. Teisipäewa õhtul oli kokku kutsutud Puka tuletõrje kompanii juhatus ning ÜMÜ Puka osak. esindajad. Wiimased awaldasid soowi, et tuletõrele kuuluw rahwamaja antaks töörahwa waldusse.

Puka turg 28. aug. Põllusaadused: rukkijahu 2.85—3.00 kr. 16 kg, loomajahu 2.20—2.35 kr. 16 kg, tangud 20—22 s. l, püül 35—38 s. kg, kartulid 2.50 kr. wakk.

Karjasaadused: taluwõi 70—75 s. 400 g, piim 10—11 s. l., koor 90 s. l, kanamunad 10—12 s. paar.

Aiasaadused: Kurgid 50—60 s. sada, porgandid 5 s. kimp, peakapsas 3—5 s. pea, pohlad 25—30 s. l. seened 30 s. l.

Lihasaadused: eluswasikad 13—16 kr. tk., lambad 12—20 kr., lambaliha 80—90 s. kg, noored kuked 35 s. tk., wanad kanad 1—1.20 kr. tk., hawid 50 s. kg, järsed-ahwenad 30 s. kg.

Walgamaal 14 „wedelworstitalu“. Walgamaal on kindlaks tehtud 14 „wedelworstitalu“, mis kuuluwad täielikult wöörandamisele. Kõik nood talud on jõõtis ja hooned lagunenud. Waldade järgi on selliseid talusid Kulgatsis 5, Waokülas 3, teistes wähem. „Wedelworsti talusid“ ei ole Tõlliste, Karula ja Põdrala wallas.

Wõrumaalt

Kas Raigla-Perosoomitsa kordonist puhkekodu. Teisipäewal, 27. aug. wõeti Räpina wallawalitsusele üle piiriwalwe kordonid Wõrumaa osas — Raigla-Perosoomitsa ja Saarepera. Ülewõtmist toimetas Wõru maawalitsuse wolinik. Mis Räpina wallawalitsus tähendatud kordonitega peale hakkab, on esialgu selgumata. Soowe nende kasutamiseks on palju. Saarepera kordoni hoonet soowiwad endale mõned sealsed maata kodanikud, kuna Raigla-Perosoomitsa kordoni oleks wõimalus paigutada kas mingisugune wanadekodu wõi tööliste puhkekodu. Kordon on üksikus järwcäärses, loodusliikult küllalt ilusas kohas.

Wõrumaale 8 uut täienduskooli. Wõru maawalitsuse otsuse kohaselt awatakse tänawu 8 uut üldharidusliku täienduskooli, kus oleks õppekawa reaalkooli esimese klassi ulatuses. Uued täienduskoolid awatakse Põlwa algkooli juurde 40 õpilasele, Räpina algk. — 20 õpil., Orawa walla Hanikase algk. — 23 õpil., Wastseliina algk. — 25 õpil., Rõuge algk. — 30 õpil., Mõniste algk. — 39 õpil., Kanepi algk. — 50 õpil. ja Antsla linna algkooli juurde — 30 õpilasele.

Kodumajanduslikud täienduskoolid jäätwad alles Põlwasse ja Erastweresse.

Täiendusi Wõrumaa kooliwõrgus. Maakoolivalitsuse otsuse kohaselt awatakse 4. kl. Laheda w. Wana-Koiola ja Laswa w. Pikakannu algkoolide juures. Mooste w. Kaussi algk. juletakse 3. kompl. ja Orawa w. Hanikase algk. 5. klass. Põlwa w. Partsi algk. koondatakse 4. kompl. ja awatakse sama walla Rosma algk. juures 4. klass. Sõmerpalu w. Sõmerpalu algk. awatakse 4. kompl. ja Wastseliina w. Asunduse algkoolis 4. ja 5. klass ja sama walla Tsäpsi algk. juures 5. ja 6. klass.

Mõniste algkool hakkab tõtõama 5. kl. komplektiga.

Õpetajate määramisi. Wõru walla Kääpa algkooli õpetajaks on määratud senine õppejõud Hilda-Herta Artel ja Wõru w. Nawi algk. õpetaja-ameti kand. Hans Tobrelutis.

500. kr. Wõrumaa Spordiliidule. Ühekordse toetusena on Wõru maawalitsus määranud 500 kr. Wõrumaa Spordiliidule.

Walgjärwe soowib otseühendust Wõruga. Praegu puudub Walgjärwel igasugune otseühendus 40 km. eemalajuwa maakonnalinna Wõruga. Nüüd on esitatud palwe, et Tartu—Kanepi buss wäljuks Tartust weidi warem, nimelt nii, et reisijad jõuaksid sellega Kanepi—Wõru bussile. Juba eelmisel aastal oli sarnast ühenduse-wõimalust palutud, kuid siis jäi walgjärwlaste joow rahuldamata.

Wäimela koolides algab töö 14. okt. Õppetöö Wäimela põllunduslikkides koolides algab 14. okt. Põllunduskeskkooli esimesse klassi wõetakse wastu 14 a. wanuseid algkooli lõpetanuid ja Karjakasvatajakooli samuti algkooli lõpetanuid, kes on wähemalt 17 a. wanad.

Pärnumaalt

Pärnumaale 13 täienduskooli. Nüüd on tehtud maakooliwalitsuses kokkuwõte, millest nähtub, et Pärnumaal alustawad tegewust 13 täienduskooli ja järgmistes kohtades: Abjas keskkooli esimene klass, eendab 7-nda õppeaasta. Täienduskoolid tulewad Are, Audru Kihlepa, Halingas Jaagupi, Häädemeeste, Laiksaares Mäsiarn, Lelles Hiiekõnnu, Orajõel Metsapoole ja Tõstamaa algkoolide juurde. Wändra gümnaasiumi juurde tuleb põllumajanduslikku laadi eriklass. Samuti tulewad täienduskoolid Kilingi-Nõmme ja Mõisaküla algkoolide juurde.

Oodatakse uut korraldust mootoripetrooleumi lubade wäljaandmiseks. Mootoripetrooleumi lubasid annawad wälja maakonsulendid, kuid et nende asukohad on tihtigi tarwitajaskonnast kaugel, siis tuleb aste wõtta nende saamiseks mitmekümne kilomeetri pikkusi reise.

Pärnu maawalitsus arutas seda küsimust ja leidis, et see küsima jäänud korraldus tuleks muuta kiires korras ja need ülesanded tuleks panna wallawalitsuste peale, kuna mootoripetrooleumi tarwitajaskonnale on wallawalitsused palju kättesaadawamad kui maakonsulendid. Selle küsimuse ümberotsustamiseks otsustas maawalitsus pöörduda wastawate asutiste poole.

Järwamaalt

Järwamaal maa soowijaid üle 3000. Maareformiga seosesolewate eeltööde lõppemisel Järwamaal on selgunud maakonna komiteele waldadest saadunud andmeil, et maakonnas on ümmarguselt maasoowijaid üle 3000. Maid on reserwis ümmarguselt 60.000 ha, kuna maasoowijate rahuldamiseks kulub 40.000 ha.

Läbi kodumaa linnade

Elwast

Wiinamarjadest rahuldawat saaki. Elwas Nõgoli aianduses on käesolewal aastal wiinamarjad andnud üsna rahuldawat saaki. Nõgol arendab wõrdlemisi ulatuslikku wiinamarjade kaswatamist. Praegu müüawad wiinamarjad 4 kr. kilo.

Kallastest

Waliti uus koolijuhataja. Neil päewil oli Kallaste linna algkoolile juhataja waliminе, Wabanemud kohale kandideeris 3 isikut. Neudest waliti koolijuhatajaks senine Warnja algkooli juhataja Aleksei Gawrilow.

A. Gawrilow on 47 a. wana, lõpetanud õpetajate seminari ja instituudi, olles töötanud koolipõllul 19 aastat.

Uus postkontoriülem. Kallaste postkontori ülema koht seisis juba mõnda aega wakantne, kuna endine kontoriülem Ed. Piiri lahkus juba augustikuu algul. Nüüd on uueks postkontoriülemaks Kallastesse määratud senine Arawete postkontori ülem kod. Ulpus.

Tuletõrjeühingu aastapäew. Kallaste linna Wabatahtlikku Tuletõrjeühingut 37. aastapäewa peetakse 29. augustil. Sel puhul korraldatakse paraad ja rongkäik läbi linna, kuna hiljem on pidulik koosolek ja ühiste lõunalaud.

Tartu näitusel nähtusnatud ED. JAKOBSON'I

VENE-EESTI KÄSIRAAMAT

on müügil kõikjal.

Sisa dab 1000 lauset vene ja eesti keeles. Vene keele häälda mine eesti tähtedega ja eesti keele häälda mine vene tähtedega. Formaat paras taskus kandmiseks. Hind ainult kr. 1.—

Tellimiste aadress:

Kirjastus «UUDISRAAMAT»

Tartu, postk. 135, posti j. arve 2549

Wõrumaal walmib 8 uut rahwamaja 1941. a.

Wõru maakooliwalitsusel on walminud kawed selle kohta, milljuguseid rahwamajad 1941. a. tuleksid walmis ehitada wõi remonteerida ja kuhu põõtitada hoopis riued.

Uuena ehitatakse ainult üks — nimelt Warstu alewikku Warstu wallawalitsuse ülaldamisele kuuluw rahwamaja, mille kuludeks on kalkuleeritud 25.000 krooni.

Praegu pooleliolewad rahwamajad tuleksid walmis ehitada järgmistes keskustes: Laswa w. Loogi rahwamaja — ehituskuludeks läheks 10.000 krooni, Leewi w. Tuletõrje Tsolgo rahwamaja — 5000 kr., Misso rahwamaja — 5000 kr., Mõniste rahwamaja — 2000 kr., Ruusmäe tuletõrje Luuniniku rahwamaja — 15.000 kr., Räpina wallas Rõsna rahwamaja — 10.000 kr. ja Warstu w. Krabi rahwamaja — 3500 kr.

Korrastamist, ümber- wõi juurdeehitust wajawad Uue-Saaluse rahwamaja 1000 kr. ulatuses, Haanja Turistitee Kodu — 100 kr., Laheda w. Jõesu rahwamaja — 6000 kr., Laswa rahwamaja — 2500 kr., Leewi tuletõrje rahwamaja — 1000 kr., Kõrgepalu rahwamaja — 20.000 kr., Tsooru Haridusseltsi rahwamaja — 750 kr., Waabina rahwamaja — 3500 kr. ja Misso w. Luhamaa rahwamaja — 6000 krooni. Rõuge Seltside Liidu rahwamaja — 2000 kr., Sänna rahwamaja — 1000 kr., Uue-Antsla rahwamaja (ülewalpidaja Urwaste wallawalitsus) — 1500 kr., ÜEMÜ Walgjärwe osak. rahwamaja ümber- ja juurdeehitus — 20.000 kr., Wastseliina Laulu-Mängu Seltsi rahwamaja remont ja juurdeehitus — 10.000 kr., Wana-Saaluse rahwamaja — 5000 kr. ja Wäimela „Kungla“ rahwamaja (ei ole awal. rahwamajade wõrgus) — 2000 krooni.

Kokku nõuawad Wõrumaa rahwamajad 1941. a. kulutusi 18.485 krooni.

Wene-Türgi sõja aegne barakkehitus kliinikuks

Tartu Ülikooli 1. Haawakliiniku äärmiselt wiletsad ruumid ülekoormatud. Rawitawad peawad ootama wäljaspool kliinikut järjekorda

Kliiniku juhataja prof. Artur Linkbergi jutua jamine „Postimehele“

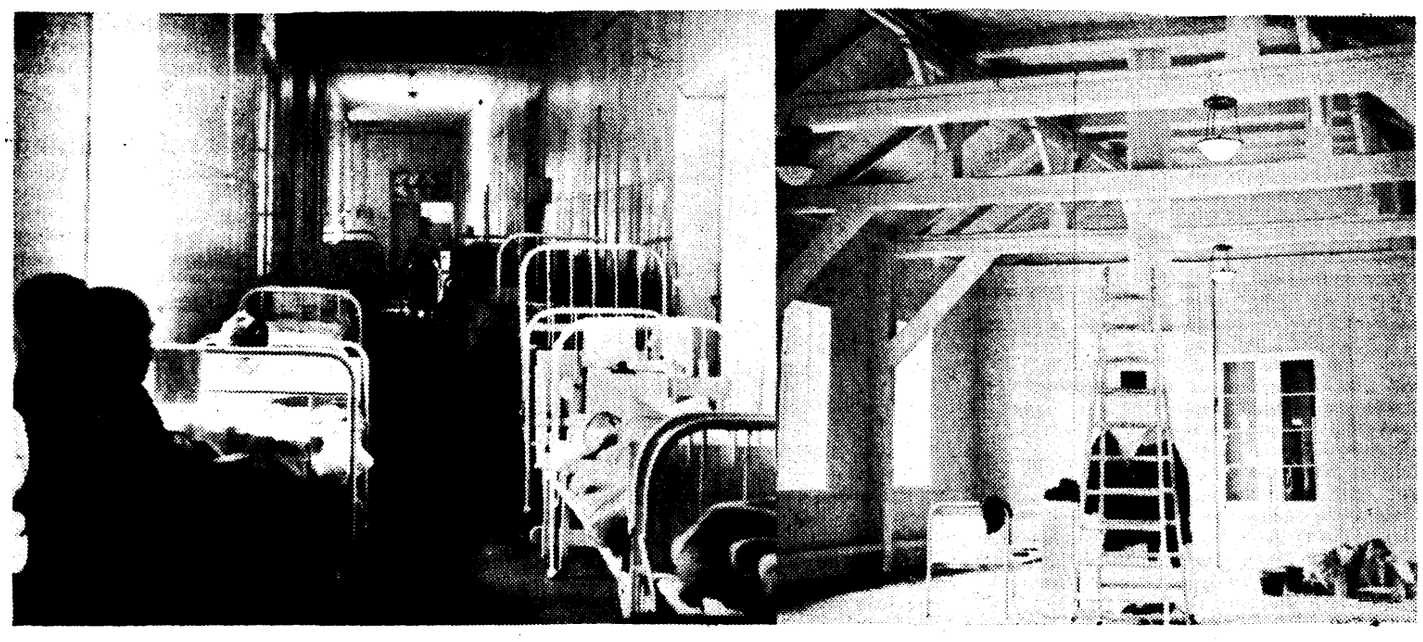

Wasakul haiglawoodid koridoris, paremal kolmanda-klassi haiglaruum

Wastu Toome waremeid asub Tartus wanemaid ja kliinikuks kõlbmatumaid haiglaid — Tartu Ülikooli 1. Haawakliinik.

Paljud tartlased waheſt ei tea, et see hoone on ehitatud möödunud sajandil, aastail 1850—60, Wene-Türgi sõja ajal ja et see on barakkehitis, mis polnud mõeldud jugugi kauemaks ajaks, waid ainult 5—6 aastaks.

Kuigi juba Wene tsaarivalitsuse ajal oli päewakorras uue 1. Haawakliiniku ehitamine, pole see tänini teostunud.

1. Haawakliiniku juhataja prof. A. Linkberg jutustab, et ta on haridusministeeriumi esindajaile demonstreerinud, kuidas keppi wõib pista läbi kliinikuhoone seina, mis mõnes kohas tugede najal püsti seisab, kuid sellest hoolimata

asi pole paigast nihkunud ega pole jõutud uue haiglahoone ehitamiseni,

kuigi see on olnud juba 1913. aastast saadik päewakorras, millal olid uue haigla plaanidki Peterburis tsaarivalitsuse poolt kinnitatud, kuid Maailmasõda lõikas siis kawatsused läbi. „Ja pärast kodusõda ei ole jõutud sõnadest tegudeni,“ kõneleb prof. Linkberg. „Praegu töötab haigla ülekoormatult, aga midagi ei ole teha. Normaalne woodite arw on 75—80, aga praegu on meil kliinikus 120 woodit.“

Teeme ringkäigu prof. Linkbergi ja kliiniku teenistujate wanema Aug. Ojare saatel kliiniku ruumes.

Suures üldpalatis on surutud kokku 36 woodit, milles kõigis haiged. Talad, paarid, laudseinad — tõesti, oled nagu sattunud heinakiüüni, ja küsimus lipsab iseenesest üle keele, kas talwel siin külm ei ole?

„Muidugi on. Möödunud talwel oli juhtumeid, kus koridoris oli waid 7 kraadi sooja. Kuid aga see pole meie süü, süüdi olid meie bürokraatlikud ametiasutused.“

Et woodite arwu suurendada, selleks on wõetud tarwitusele witmesuguseid abinõusid.

Nõnda on haigete alla wõetud ka raamatukoguruum,

kuhu on paigutatud rasked, isoleerimist wajawad haiged; raamatukogu on wiidud üle haiglajuhataja tuppa.

Samuti on wõetud ühe assistendi korter lastepalatiks. Palatis on 12 woodit ja lapsed ei tarwitse enam olla naiste- ja wanadepalatis.

Sageli haiged peawad olema ka koridoris ja kergemad haiged ootawad wäljaspool kliinikut järjekorda. Tawaliselt wäljastpoolt Tartut sõitnud rawialused kasutasid elamiseks Wallikraawi tänawal asuwat Noorte Meeste Kristliku Ühingu Turistidekodu.

Ainus ajakohane, nõuetele wastaw ruum kliinikus on korraldatud klaasrõdu 12 woodiga.

Prof. Linkberg kõneleb, et ta olla 1938. aastal esitanud ülikooli walitsusele ettepaneku ja seletuse, et 1. Haawakliinik ei saa enam üle kolme aasta selles hoones eksisteerida ja et kliinik wõib ise oma rahadega uue hoone üles ehitada, sest eelmise korra ajal kliinik polnud mitte ainult rawiasutus, waid ka äri.

Prof. Linkbergi eestwõttel on energiliselt hakatud asju ajama — tema poolt on tehtud kalkulatsioonid, palwed ja projektid on ühest ametiasutusest teise rännanud, kuid lubadustest pole edasi jõutud. Üks õrgem ametnik ütelnud kord omawaheliselt jutuajamisel, et kui töötamine kliinikus on wõimatu,

eks siis sulgege haigla.

Ja seda ajal, kus meil haiglatest oli suur puudus, ja pealegi meil oli palju töötuid.

Ülikooli arstiteaduskond on 1938. a. saatnud ülikooli walitsusele palwe, et kiiresti ajutaks 1. Haawakliiniku hoone ehitamisele, kuid prof. Linkbergi teateil see paber ei ole jõudnud ülikooli walitsuse kätte. Käesolewa aasta aprillikuus arstiteaduskond wõttis wastu uuesti resolutsiooni, et uues haiglahoones peawad leidma ruumi ortopeedia-kliinik, hambakliinik ja röntgeniinstituut, millel täiesti puudub puudubad ja mis praegu asub Naistekliiniku ruumes.

Ülikooli walitsus kiitis heaks arstiteaduskonna ettepaneku, mille järel pöörduti teedeministeeriumi poole kawade ja projekti-de walmistamise asjus — ent tulemused jäid nagu tawaliselt — ei saadud edasi.

Prof. Linkbergi arwates nüüd olukorrad muutuwad, sest ENS Wabariigis sotsiaalkindlustus hõlmab terwet töötawat rahwast ja sellega

kaob Tartu Toomemäelt haigla, mis on otsekui häbiplekk,

kurioosum teiste seas.

Uues olukorras Tartu linn ja maakond wajad wähemalt 250 uut woodit senistele juurde, et rahuldada kõiki nõudeid. Ka tuleb pidada silmas, et Tartu kliinikud täidawad õppeülesandeid. Arstiteaduskonna üliõpilaste arw tõuseb meil juba käesolewal aastal tunduwalt ja laboratooriumid, mis pole sellele wastawalt ehitatud, ei jõua noori arstiteadlasi wastu wõtta.

Kaua aega on päewakorras olnud küsimus —

kas mitte wiia kliinikud linnast wälja Maarjamõisa wäljale.

Seda kawa on pooldanud ja kaitsnud kadunud prof. Konik, kuid prof. Linkbergi arwates oleks see raskesti teostataw, sest tema kalkulatsioonide järgi läheks kõigi kliinikute wäljaehitamine maksma üle 10 miljoni krooni ja teiseks: olgu sõit korraldatud niiwõrd hästi kui tahes, siiski nõuab see aega ja raha haiglat külastajailt rohkem kui südalinnas Toomel asuwad kliinikud. Ka on Toome eraldatud linnast, kuid on siiski kesklinnas ja otseses naabruses ülikoolile, arstidele, üliõpilastele ja kodanikkudele.

Pealegi on teised kliinikuhooned ajakohased ja nõuetele wastawad. Naistekliinik, mis sai alles mööduunud aastal remonditud, suurenegs 40 woodi wõrra, kui sealt röntgenikabinett wälja wiia. Praegu asub Toomel üheksa kliinikut: Haawa-, Ortopeedia-, Hamba-, Sise-, Naiste-, Röntgeni-, Laste-, Kõrwa- ja Silmakliinik. Maarjamõisa wäljal kolm: Haawa-, Sise- ja Närwikliinik.

„Kui niüüd Toomele saaks 1. Haawakliiniku asemele uue ajakohase hoone, siis oleks aastaid kestnud walus ruumiküsimus, millest palju ajalehtedeski kirjutatud, lahendatud ja

Tartu omaks kaks korralikku haiglate komplekti,“

lõpetab prof. Linkberg.

Loodame, et see siinnib pea. Kliiniku teenijad elawad praegugi keldrites, mis on mõeldud juurwilja panipaikadeks, kuid häda sunnil kliiniku teenijate kortereiks muudetud. Neis niisketes korterites elawad need, kes walwawad teiste terwise eest. Ja neis korterites kaswatatakse lapsi.

Kliiniku teenijate wanemal on organiseeritud kogu kliiniku personaal. Öed, arstid, teenijad koos haigla juhataja prof. Linkbergiga on kõik Ülikooli Teenijate Ühingu liikmed, mis ülikooli juures olewaist organisatsioonidest esimesena ühines Tartu Töölisühingute Keskliiduga.

Sotsialistlik töösangar W. A. Degtjarew

Tuula iseõppinud lukusepa filmapaistwad saawutised relwamudelite konstruktsiooni alal

See oli pakasesel talwepäewal 1940. aastal. Nõukogude rahwa sangarlikud pojad — punaarmee mehised wõitlejad ja juhid purustasid Mannerheimi liini raudbetoonist ja terasest kindlustusi. Tonnide wiisi surmatoowat tina langes walgesoomlasile nii õhust kui maapinnalt. Lakkamatult töötasid lennukeil, tankidel ja wõitlejate kätes „DP“ tüüpi automaatkuulipildujad, millised konstrueeritud leidur Wassili Aleksejewitsh Degtjarewi poolt. Ühes teiste relwaliikidega jagasid need waenlasele hävitawaid lööke.

21. augustil awaldati kõigis Nõukogude Liidu ajalehtedes NSWL-u Ülemnõukogu presiidiumi ukaas W. A. Degtjarewile sotsialistliku töösangari nimetuse andmise kohta tema filmapaistwate teenete eest uute ja eriti tähtsate relwamudelite leiutamise ja konstrueerimise alal.

Wassili Aleksejewitsh Degtjarewi elu on ilmekas näide pinewast loowtööst ja piiritust armastusest oma kodumaa wastu. Kümneid aastaid pühendas ta täiusliku automaatrelwa loomiseks. Ent kuni rewolutsioonini see andekas leidur-iseõppija ei saanud teostada oma tähelepanuwäärisaid ja wiljakaid plaane.

Alles nõukogude walitsuse ajla, ütleb W. A. Degtjarew, mina, lihtne iseõppinud lukusepp, sain kasutada täielikult oma leidurialgatust, sain teostada oma kauased unistused ja wõisin anda woli oma loowale hoogjusele.

Eriti filmapaistwalt arenes W. A. Degtjarewi andekus kodusõja algamisega. Sel legendaarsel ajal punaarmeelased wõitsid waenlase, kes oli relwastatud meist kümme korda paremini ja warustatud wiimase mudeli kuulipildujaiga. Siis leidur otsustas luua uue relwa, mis teeks punase jalawäe kõige wõimsamaks maailmas. Kuude wiisi Wassili Aleksejewitsh töötas puhkamata, püüdes anda oma kodumaale uut, wõimsamat relwatüüpi. Suurt abi osutasid talle selles seltsimehed Worozhilow ja Budennõi.

Uut kuulipildujat proowis seltsimees Budennõi. Tema laskis esimesed 25 kuuli ja kõik need sattusid märklaua keskkohta. Automaat töötas oiwaliselt.

Korduwaiks katseiks sõitis polügoonile ka sms Woroshilow. Ta soowis isiklikult tutwuda Nõukogude uue automaatrelwa tegewusega. Sms Woroshilow laskus maha ja sihtis. Kajasid paugud, kõik kuulid sattusid märklaua keskele.

„Wäga hea,“ kiitis rahwakomissar kuulipildujat ja surus tänulikult leiduri kätt.

1927. aastal wõeti W. A. Degtjarewi käsikuulipilduja punaarmee relwastuse hulka ja „DP“ on kujunenud punaarmeelastele armastatud relwaks. Ta omadused on imestuswäärsed; kuulipilduja on kerge, lihtne käsitada ja kindel wõitluses. Tuula lukusepp, kelles leegitses ainupärane, Nõukogude patrioodile omane soow — teenida armastatud kodumaad kõigi oma wõimetega, awaldab selle kuulipilduja konstruktsioonis oma andekuse suurust. (TASS).

50-protsendilise raudtee-hinnaalandusega Tallinna näitusele

Raudteel korraldatakse 50-prots. hinnaalandusega sõidud Tallinna põllumajanduse näitusele järgmiselt

Tartust ja wahejaamadest Tamsaluni. Tartust minek 1. sept. kl. 6.20, Kärknast 6.36, Tabiwerest 6.53, Kaarepereſt 7.11, Jõgewalt 7.31, Pedjast 7.46, Wägewalt 8.01, Rakkest 8.15, Kiltsist 8.37, Tamsalust 8.51 ja jõuab Tallinna kell 10.53.

Tagasi: Tallinnast minek 1. sept. kl. 19.45, jõuab Tamsallu 21.58, Jõgewale 23.10 ja Tartu kl. 0.35. Peatub Tamsalu—Tartu wahel kõigis jaamades.

Narwast ja wahejaamadest Waekülani. Narwast minek 1. sept. kl. 5.15 ja edasi Tallinnani makswas sõiduplaanis ettenähtud rg. nr. 22 plaani järgi. Wõtab hinnaalandusega sõitjaid Narwast Waekülani.

Tagasi: Tallinnast minek 1. sept. kl. 20.15, jõuab Sonda 23.50, Kohtla 0.36, Jõhwi 1.00 ja Narwa 2.13. Peatub Tapa—Narwa wahel kõigis jaamades.

Rakwerest ja Kadrinast. Rakwerest minek 1. sept. kl. 5.35, Kadrinast 5.56, jõuab Tallinna kl. 9.36.

Tagasi: Tallinnast minek 1. sept. kl. 20.15, jõuab Kadrina 22.30 ja Rakwerre 22.53.

Tapalt ja wahejaamadest Lagedini. Tapalt minek 1. sept. kl. 6.25, Lehtsest 6.40, Jõnedalt 6.57, Aegwiidu 7.14, Mustjõe 7.32, Kehra 7.53, Raasiku 8.16, Arukülast 8.29, Lagedilt 9.05, jõuab Tallinna 9.36.

Tagasi: Tallinnast minek 1. sept. kl. 18.40, jõuab Lagedile 19.14, Kehra 19.58, Aegwiitu 20.27 ja Tapale 21.06. Peatub kõigis wahejaamades.

Haapsalust ja wahejaamadest kuni Saueni. Haapsalust minek 1. sept. kl. 6.00, Taeblast 6.21, Paliwerest 6.41, Ristilt 7.05, Ellamaalt 7.25, Turbast 7.35, Riisiperest 7.49, Laitsest 8.06, Wajalemmast 8.20, Keilast 8.46, Saueli 9.02, jõuab Tallinna 9.40.

Tagasi: Tallinnast minek 1. sept. kell 18.35, jõuab Keila 19.30, Riisiperre 20.25, Ristile 21.09 ja Haapsallu 22.15. Peatub kõigis wahejaamades.

Mõisaküla—Siniallikur wahelistest jaamadest. 1. sept. koos reisirongiga nr. 12.

Tagasi: Tallinn-Sadamast 1. sept. kell 23.00.

Wiljandi—Käru wahelistest ja Paide liini jaamadest. 1. sept. koos reisirongiga nr. 12.

Tagasi: Tallinn-Sadamast 1. sept. kell 19.20, jõuab Türile 22.44 ja Wiljandi kl. 0.45.

Pärnust Keawa—Wändra wahelistest jaamadest: 1. sept. koos reisirongiga nr. 212.

Tagasi: Tallinn-Sadamast 1. sept. kell 18.40, jõuab Lelle 21.14, Wiluwerre 22.33 ja Pärnu 0.22.

Wirtsu—Raiküla wahelistest jaamadest. 1. sept. rongi nr. 312 plaani järgi.

Tagasi: Tallinn-Sadamast 1. sept. kell 19.40 ja edasi rg. 33 plaani järgi.

Rapla—Saku wahejaamadest. 1. sept. rongi nr. 12 plaani järgi.

Tagasi: Tall.-Sad. 1. sept. kl. 19.40 ja edasi rg. 33 plaani järgi.

Esna—Wajangu wahelistest jaamadest 1. sept. reisirongiga nr. 401.

Tagasi: Tallinnast 1. sept. kell 23.30.

Wõrust Petseri—Rebase wahelistest jaamadest 31. aug. reisirongiga nr. 54.

Tagasi: Tallinnast 1. sept. kell 23.30.

Walga—Nõo wahelistest jaamadest 31. aug. reisirongiga nr. 14.

Tagasi: Tallinnast 1. sept. kell 23.30.

Näitust „Pilte ja dokumente ENSW sünni päewilt“ külastatakse elawa huwiga

Tallinnas Kunstihoones awatud näitust, kus esitatakse dokumente ja üleswõtteid ENS Wabariigi sünni päewilt ja Riigiwolikogu delegatsiooni külaskäigult Moskwasse, külastatakse endiselt elawalt. Eile peale lõunat külastas näitust rohkesti tööliskonna ekskursioone ning üksikuid gruppe käitistest, kes põhjalikult tutwusid wäljapanekutega.

Kohal wiibis ka mitmeid meie poliitilisi tegelasi, kes andsid töötawale rahwale seletusi wäljapanekute kohta. Nii näiteks wiibis näitusel hariduse rahwakomissar Nigol Andresen, kes koos „Ilmarise“ käitise ekskursioonega liikus wäljapanekute ees ning andis töölistele seletusi peamiselt Moskwa külaskäiku käsitlewate üleswõtete kohta.

Erilist huwi tundsid näituse külastajad üleswõtete kohta, mis käsitlesid ENSW wastuwõtmist Ülemnõukogus ja Eesti delegaatide esinemisi.

Nimetatud näitus läheb ka nädalasele ringreisile suuremaisse keskustesse.

Karu kimbutas karjast

Wiru suuremate metsade südames — Tudu läheduses juhtus Udriku metsas järjekordne karu külaskäik karjale, mis tõi kaasa suuri sekeldusi ja hirmu, kuid jäi kahju tekitamata. Metsas wiibis kohaliku metsawahi karjaga noor karjapoiss, kes järsku kuulis metsast okste praksumist ja warsti märkas karjale lähenewat suurt karu.

Julge poiss esialgu ässitas karjakoera karule kallale, mille juures mesikäpa tähelepanu pöördus loomadest eemale. Warsti aga märkas poiss, et karu läheneb nüüd sootuks temale, ise ähwardawalt mõmisedes. Poiss koos koeraga jooksis metsast koju, jättes karja mesikäpa walwe alla. Metsawahi talust mindi seejärel ühiselt metsa tagasi. Loomad olid kõik pääsenud karu käest tarwelt, kuid sigemale teise hommikuni otsiti mööda metsa laialijooksnud loomi taga, kuni kari jälle saadi kokku.

Suurem murdwargus Kiltsis

Rakwere kriminaalpolitseile teatati kolmapäewal, et Kiltsis on aset leidnud öö wastu kolmapäewa suurem murdwargus. Murdwargad olid tunginud sisse Kiltsi Tarwitajate Ühisusse ja wiinud sealt ära mitmesugust kaupa, mille hulgas oli rohkesti jalanõusid. Kui suurel hulgal kaupa langes murdwarastele saagiks, seda asusid selgitama energiliselt Rakwere kriminaalpolitsei ametnikud.

Kometimäng Jõhwi metsas

A.-S. „Magna“ salapärane rauapuurimine. Millised olid saladusse jäetud uurimistöö tulemused. Ajakirjandus „löödi tummaks“

1937. aasta kewadel alustati Jõhwi lähedal metsas Jõhwi—Toila maantee juures rauapuurimistöödega, milliste juhiks oli inj. Differt. Tööde teostajaks oli a.-ş. „Magna“, kuhu kuulus terwe hulk kapitaliste, eesotsas Eeriku jt.

Uurimistööde wastu tunti meil üldist huwi, kuid millegipärast keelas K. Eenpalu oma käsilaste kaudu küsimuse käsitlemise ajakirjanduses ja kogu lugu lõppes awalikkuse silmis sellega, et „Eus Eesti“ tõi wägewa teate rauamaagi leidmise kohta.

Mis edasi sündis, see on jäänud tänapäewani teadmatuks. Küsimuse wastu walitseb nüüd aga weel suurem huwi kui waremalt, sest meie töötawad ringkonnad tahawad lõpuks saada teada, mida õieti Jõhwi metsas tehti. Enam ei saa keegi tulla wälja wabandusega, et „rööwkapitali eemalehoidmisels on wajalik täielik saladus kogu puurimistöö juhtes“, nagu üteldi ajakirjanikkudele eelmise walitsuse propagandajuhtide poolt. Oleks huwitaw selgitada, kas ja kui palju rahwa raha läks läbi a.-ş. „Magna“ sildi all, wõi andis uurimine siiski mingisuguseid tagajärgi.

Jõhwi metsas toimunud rauamaagi uurimine kujunes tõsiseks ja täielikuks Eenpalu walitsusewõimu ülesnäitamiseks — selles wõis weenduda igaüks, kes wõttis waewaks teha matka puurimispaigale. Juba suurel Jõhwi—Toila maanteel oli üles seatud suur tahwel keeluga: „Puurimistööde paigale wõõrastel lähenemine keelatud!“ Kui mõni kangem siiski wõttis siidame rindu ja marssis mööda wesist maad ja kännujuurikaid töökohale, meetrit 200—300 teest eemale, siis wõis ta olla kindel, et warsti läheneb mõni asjamees ja ajab jultunud keelurikkuja karmilt eemale. Kõik, mis sündis metsas, toimus täieliku saladuskatte all ning räägiti, et rauapuurimistööle wõetud töölised pidid andma waikimiskohustuse. Igatahes nendegi kaudu ei „tilkunud sõnakestki läbi“, räägimata muudest tegelastest.

Awalikkus sai teada, et a.-ş. „Magna“ oli rauapuurimise piirkonda wõtnud endale esialgu umbes 3500 ha suuruse kontsessiooni, kuid hiljem olewat seda ala weelgi suurendatud. Kogu wahemaa Toila jaamast Oru jaamani oli antud tulewase rauakaewanduse piirkonda. Edasi ulatus piir Woka jõesuu juurest kuni rannikuni.

Puurimist teostati esialgu ühe puuraugu rajamisega. Teadaolewatel andmetel ulatus puurauk kuni ca 250 meetrini ja sealjuures olewat leitud rauamaaki märgatawal hulgal. Oli seal tegelikult rauamaagi leidmisega, kuidas oli, kuid millegipärast näis tekkiwat järsk pöörde kogu töötäiguş kui ka selle juhtimises. Kui esialgul oli Jõhwis kogu ettewõtte ainujuhiks inj. Differt, siis ootamatult asus Jõhwi aktsiaseltsi juhatuse liige ja üks peaosanikke — Eerik, kes wõttis wähemalt järelewalwelises osas juhtimise enda kätte. Seda sündmust tähistas weelgi tugewama saladuskatte tõmbamine kogu tööle: inj. Differt keeldus igasuguste seletuste andmisest ajakirjandusele ja Eerik omalt poolt rõhutas, et

kui üldse awalikkus midagi saab teada, siis ainult riikliku propagandatalituse kaudu.

Propagandatalitus aga waikis, nagu ikka, kui küsimus puudutas mõnda rahwast tõesti huwitawat küsimust. Wõimalik, et propagandatalitusel ei jätkunud aega niisuguste küsimuste wastu huwi tundmiseks. Igatahes rauamaagi küsimus waibus pikapeale täielikult.

Wahepeal saadi teada, et töö juures juhtus äpardus:

oli murdunud suur teemantpuur,

millega teostati puurimist. See asjaolu tõi waheaja uurimistööle, kuid hiljem olewat jälle kõik jätkunud korrapäraselt. Milline oli aga tõeline olukord, seda oli eemalseisjail wõimatu umbkaudseltki kindlaks teha. Liikusid kuulduised, et tööde teostamiseks määratud miljonid olnud lõpul ning siis täiendatud põhikapitali riigilt saadud summadega. Hiljem lewisid kuulduised, et inj. Differt olewat kolid kokku pakkinud ja Eestist lahkunud. Küsimuse wastu tunti üldist huwi, ametlikult aga waigiti iga tühisemagi pisiasja üle, nii polnud ime, et üks kuulujutt teise järgi käsitles Jõhwi metsa kometimänguga seotud küsimusi.

Igatahes üks oli selge: töö teostamine läks maksma miljoneid sente ja kust see raha wõeti, seegi ei tarwitsenud olla kellelegi mõistatuseks. Nüüd on ehk hilja Jõhwi tööde tõelisi tulemusi selgitada, kuid ei tohiks unustada ühte puhtteaduslikku asja: kogu puurimistöö wältel wõeti puuraugust pinnaproowe ning niüid tuleks need päästa häwinemisest (kui proowikastid on üldse weel järel).

Puurimispaik on huwitaw ka puhteaduslikust küljest, sest sealt wõime leida sügawama pinnakihituste läbilõike kogu Eestis. Waremalt meil nii sügawat puurauku pole tehtud ja „Magna“ puurimistööl oli wähemalt see hea omadus, et seal kogu tööaja kestel pidewalt jälgiti kihituste muutumist ja wõeti ka wastawad proowid. Selle kohased kihiproowid asetati kastikesse, kuhu märgiti ka kihi täpne paksus. Kuhu jäid proowikastid, see on samuti jäänud teadmatuks. Igatahes wäga wähe on lootusi, et need anti edasi ülikoolile, nagu seda tööde kestel kinnitati.

Kuigi rauamaagi uurimisest on möödunud juba aastaid, siiski ehk suudetakse weel selgitada „Magna“ saladus ja awalikkus saab ehk sellegi küsimuse suhtes lõpuks selguse.

E. T.

Komisjonid otsustawad wedelworstitalude lõpliku saatuse

Maata ja wähese maaga talupregade maaga warustamise Tartu maakonna komitee korralduisel saadeti eile maakonda 2 komisjoni, kelle ülesandeks on nn. „wedelworsti“-talude kontrollimine. Kumbki komisjon koosneb 3-st liikmest: maata ja wähese maaga talupoegade maaga warustamise Tartu maakonna komitee ja wallakomitee esindajast ning asjatundjast. Komisjonide wäljasaatmise põhjustasid rohked protestid, mis esitati wedelworstitaludeks tunnistatud talude omanikelt wallakomiteede sellekohaste otsuste wastu. Esialgsete kokkuwõtete kohaselt on wedelworstitalusid Tartumaal 200, kusjuures nad jagunewad wõrdlemisi ühtlaselt üle kogu maakonna.

Pärnumaale üheaastasi täienduskoole

Pärnu maawalitsus esitas haridusministeeriumile kinnitamiseks üheaastaste üldhariduslikkude täienduskoolide wõrgu kawa Pärnumaal. Sedamööda on wõimalik eelseiswaks õppeaastaks awada Pärnumaal 12 täienduskooli. Üheaastased üldhariduslikud täienduskoolid awatakse suuremates kooliringkondades nagu Ares, Audrus, Pärnu-Jaagupis, Häädemeestel, Laiksaares, Leele-Hiiekõnnus, Orajõel, Tõstamaal, Mõisakülas ja Kilingi-Nõmmel. Abjas tuleb uue awatawa keskkooli juurde esimene klass, mis asendab algkooli 7. klassi, ja Wändra keskkooli juures kutsutakse ellu põllumajanduslikku laadi eriklass.

Tartu teatel

Tartu Töölisühingute Keskliit uutes ruumides

Tänasest alates asub Tartu Töölisühingute Keskliit uutes ruumides — endisele kaitseliidule ehitatud majas, Postijaama platsil. Tartu Töölisühingute Keskliidu asjaajamistunnid on igal tööpäewal kella 9—11-ni ja kella 17—20-ni. Töölisühingute Keskliidu juhatuse ametiruumid asuwad maja teisel korral. Kõikidele ametiühingutele on määratud oma kindlad ruumid. Ametiühingud, kes soowiwad uutesse ruumidesse kolida, peawad sellest enne Keskliidu juhatusele teatama.

Uute ruumide kättesaamisega on awanenud Tartu Töölisühingute Keskliidul ja kõikidel tema juurde kuuluwatel ühingutel awanad tegutsemiswõimalused, kuna ruumide suhtes ei ole uues majas enam kitsikust.

Terwishoiutööliste Ametiühingu Tartu osakond asub tänasest alates uues Kompartei Majas (Riia tänawapoolses tiiwas 2. korral) Postijaama platsil. Asjaajamistunnid endiselt K. 9—12 ja 14—19.

Komnoorte koosolekult

Komnoorte järjekordne üldkoosolek toimus Aia 46 asuwas ülikoolis suures ringauditooriumis, kus umbes 500-le komnoorele referaadiga esines sms W. Kosenkranius.

Referent mainis oma ettekandes kapitalistliku maailmakorra üle kokkuwõetult järgmist:

„Kapitalism, olles üheks wajaliseks järguks inimkonna tootmisjõudude arenguks, on jõudmas oma wiimasesse, surmaelisesse järku. Kapitalistlik süsteem on wõimetu ära kasutama määratu suuri töötatööliste armeesid, misjugused loowad jõud lähewad inimkonnale jääwalt laduma. Samuti ei saa kapitalistlik süsteem wõimaldada waba rahwaharidust, kuna haritud tööjõudude pealekasw tähendaks tööproduktsiooni tõusu, misjugust tuleb igal juhul piirata. Wähe sellest: eelmise suure majanduskriisi aastail 1929—1933 häwitati tohutul hulgal ka walmisprodukte, Austrias lasti sihiteadlikult õhku isegi suured tehased koos sisseseadetega. Sellest kõigest järeldub, et kapitalism, mis oma algaastatel oli eduliseks teguriks, takistab nüüd inimkonna waba arengut ja loowwõimete kasutamist. Kuid on samuti selge, et kapitalism elab oma wiimases perioodis ja et ta warem-hiljem astub teelt kõrwale uue, inimkonna kõiki loowjõude rakendawa majandussüsteemi — sotsialismi ees!

Kõne lõppedes, mis wõeti wastu elawa aplausiga, teatas ühingu sekr. Swerdlow, et sms Kosenkranius, waatamata oma suurtele ülesannete hulgale, on nõus siiski igal üldkoosolekul esinema wastawa, ühte üldtsüklisse kuuluwa ettekandega.

Edasi teatas sekretär sms M. Swerdlow Komitee poolt wastu wõetud otsustest. Liikmete ja liikmekandidaatide wastuwõtu alal hakkab kehtima uus kord, mille aluseks on wõetud Üleliidulise Komsomoli põhikiri. Liikmekandidaadiks saab noor, kel on ühe Kompartei liikme wõi kahe komnoore soowitused. Olles 6 kuud liikmekandidaat, ilma et oleks ette tulnud mingisuguseid kõrwalekaldumisi komnoorte distsipliinist ja ideoloogiast, saab ta automaatselt liikmeks. Täieliku wastutust kandidaadi eest kannab aga soowitaja.

Edasi teatati, et iga seltsimees ja seltsiline on kohustatud osa wõtma ajalehtede arutamise gruppidest. Iga teadaanne on ühingu ruumes üleweal kolm päewa enne ürituse algust ja keegi pole õigustatud oma ringist ära jääma tööaja mitteteadmise ettekäändel.

Üldkoosolek lõppes Internatsionaaliga.

Komnoortele

ENNÜ Tartu osakonna seltsimeestel

toimub koosolek täna kell 18 Komnoorte Majas, millest osawõtt kõikidel seltsimeestel kohustuslik.

Samas toimub kell 19 koosolek seltsilistele,

millest osawõtt kõikidel seltsilistel samuti kohustuslik.

Komnoorte üleskutse Tartu keskkoolinoortele ja õpetajatele

Eelseiswa 26. rahwuswahelise noortepäewa puhul on saatnud ENNÜ Tartu osakond

üleskutse Tartu keskkoolide õpilastele ja õpetajatele,

paludes kõiki Tartus wiibiwaid keskkoolinoori ja õpetajaid koguneda täna, 30. aug. oma koolide ruumidesse õpilaste üldkoosolekutele. Koosolekute pidamise kohad on:

1. keskkoolil — Riia 111.

2. keskkoolil (end. Tartu Tütarlaste Gümn.), Kalewi 1.

3. ja 4. keskkoolil (end. ENKS tütarlaste gümn. ja H. Treffneri gümn. ja keskk.) end. H. Treffneri g., Rüütli t.

5. keskkoolil (end. Kolledžh) Magasini 5.

6. keskkoolil (end. kaubanduskoolil) Karlowa mõisa.

7. keskkoolil (end. wene gümn.) Peeter-Põllu 16.

Koosolekud algawad kõikides koolides, wälja arwatud 6. keskkool, kell 17, 6. keskkoolil toimub koosolek kell 14. t

Täna pioneeride lauluharjutus

ENNÜ Tartu osakonna pioneeride järjekordne lauluharjutus toimub täna kell 10 hommikul Komnoorte Majas. Lauluharjutusest osawõtt kõikidel pioneeridel kohustuslik.

Kõik noored pioneerideks

Registreerimine iga päew

Eelseiswa noortepäewa puhul on pöördunud ENNÜ Tartu osakonna pioneerid üleskutsega Tartu noorte poole wanusega kuni 15 aastat, et noored, kes soowiwad pioneeridega ühistes ridades osa wõtta noortepäewa pidustustest, end registreerikksid pioneerideks. Pioneeride registreerimine toimub iga päew kella 10—12-ni Komnoorte Majas, J. Kuperjanowi tänawal.

Kõik riigi- ja omawalitsusasutuste töölised ja teenijad koondugu oma ametiühingusse

21. juuniga on kadunud kõik müürid tööliste ja haritlaskonna wahelt, mis kodanlus enam kui kahekümne aasta jooksul on meie wahele ehitanud. On alanud uus aeg, kus iga töötawa rahwa liige wõib olla kasulik riigile uue sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisel. Tööliste ja haritlaskonna wahel ei tohi olla mingeid huwide lahkuminekuid, sest uues ühiskonnas kuuluwad mõlemad töötawa rahwa ridadesse. Nüüd on töötaw rahwas wõtnud riigi juhtimise enda kätte. On kaotatud klassiwahed ja ühe inimese ekspluateerimine teise poolt, millega on muutunud ka ametiühingute ülesanded. Kapitalistlikus ühiskonnas tuli töölistel wõidelda plutokraatliku kurnamise wastu, kuna nüüd need ülesanded on kadunud. Uus kord näeb ametiühingutes peale otsekoheste ülesannete ka kaswatuslike ülesannete täitmist, selleks et anda oma ridadesse riigile ustawaid ja teadlikke kodanikke. Riigi- ja omawalitsusasutiste töölised ja teenijad, koonduge kõik oma ametiühingusse, et Kommunistliku Partei juhtimisel õppida riigi- ja majanduselu juhtimist.

Riigi- ja omawalitsusasutiste tööliste ja teenijate ametiühingusse kuuluwad: riigi- ja omawalitsusasutiste ametnikud, agronoomid, maamõõtjad, tehnikud, statistikud, adwokaadid, kohtuteenijad, posti-telegraafi, ringhäälingu jne. töölised ja teenijad.

Riigi- ja omawalitsusasutiste tööliste ja teenijate ametiühingu Tartu osakonna juhatuse kõnetunnid on igal tööpäewal, wälja arwatud laupäewal, kella 19—21 Töölismajas, Tähe tän. 40.

Juhatus.

Maksukohustused tuleb õigeaegselt täita

Tartu linnawalitsuse rahandusosakonna poolt juhitakse kodanikkude tähelepanu sellele, et linna heaks maksetawad maksud tulewad tasuda tähtaegadeks. Kogukonnamaksu tasumise tähtaeg möödus juba 1. augustil, milliseks ajaks tasus kogukonnamaksu ainult 14.500 tartlast. Augustikuu jooksul on kogukonnamaksu tasunud weel 3000 tartlast, mistõttu maksu tasunud kodanikkude üldarw on tõusnud 17.500 peale. Maksukohuslaste üldarwu arwestades on kogukonnamaksu senini tasunud ära ainult 57% maksukohuslastest, kuna 43 protsendil maksukohuslastest on kogukonnamaks tasumata.

Nendel kodanikel, kellel kogukonnamaksud on tasumata, tuleb rutata maksu tasumisega, sest muutunud olukorras on linna sissetulekute korrapärasel laekumisel suur tähtsus. Sama tuleb pidada silmas ka neil kodanikkudel, kelledel maksuwõlad tasumata eelmiste aastate eest.

Praegu on linnawalitsuse rahandusosakonnal käsil maksu tasunud kodanikkude nimekirjade kontrollimine ja selle töö lõppedes asutakse tasumata maksude sissenõudmisele. Kodanikkude huwides on otstarbekohasem, kui nad oma kohustused linnakassa wastu õiendaksid õigeaegselt.

2 naiskutsekooli Tartus

Hariduse Rahwakomissariaadi Kutseoskuse Osakond on Tartu linnakoolivalitsusele teatanud, et Tartus on lubatud awada Sihtasutise „Tartu Naisseltsi Kutsekooli“ asemel „Tartu Kodumajanduskool“, kus õppeaeg wältab 2 aastat. Kooli ülalpidajaks on Tartu linnaomawalitsus.

Endise „Tartu Naisühingu Kutsekooli“ asemel tuleb awamisele tööstuslik naiskutsekool nimetusega „Tartu Naiskutsekool“. Tähendatud koolis on kolmeaastase õppeajaga rõiwaõmblemise, kangakudumise ja keraamika osakonnad ning kaheaastase õppeajaga tikandusosakond. Kooli ülalpidajaks on Tartu linnaomawalitsus.

Linna 14. algkooli juhatajaks A. Ünt

Tartu linna 14. algkooli juhatajaks on walitud Anton Ünt. Anton Ünt on 1925. aastast alates töötanud õpetajana Rõngu algkoolis. A. Ünt on sündinud 26. juunil 1905. a. Wiljandimaal Wõisiku wallas Meleski klaasiwabriku töölise pojana. Ta on lõpetanud seminari.

Tartusse weel üks algkool

Tartu linnawalitsuse otsusega on otsustatud awada Tartus linna 17. algkool juudi rahwusest elanikkude laste algharidusе nõuete rahuldamiseks. Uues algkoolis oleks 2,5 klassikomplekti. Õpilaste arwu wähenemise korral tuleb uuesti otsustamisele selle algkooli klassikomplektide arw.

Med. welskrite koosolek

Med. welskrite informatsioonikoosolek peetakse 30. augustil s. a. kell 19 Terwishoiu osak. Gildi 8. Ilmuda neil, kes soowiwad Tartus täienduskursusist osa wõtta.

„Postimehe“ perel oli koosolek

Käitise töölistele paremustabelid

E. K.-ü. „Postimehe“ käitise, toimetuse, kontori ja raamatukauplusе perel oli neljapäewal toimetuse ruumes ühine koosolek. Koosoleku awas käitise komissar E. Roorand.

Selgitawa sõnawõtuga esines peatoimetaja sms M. Laosson, kes oma sõnawõtus andis tõhusa ülewaate ENSW uuest Konstitutsioonist. Peatoimetaja tähendas, et endine Põhiseadus, mis oli antud kapitalistliku klike huwides, ei arwestanud töötawate laiade hulkadega. Kõneleja kriipsutas eriti alla neid suuri erinewusi nüüdse sotsialistliku Põhiseaduse ja endise kapitalistliku klike poolt wäljatöötatud põhiseaduste wahel. Uus Põhiseadus tähendab sisulist murrangut. Organiseeritud tööliskonnal oli walusaid kogemusi endiste kapitalistlikude põhiseaduste poolt lubatud wabaduste suhtes ja enamik selles antud lubadusi olid paberlikud ja mida paragrahwi üks osa lubas, seda teine osa piiras. Kui aga sotsialistlik Põhiseadus midagi lubab, siis on see ka kõigiti garanteeritud. Iga kodaniku kohuseks on suhtuda täie tõsidusega uude Põhiseadusse, seda üksikasjalikult tundma õppida ja süweneda uue Põhiseaduse üldistesse põhimõtetesse.

Järgnewal sõnawõtul käitise komissar E. Roorand märkis, et on awanemas nusi töötingimusi ja nende täitmiseks tuleb kõikidel stahhanowlikult tööle asuda. Käitises sentakse töölistele sisse paremustabelid ja paremale töötajale on õigus nendel, kes on paremad. Selline lonkaw tööjõusüsteem, mis oli omane kapitalistlikule korrale, kaob, sotsialistlik süsteem ei tunne sarnast.

Weel teatas komissar Roorand, et on käimas eeltööd oma seinalehe wäljaandm., kus peegeldub kogu käitise elu ja tegewus. Lähemal ajal tulewad korraldamisele wene keele kursused nii algajatele kui ka edasijõudnutele. Samuti on korraldusel mitmesuguseid selgitawaid loenguid. Igaühe kohuseks on wõtta hoogsalt osa praegu käimasolewast kõige suuremast üleehitustööst.

Mõlematele kõnelejatele awaldati korduwalt kiitust. ühine selgituskoosolek lõppes hoogsa Internatsionaaliga.

Koosolek Ühing „Eesti Lihaeksport“ Tartu eksporttapamajas

Kolmapäewal korraldas Tartu eksporttapamaja komissar sms Wladimir Kikas selgituskoosoleku, kus selgitati töölistele uut Konstitutsiooni. Tööstusruum, kus koosolek peeti, oli ehitud punaste wõitluslippudega ja loosungitega: „Töötame töötada stahhanowlikult!“ — „Elagu NSWL!“ Koosoleku juhatuse laua taga oli suur punane wiisnurk, mille peal sirp-haamer.

Koosoleku awas töölisnõukogu esimees sms E. Umal, mainides lühidalt neid hüwesid, mida wõimaldab meile uus Põhiseadus. Ta pakub meile tõelist wabadust ja ühehõiguslust.

Kompartei esindaja sms Pillau pidas sisuka referaadi uuest Konstitutsioonist. Sms Pillau kõne lõppedes tekkisid kestwad aplausid. Koosolijate nõod särasid waimustusest, sest nüüd sai kõigile selgeks, et ainult meie uus, s. o. stalinlik Konstitutsioon annab meile tõelised inimõigused. Õigused tööle, töötasule ja haridusele. Aplauside kestel tänas kom. W. Kikas sms Pillaud tema sisuka kõne ja selgituse eest. Töölisnõukogu esimees sms E. Umal ütles lõppsõnas, et peame uhked ja õnnelikud olema, et meie saame elada Stalini päikese paistel, s. o. Stalini Konstitutsiooni järgi. Mobiliseerime selleks kõik jõud, et warsti ulekisime esirinnas oma tööküse, hariduse ja muil aladel suures Rõnk. Liidu rahwaste peres.

Selle järel wõeti wastu resolutsioon, kus lasti elada ENSW rahwakomissariaate ja Kompartei. Koosoleku lõpul lauldi Internatsionaali.

Lellepi käitises selgitati Põhiseadust

Lellepi metalliwabriku käitise töölistel oli koosolek neljapäewal. Koosolekul esines pikema sõnawõtuga käitise komissar sms A. Tuuling, kes toonitas, et töötawa rahwa poolt walitud rahwaesindus on teinud rea ajaloolise tähtsusega otsuseid. On murtud kodanluse poliitiline ja majanduslik wõim.

Suure tähtsusega on 25. augustil Riigiwolikogu poolt wastu wõetud ENSW Konstitutsioon, mis on loonud tegelikud wõimalused sotsialismi teostamiseks. Komissar A. Tuuling luges koosolijatele ette uue Põhiseaduse tähtsamaid peatükke. Oma ettekannet lõpetades märkis kõneleja, et alles nüüd on töötawal rahwal tegelikult wabadus ja wõim ja töötaw rahwas läheb wastu paremale tulewikule.

Komissari ettepanekul otsustati muuta käitise nimi, kuna endise omanikuga on seotud palju halbu mälestusi. Sobiwa nime waltmiseks waliti komisjon, kes esitab nime üldkoosolekule wastuwõtmiseks. Koosolek, mis oli wõrblemisi sõnawõturohke, lõppes Internatsionaaliga. Koosoleku lõpul wõeti wastu ajakirja „Wiisnurga“ tellimisi. Nut ajakirja tellib praegu kogu käitise perc.

Õppeasutiste Teenijate Kutseühingule uus juhatus

Eile õhtul oli Õppeasutuste Teenijate kutseühingu erakorraline peakoosolek 5. algkooli ruumes, Kalewi tän.

Koosolekul kõneles sms Ristimägi Tartu Töölisühingute Keskliidust, andes oma kõnes ülewaate sellest, mis on juba ENS Wabariigis sgawutatud ja mis tuleb weel saawutada.

Kuna wana juhatus oli esitanud lahkumisсoowi, siis waliti ühingule uus juhatus. Uue juhatuse esimeheks waliti sms E. Peri, abiks — sms Kangur, kirjatoimetajaks — sms Pääri, abiks — sms Kolt, kassiiriks — sms Parm, abiks — sms Wahi. Ametita juhatuse liikmeks waliti sms Jürimäe. Ka waliti peetoimkond, kelle hooleks jääb pidude korraldamine.

Läbirääkimistel leiti, et ühingu liikmetel tuleb õppida selgeks Internatsionaal, sest weel paljud seda ei oska. Laupäewal peetakse esimene lauluharjutus, mida juhatab sms Allik.

„Estonia“ willawabriku tööliste wälkmiiting

Neljapäewal peeti „Estonia“ willawabriku tööliste wälkmiiting käitise ruumes, Riia tän. 3. Koosoleku awas käitise komissar sms Keiss, andes sõna Kompartei esindajale sms Wäänile, kes esines selgitawa kõnega uuest stalinlikust Konstitutsioonist. Asjalikku selgitust kuulati huwiga ja aplodeeriti waimustatult. Wõeti wastu ühel häälel resolutsioon, milles terwitati ENSW ülemnõukogu ja tema Presiidiumi, samuti Rahwakomissaride Nõukogu, ühtlasi lasti elada Eestimaa Kommunistlikku Parteid ja rahwaste juhti sms Stalinit!

Tunniline koosolek lõppes Internatsionaali laulmisega.

RO hoogsas töös

Riwi- ja sõjalise õppuse kõrwal ka kultuurilist tööd

RO Tartu liikmeskonnas käib täiel rindel hoogne tegewus ja ees on ootamas weelgi suuremad ülesanded. Kuna on juba wälja kujunenud kindel juhtkond, siis on saadud alustada mitmesuguse tegewusega ja õppustega. Praegu on käimas meeskonnale riwi- ja sõjawäeliste teadmiste andmine, mida juhatawad RO Tartu-Walga ringkonna juht E. Millert ja n.-ltn. J. Müller, kes juhiwad ka liikmeskonna kehalist kaswatust.

Peale selle tehakse liikmeskonnas ka kultuurilist selgitustööd ja selleks on moodustatud wastawad toimkonnad. On moodustatud kultuurtoimkond koosseisus Jõgi, Peedius, Waaks, Haug ja Nüpmann. Toimkond on astunud juba läbirääkimistesse heliloojatega, kes wõtaksid eneselе asutatawa meeskoori juhtimise. Läbirääkimisi on peetud heliloojate E. Tubina ja R. Ritsinguga. Praegu on juba moodustatud orkester, mida juhatab W. Tünder ja mis on juba alustanud pidewate harjutustega. RO liikmeskonna poliitilise kaswatuse eest hoolitseb poliitiline komitee, kuhu kuuluwad E. Millert, E. Parts ja J. Neuman. RO-l on kultuurilise kaswatustöö alal edaspidises tegewuskawas ette nähtud kõnekoori ajutamine ja kirjandusõhtute korraldamine, milleks soowiawaldusi on tulnud liikmeskonnalt eneselt.

Tähelepandawa ühisüritusena, millega RO Tartu liikmeskond tartlaste ette õieti esmakordselt ühise perena astub, on ette nähtud detsembrikuus „Wanemuise“ kontsertsaalis korraldataw eeskawaga pidu, millekawa täidakjid RO liikmed. Selleks alustatakse üsna peatselt intensiiwse ettewalmistusega, sest tahetakse anda oma esimesel esinemisel kõige parem. Kui aga detsembrits ettewalmistustega weel lõpule ei jõuta, siis korraldatakse see pidu jaanuaris.

Juba lähemal ajal hakkab RO muretsema ka oma talwise küttematerjali eest, milleks korraldatakse weoautodel ühine wäljasõit Tartu lähedasse metskonda, kus siis stahhanowliku wõistluse alusel moodustatud rühmitused püüawad oma auto kõige kiiremini täita kuiwanud puudest saadud küttematerjaliga. Peale küttematerjali kogumise oleks seal ette nähtud ka weel saager.

Suur huwi Tartu täienduskursuste wastu

Tartu linna ja Tartumaa õpetajate täienduskursustel jätkub töö täie hooga. Kommikuti toimuwad üldloengud marksismist-leninismist, Lenini ja Stalini elust, NSW Liidu Konstitutsioonist, rahwusküsimusest jne., kuna peale lõunat on lektor B. Prawdini loengud wene keelest.

Neljapäewal kõneles üldloengute sarjas Ülemnõukogu liige, peatoimetaja M. Laosson Eesti ajaloost, selgitades neid põhialuseid, millistest tuleb lähtuda praegu ajaloo õpetamisel ja üksikute ajajärkude selgitamisel. Lektor käsitles weel NSW Liidu Konstitutsiooni ja rahwusküsimust.

Täienduskursused kestawad 5 päewa ja lõpewad 1. septembril. Kursuste juhatajaks on koolijuhataja J. Parijõgi. Need on ühtlasi ka wiimasteks kursusteks Tartus enne algawat õppetöö. Juba järgmisel nädalal algawad järelekssamid ja mõte õpilaste wastuwõtmine koolidesse.

Tööbörsil ei ole igale alale töölisi anda

Tartu Tööbörsile on esitatud nõudmisi rea tööharude tööliste peale, millisеid nõudmisi ei ole aga suudetud rahuldada selle tõttu, et Tööbörsil neil tööaladel ei ole wabu töölisi registreeritud. Nõudmisi on praegu kodustöötawatele kingsseppadele, steppijatelepealisnahategijatele, willawabrikus kraasijaile, mehaanilistel telgedel töötawaile kangruile, matriitside walmistajaile — metallistidele ja peennahatöölistele (käckoti walmistajad), milliste tööalade töölisi Tööbörsil aga pakkuda ei ole.

Edasi on puudus maale nõutawaist naispõllutöölisist — karjusеist ja wiljakokkupanijaist.

Neid lihttöölisi, kes end registreerinud 28. augustini baasidesse tööle minekuks, palutakse ärasõiduks Saaremaale koguneda laupäewal kell 1 päewal Töölismajja.

Kammiwabriku „Estico“ koosolek

Neljapäewal peeti kammiwabrik „Esticos“ erakorraline peakoosolek. Koosoleku juhatajaks waliti sms Albert Päll. Sellele järgnes E. Kommunistliku Parteі esindaja sms Rich. Wääna kõne, kes andis ülewaatliku selgituse ENSW Konstitutsioonist. Kõne lõpul hüüti kolmekordne „elagu“ Konstitutsiooni algkuju loojale sms Stalinile.

Koosolekul wõeti wastu resolutsioon, milles terwitati ENSW ülemnõukogu ja tema Presiidiumi, samuti Rahwakomissaride Nõukogu ja lasti elada Eestimaa Kommunistlikku Parteid ja rahwaste juhti sms Stalinit.

Läbirääkimiste ofas puudutati mitmesuguseid küsimusi. Mun hulgas otsustati hääletamistulemusena kaotada tööliste läbiotsimine töölt lahkumisel.

Koosolek lõppes wõimsa Internatsionaaliga.

Elektri alal töötajad koonduwad ühisesse ametiühingusse

Neljapäewa õhtul toimus Tartus Elektrikute Ametiühingu Tartu osakonna, Eesti Üleriigilise Telefoni ja Telegraafi Liinitööliste ja Postiametkonna Tehnilise ala Teenijate Ühingu Tartu osakonna eelnduste ühine koosolek, mis oli kokku kutsutud elektrikute ametiühingu poolt. Koosoleku eesmärgiks oli organiseerida Tartu Elektrikute Ametiühingu Tartu osakonna alla kõik Lõuna-Eestis elektri alal töötawad töölised ja teenijad. See seisukoht saigi koosolekul kõigi elektritööliste üksmeelse poolehoiu osaliseks. Koosolijad tegid Elektrikute Ametiühingule ülesandeks Tartus ülelinnalise elektri alal töötawate tööliste ja teenijate koosolek kokku kutsuda, kus siis organiseerimisküsimus lõplikult otsustatakse. Elektrikute ametiühingusse kuulukšid tulewikus kõik elektrijõujaamades, raadio- ja elemenditööstustes, telefoni-, telegraafiasutistes, kinodes ja Tartu Telefoniwabrikus töötawad töölised ja teenijad.

Uue ametiühingu organiseerimiskomiteesse waliti: A. Kikerpill, J. Muuga, W. Kangro, L. Waino, A. Seresk ja A. Kangro.

Tartu Kommertskooli, Kaubandus-Ärinduskeskkooli ja Tartu 6. Keskkooli (end. 3. Prog. ja Reaalk.)

juhatus palub kõiki Tartus wiibiwaid mainitud koolide õpilasi koguneda reedel, 30. augustil kella 14-ks koolirruumesse informatsiooni saamiseks noortepäewast osawõtmise kohta.

ENSW Tartu Ülikooli Õppejõudude Ühingu

asjaajamistunnid on kuni edaspidise korraldusеni igal tööpäewal ülikooli peahoone lektooriumis kella 11—12. Seal wõetakse wastu ka liikmeksiid ja soowiawaldusi liikmeks astumiseks.

Juhatus

Tartu töölistel on wõimalik sõita Pärnu puhkusele

Weel on wõimalik sõita töölistel, kes üle 60 aasta wanad, puhkuseks Pärnu. Tartust sõita soowijaid registreeritakse Tartu Töölisühingute Keskliidus täna kella 17—20-ni, kuna juba laupäewal, 31. augustil on Tartust Pärnu puhkusele wäljasõit. Tartust on wõimalik sõita kuni 10 töölisel. Sõita soowijail tuleb aga silmas pidada seda, et nad peawad olema üle 60 aasta wanad. Samuti tuleb silmas pidada, et tänasest alates asub Tartu Töölisühingute Keskliit uutes ruumides — uues majas Postijaama platsil. Keskliitu sisseкäik on maja Riia tänawa poolsest küljest.

Düsenteeria waktsiinid tulid müügile

Eilsest alates ilmusid Tartu Linnaapteegis müügile düsenteeria waktsiinid. Haiguse wastu immuunsuse saawutamiseks kuulub igale kodanikule waktsiine üks portsjon, mis maksab ainult 30 senti. Teis es apteekides waktsiine müügil ei ole.

Komseid sünnipäewi

Juhan Lang, koolide peainspektor, sünd. 31. aug. 1888. a. Sootaga vallas Tartumaal.

Aleksander Antson, ajakirjanik ja kirjanik, sünd. 31. aug. 1899. aastal Pihtla vallas Saaremaal.

Aleksander Kalamees, üleriigiline kehalise kasvatuse nõunik, sünd. 31. aug. 1897. aastal Uue-Antsla mõisas Võrumaal.

August Alle, kirjanik ja õigusteadlane, sündinud 31. aug. 1890. aastal Viljandis. Pühitseb homme 50 a. sünnipäeva.

Paul Mitt, õpetaja ja seltside tegelane, sünd 31. aug. 1896. aastal Väimela vallas Võrumaal.

Karl Leinus, laulu- ja muusikaõpetaja ning kauaaegne koorijuht, sünd. 1889. aastal Vana-Antsla vallas Võrumaal.

Tartu kinod

PÕNEVUSFILM „KÕRGEM TASU“ KINO „CENTRALIS“

Nõukogude filmide temaatika on olnud üldiselt elulähedane ja aktuaalne. Silmast laskmata kõrget kunstilist taset ja väljenduslikku ilmekust on sageli neis käsitletud alasid, mis on otseselt ühenduses ümbritseva ülesehitustööga. Viimasel ajal, arvestades maailmapoliitilist seisundit ja laienevat sõjaohtu, on erilist tähelepanu pühendatud riigikaitse filmidele, milles kujutatakse seda alalist valvelolekut ja sõjaväelist tublidust, mida peavad osutuma praegusel silmapilgul punaarmeelased oma ülesannete täitmisel. Riigikaitse filmide liiki kuulub ka praegu kino „Centralis“, näidatav film „Kõrgem tasu“.

Seekordses filmis käsitletakse välisriigi agentide salaluure tegevust ning näidatakse samaaegselt, kuivõrd vähe väljavaateid on neil oma kuritegelike kavatsuste läbiviimiseks tänapäevases kõrge moraalse tasemega sotsialistlikus ühiskonnas. Kiiresti arenev sündmustik on ülesehitatud peagu detektiivfilmide eeskujul. Vaheldusrikkad ja meeleolukad pildid aitavad kogu aeg köita vaataja tähelepanu. Suure sümpaatiaga ja kaasa elades jälgib vaataja punaarmeelaste valvakat vastuastumist kõigile vaenlase agentide kavatsusile.

Lisafilmina näeme Eesti Kultuurfilmi uuemat ringvaadet. Ulatuslikult näidatakse selles Tallinnas korraldatud töötava rahva meeleavaldust ENSV vastuvõtmise puhul Nõukogude Liitu. Järgnevalt on linastatud Riigivolikogu delegatsiooni tagasijõudm. Moskvast. Lõpuks on meeleolukalt edasi antud punaarmee jazzorkestri külaskäik komnoorte laagrisse.

„APOLLO“. „Vihmahoog“.

„METROPOL“. „Kaasavarata“ ja „Ruslan ja Ludmila“.

„ATEEN“. „Minu ülikoolid“.

Öövalve apteekides

Ööl vastu reedet on avatud järgmised apteegid: L. Lindegrün — Rackoja tn. 71; A. Imelik, Tähe tn. 74 ja J. Brunhof, Suur turg 18.

Raadio ringhäälingu kawa

Reedel, 30. augustil

7.00 Aratusmäng. Wõimlemine, algajatele. 7.20 Sige aeg. Ilmateade. Päewaundised. 7.30 Hommikukontsert. (Heliplaadid). 8.15 Tallinn ja Türi: Turuteade. Heliplaate. Tartu: Heliplaate. 8.30 Eestikeelne saade Leningradist. 18.15 Teated ja reklaam. 18.30 Wene keele tund. 19.00 Poolunudi Coria-trioga. 19.30 Eestikeelne saade Leningradist. 20.00 Türi—20.20: Wenekeelne teadete saade. Tallinn ja Tartu: Koomiitsrein ooseritest (Opt.). 20.30 Päewa märkmik wõi wahemuusika. 20.35 Eilsest tänasesse. 20.40 Päewaundised. 21.00 Sige aeg. Teated. 21.10 NSW-ei Partei ajalugu. 21.25 Ohtlonsert. Kaasregewad: NR orkester mängab D. Roosi, ja Lulli Geldschmidt (sopran) ning Larissa Martinson (alt). 22.30 Eesti Ametiühingute Keskliidu saade. 22.50 Sige aeg. Päewaundised ja sporditeated. 23.05 Türi: Päewaundised. Tarne ja iaksa keeles.

Ootamatult ja vara lahkus jäädavalt meie seast minu kallis mees ja meie armas isake

Ferdinand Kriiva

Sünd. 2. VI 1904. a., surn. 29. VIII 1940. a.

Ärasaatmine leinamajast, Võru t. 59 Põlva kalmistule pühapäeval, 1. sept. 1940. a. kell 12. Palume kõiki sugulasi ja sõpru ära saatma tulla.

Valusas leinas abikaasa, lapsed, ämm ja omaksed

Ferdinand Kriiva

Kallis peremees! Külm haud sai Sinule,
Valus mälestus jäi meile kõigile.

Mälestavad tööstimata leinas

Elvi, Milla, Alfred, Valter, Hilda

Ootamata surma läbi lahkunud seltsi liiget, kodanik

Ferdinand Kriiva't

mälestab

Tartu linna ja maakonna Einelauapidajate Ühing

Seltsi liikmeid palutakse ärasaatmisele ilmuda 1. IX 40. a. kell 12½ kadunu kodu juurde.

Unustamatut armast kasutütart, asendamatut sõbrannat

Leida Meltsas't

sünd. 11. aug. 1910, surn. 27. aug. 1940

leinavad

sõtse ja sõbranna Hilda

Matmine 30. skp. Rahumäe kabelis.

Tartu saunad

käesolevast nädalast alates on

kõetud reedel ja laupäeval

TARTU SAUNAOMANIKUD

Emajõe sauna

kõik osakonnad on kõetud

reedel ja laupäeval

Basseiniga saun

naistele reedel ja meestele laupäeval.

Kohe müüa

kivimaja mõtteline osa

1 korter, parimas, rajoonis. Koridorisüsteem vannituba ja avarad kõrvalruumid. Küsida adv. J. Glikmann, Aleksandri 7, telef. 30—73.

T T W

Käsipritside kompanii korraldusel

tantsuõhtu

Tuletõrjemajas

Laupäeval, 31. aug. s. a.

Algus k. 21, lõpp k. 3 h.

Tants kahe orkestri saatel. Mängib parem jazz. Einelaud.

Pääs 50 senti.

Toimkond.

MÜÜMISED

Odavasti

müüa mitmes. head kaupa: 2 noota, 3 abarat, taotud sepa-kruustang, 6-tollised voodrilauad, 10 aastat kesanud- ja sama vanad tammelauad. Näha Tähe tn. 135—2. Meier.

Maja veevärgiga

keset linna tervelt või pool pikaajalise võlaga kohe müüa. Küsida Kitsas 2—2. Paap.

Müüa

väike aiamaja

hind kr. 5250.—, heas rajoonis. Teat. kontor „Vahela“, Tähe 8, tel. 35-43

Korter

müüa uues majas, paremas linnajaos; 3 tuba, vesivarustus ning vann. Küsida Gustav-Adolfi 63—2 kella 4—6 p. l.

Mootorratas

müüa 200 kuupsm NSU. Raekoja 78, töötoas. Heide.

Uus moodne kombineeritud

kirjutuslaud

odavalt müüa. Tähtvere tn. 15—2. Lõhmus.

Müüa

raudwoodi

odavasti. Aida 12—5. Vacht.

Müüa 2 valget nimedeta

marmorhauaplaati

marmor-pesulaud ja surnuaiapink. Näha Puiestee 19—5, kella 10—1 ja 5—7 p. l. Martinson.

Müüa

mootorratas

98 kuupsm. Tiigi 69. Pari.

Müüa 2 head omaette

korterit

1 1suurem 2-toal. ja 1 väh. 4—5-toal. Käidav tn. (loomakl. rajoon). Küsida: Narva tn. 127—2. Matto.

„VANEMUISE“ KONTSERTSAAL

Laupäeval, 31. aug. kell 21

lõbusa muusika ja ajaviite õhtu

Kavas: orkestri ettekandeid, laule, tantse, ilulugemisi „Vanemuise“ teatri orkestrilt, näitlejailt ja tantsurühmalt.

LÕPUKS TANTS

Pääsmete hinnad: 1,10, 0,85 ja 0,60 kr. ühes riidehoiuga ja tantsuga.

Pääsmete eelmüük alates reedest, 30. aug. kontsertsaali kassas kella 13—15 ja 18—20.

Tartu Ajalehemüüjate Ühingu erakorraline

peakoosolek

peetakse 1. septembril s. a. kell 15 Tähe tn. 40, Tartu Töölismajas. Päevakord: 1) Koosoleku rakendus; 2) Kooperatiivi asutamise küsimus; 3) Läbirääkimisi. Juhatus.

Sihtasutise „Turismi Keskkorraldus Eestis“

likvideerimiskom. kutsub kõiki isikuid ja asutusi, kellel on nõudmisi tähendatud sihtasutise vastu, sellest teatama likvideerimiskomisjonile Tallinn, Raekoja plats 9, kuni 6. septembrini 1940. a. Pärast ülaltähendatud tähtaega esitatud nõudmised ei leia rahuldamist.

Likvideerimiskomisjon

E. E. L. K. Laiuse koguduse

18. augustil 1940. a. peetud

loterii võitnud piletite numbrid:

104	129	416	456	509	550	608	697
772	786	816	817	862	955	1018	1058
1172	1203	1235	1336	1368	1446	1488	1574
1581	1591	1597	1677	1776	1906	2137	2138
2150	2385	2398	2405	2444	2570	2602	2605
2611	2624	2655	2794	2807	2846	2906	2908
2916	2970						

Võitude väljaandmine on kog. kantseleis iga päev k. 9—14, ühe kuu jooksul loosimise päevast arvates. Selle aja kestel välja võtmata võidud jäävad kogudusele.

E. E. L. K. Laiuse koguduse juhatus.

Viinamarju, arbuuse, meloneid

ja kõiki maiustusi soovitab ajalehekiosk. Narva tn. 107 (vastu loomakliinikut). Erlbaum

Kui Teie midagi vajate

KUULUTAGE SELLEST

POSTIMEHES

Parimaid tulemusi saavutate kuulutamisega «Postimehe» veergudel kõigi oma päevaküsimuste otstarbekohaseks lahendamiseks

Teadaanne

Kaupmeeskonna ja Äriteenijate Ametiühingu kokkuleppel jäävad need ärid, kes kokkuleppele alla kirjutanud, avatuks alates 30. skp.

kella 8—16-ni

kuni Linnavalitsuse otsuseni.

Tartu Äriteenijate Ühingu juhatus

Käesolevaga teatame oma lugupeetud ärisõpradele, et meie pealadudes ja peakaupluses, Narva tän. 20

lõpetatakse töö äripäeviti kell 16

alates 2. septembrist s. a.

NATSIONALISEERITUD

A.-S. PROVIISOR JULIUS LILL

rohukaubasuurladu ja laboratooriumid

Aru Hariduse Seltsi asjade-loterii 25. 8. 40. a.

võitnud piletite nimekiri

35	46	50	60	63	135	140	160
187	232	234	272	317	364	374	397	403
429	446	450	499	502	505	606	612
613	615	623	643	651	709	724	732
757	770	869	938	946	964	1015	1054
1096	1097	1133	1141	1149	1153	1245	1251
1253	1285	1308	1314	1346	1349	1361	1397
1407	1441	1466	1469	1522	1611	1633	1639
1663	1692	1702	1716	1720	1731	1739	1800
1807	1829	1839	1841	1855	1901	1954	2038
2144	2152	2180	2192	2226	2239	2252	2273
2300	2347	2362	2390	2401	2415	2431	2433
2452	2520	2529	2561	2574	2612	2644	2697
2699	2780	2850	2919	2927	2938	2980	2996.

Võidud antakse välja Aru algkoolis ühe kuu jooksul, arvates loosimise päevast. Võitudelt võetakse seaduslik %. Tähtajal välja võtmata võidud jäävad Aru Hariduse Seltsile.

A. Kopp, esimees

Oksjon

Tartu Linna Laenukassas, Auriku tn. 2 on 25. septembril 1940. a. kell 10 homm. Müügile tulevad kõik jaanuaris 1940. a. ja enne seda panditud asjad, mille tähtpäevad olid juulikuus 1940. a., kuid %% tasumata.

Viimane %% maksmise tähtpäev oksjonile määratud asjade pealt on 19. septembril 1940. a. Peale seda tähtaega pikendamiseks %% vastu ei võeta, vaid asjad tulevad välja lunastada ning kuld- ja hõbeasjade pealt proovikulud tasuda.

Oksjonipäeval muid operatsioone ei tehta.

Märkus: Vajaduse korral jätkub oksjon 27. septembril 1940. a. kell 10 homm.

Laenukassa juhatus

З. Н. Дормидонтова

Русская грамматика

с упражнениями для изучения русского языка

Hind 50 senti.

„Postimehe“ raamatukauplus

Oksjon

30. aug. s. a. kell 12.45. Müüakse Tartus, Ööbiku tn. 10-a, veskimasinad, masina osasid, raudvõllid, laagreid ja muud kraami. A. Praal.

Maja Elwas

viljapuu-aiaga müüa Küsida Elvast kaupmees Rätsepa'lt, Kesk tn. 1 või telef. 49.

Müüa

antiik-vitriin

(puhvet), väike puhvet, rokokoo saalimöödel jne. Filosoofi 14—1. Martinson.

Odavasti müüa:

suured kantselei raam.-kapid, suured riiulid, laiad põrandariided, lauad ja mitmesug. mun mööbel. Tartu Saksa Ühispank, Lossi tän. 3, kella 11—1.

TUNNID

Klaveri-, vene- ja saksa keele

tunde

antakse Kesk tn. 16—4. Kirsipuu.

Annan

vene keele tunde

oma meetodi järele kiireks äraõppimiseks. Kaluri tn. 28—1. Iljin.

Riidajas

võtab „Postimehe“ tellimisi ja kuulutusi vastu EDUARD ROOS.

Ka kuulutused pakuvad huvitavat lugemist

Vajatakse kohe maale

karjust

Aleksandri 3. Linde.

Korteri PAKKUMISED

Moodsas korteris (vannituba ja parkettpõr.) hästimöbl.

tuba

üürile anda. Jokobsoni tn. 11—4. Hallap.

Üürile anda suurem

mööblita tuba

ametiskäijale. Vabriku 10—4. S. Vigel.

5-toaline

koridorisüst. korter saada Tööstuse t. 1. Lähemalt Tiigi 6, kella 12—1 ja 5—6. Sõrra.

Vabaneb Eha t.

korter

5 tuba, köök, vesi. Teateid saab Võidu t. 5. Kallas.

Kaks korralikku

möbl. tuba

üürile anda, Filosoofi t. 14—1. Martinson.

Üürile anda 2-toal.

korter

Kolevi tn. 18-c. Kingsepp.

Poe- või tööstusruum

elukorteriga, 2 tuba ja köök, saada. Aia 47. Teat. saab Riia 53—1, kella 14—17. Sõrra.

EDU VÕTI: RUKKA REKLAAM REKA V. POSTI 1 TEL 44702 48444

Vaimastveres

müüvad „Postim.“ üksiknumbreid ning võtavad tellim. ja kuulut. vastu: M. ROOS — Pedja Ühiskauplus; L. OLESK — Vaimastvere as.

Dr. E. KALAMEES

Naha-, sugu- ja sisehaigused.

Kitsas tän. nr. 1.

Telef. 38-50.

Dr. Alice Paomees

Hamba- ja suuhaigused

9—10 ja 5—6. Rüütli 21—3, telef. 38-68.

TÖÖ PAKKUMISED

Soovitakse nais- või mees-

karjust

maale tallu Tartust 20 km. Tulla: Aia tän. 8, krt. 12 G. Otsa, laupäeval, 31. skp. kl. 10—12 e. l.

Puuseppi

vaja suuremal arvul. Teateid saab Õpetaja t., veetorni ehituse juures laupäeval. A. Koik.

Vajan vanemat inimest

lapse juurde

(kodust käijat). Side tän. 8. Lepvalts.

OSTMISED

Natsionaliseeritud karusnahatööstus M. A. Kamenovsky ja Pojad vajab

keskkütte ribitorusid

Pakkumised Raua 27.

Soovitakse osta

petroolli

Teat. Aia 43—1. Õunap. kl. 3—4 p. l.

TÖÖ OTSIMISED

Aus maanoormees palub mingit teenistust vabrikusse, lattu või veskisse. Olen varem veskis töötanud ja töötan ausalt sellele, kes võimaldab teenistuse. Olen ralul iga tööga. Sallo p-ag., Käru küla, Vahdla.

Korteri OTSIMISED

Üksik vanem naister, vajab kohe 1 suurema või 2 vähema toaga

korterit

köögiga või keeduvõimal. Soovitav veevärk. Pakkum. kuni 2. sept. Gustav-Adolfi t. 74—2. Vasar.

Kadunud

Seda naiskodanikku, kes kolmapäeva lõunal valge angoora

kassipoja

Kalevi t. 18 ühes võttis, palun kassipoeg tagasi tuua, või neid, kes teavad kinnihoidjast, teatada Kalevi 18—1. Lell.

28. aug. kaotatud Kauba t.

naisterahva käekott

Ausat leidjat palun vaevatasu eest ära tuua leiubüroosse või Võru 32—8. Asmer.

Kaotatud 26. augusti s. a. õhtul teel Luualt Raadivere külani

wiinl

Ausat leidjat palutakse teatada Kuremaa konstaablile — Palamuse.

Vastutav peatoimetaja Max Laosson.

Väljaandja: E. K.-Ü. „Postimees“.

„Postimehe“ toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli tänav 21/23.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. 11.

Peatoimetaja kõnetunnid Tartus kella 11—12.

Telefonid Tartus: Kella 9—15 kodukeskjaam 40-80, kaugekõned toimetusele informatsiooni vastuvõtmiseks 29-86, joonealuse toimetaja 4308, raamatukauplus 22-50. Peale kella 15 ja puhkepäeviti: toimetuse kaugekõned 2986, Tartu teated, sport 40-81, ajalehe trükikoda ja toimetuse öövalve pealc kesköö 40-82, kontor 40-83, peatoimetaja ja toimetuse sekretär 40-84.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 436-81 ja 482-95, kontor 436-11.

„Postimehe“ kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe“ peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni, „Postimehe“ raamatukauplises, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe“ Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Puhkepäeval: „Postimehe“ peakontoris tel. 40-83 kl. 18 kuni 19-ni.

„POSTIMEHE“ TELLIMISHINNAD:

1 kuu postiga	1 kr. 80 s.	postita	1 kr. 55 s.
2 kuud „	3 „ 60 „	„	3 „ 10 „
3 „ „	5 „ — „	„	4 „ 25 „
4 „ „	6 „ 50 „	„	5 „ 50 „
5 „ „	8 „ — „	„	6 „ 75 „
6 „ „	9 „ 50 „	„	8 „ — „
1 aasta „	18 „ 50 „	„	15 „ 50 „

Välismaale: Lätti — 2 kr., Leetu — 3 kr., mujale — 4—5 kr. k. Aadressi muutmine 25 senti.

TELLIMISI VÕTAVAD VASTU kõik postiasutused ja „Postimehe“ esindajad koha peal. „Postimees“ ilmub iga päev varahommikul.

Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.